

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KENT PARKLARININ KULLANIM SONRASI
DEĞERLENDİRİLMESİ-KONYA
KÜLTÜRPARK ÖRNEĞİ

Berfu Hatice ÇALIK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Temmuz-2018
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Berfu Hatice ÇALIK tarafından hazırlanan “KENT PARKLARININ KULLANIM SONRASI DEĞERLENDİRİLMESİ- KONYA KÜLTÜRPARK ÖRNEĞİ” adlı tez çalışması .../.../... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Necmettin Erbakan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

.....

Danışman

Prof. Dr. Ümmügülsüm TER

.....

Üye

Doç. Dr. Ahmet Tuğrul POLAT

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Seher ÖZKAZANÇ

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet KARALI
FBE Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Berfu Hatice ÇALIK

30.07.2018

ÖZET

YÜKSEK LİSANS

KENT PARKLARININ KULLANIM SONRASI DEĞERLENDİRİLMESİ- KONYA KÜLTÜRPARK ÖRNEĞİ

Berfu Hatice ÇALIK

**Necmettin Erbakan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı**

Danışman: Prof. Dr. Ümmügülsüm TER

2018, 103 Sayfa

Jüri

Prof. Dr. Ümmügülsüm TER

Doç. Dr. Ahmet Tuğrul POLAT

Dr. Öğr. Üyesi Seher ÖZKAZANÇ

Günümüz kentlerinin çoğunda, hızlı kentleşmeyle birlikte nüfus ve yapı yoğunluğunun artışı, kentte bulunan mevcut açık ve yeşil alanların hızla tüketilmesine, kentlerin insan yaşamı için sosyal, kültürel ve biyolojik açıdan yetersiz çevrelere dönüşmesine neden olmaktadır. İnsanı doğaya yaklaştıran, ekolojik, fiziksel, klimatolojik, hijyenik, psikolojik ve rekreasyonel işlevlere sahip olan kentsel açık ve yeşil alanların, başarılı planlanması ve tasarlanması, kentlerin yaşanabilirliğinde büyük önem taşımaktadır. Bir mekânın başarılı olup olmaması mekânın gözlemlenmesi ve mekâna ait kullanıcı memnuniyetinin ölçülmesi ile anlaşılabilir. Yapılan literatür araştırmalarında kullanıcı memnuniyetinin ölçülmesi ve alanın performansının test edilmesinde Kullanım Sonrası Değerlendirme (KSD) yönteminin mikro/mimari ölçekte uygulamalarda sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Ancak KSD, kent parklarında mekânsal karakteristiklerin belirlenmesi ve insan davranışlarının gözlemlenmesi ile mekânın başarılı olarak değerlendirilmesinde de büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, araştırmanın temel amacını, Konya kent merkezinde yer alan ve yeniden düzenlenen Kültürpark'ın mekan kalitesinin, aktivite ve çeşitlilik, erişebilirlik, görsel imaj ve konfor, sosyallik olarak belirlenen kalite kriterleri çerçevesinde irdelenerek kullanıcı memnuniyetinin ortaya konması ve başarılı kentsel mekan düzenlemesinde KSD'nin önemini vurgulanması oluşturmaktadır. Bu kapsamda, kullanıcıların alana ilişkin görüşlerini, sorunlarını ve memnuniyet düzeylerini ortaya koymak amacıyla anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anket çalışmasına ek olarak araştırma alanında seçilen odak noktalarında sistematik gözlemler yapılarak davranış haritaları oluşturulmuştur. Anket uygulamasından ve davranış haritalarından elde edilen bulguların değerlendirilmesi ile Kültürpark' ta yapılan düzenleme sonrasında kullanıcı gereksinimlerinin karşılanma düzeyi ve kullanıcı memnuniyeti, parkın performansı kalite kriterleri ile birlikte irdelenerek belirlenmiş, mekan kalitesinin ve kullanıcı memnuniyetinin artırılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kullanım Sonrası Değerlendirme- KSD (POE), Kalite Kriterleri, Kent parkları, Konya Kültürpark.

ABSTRACT**MS****POST-OCCUPANCY EVALUATION OF URBAN PARKS: A CASE STUDY OF
KONYA KÜLTÜRPAK****Berfu Hatice ÇALIK****THE GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCE OF
NECMETTİN ERBAKAN UNIVERSITY
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE
IN CITY AND REGIONAL PLANNING****Advisor: Prof. Dr. Ümmügülsüm TER****2018, 103 Pages****Jury****Prof. Dr. Ümmügülsüm TER****Assoc. Prof. Dr. Ahmet Tuğrul POLAT****Asst. Prof. Dr. Seher ÖZKAZANÇ**

In most of today's cities, increase in population and building density along with rapid urbanization, lead to the rapid depletion of open-green areas and conversion of cities into socially, culturally and biologically inadequate environments for human life. Successful planning and design of urban open-green areas, which have ecological, physical, climatologic, hygienic, psychological and recreational functions that connect humans to nature, is crucial in terms of livability of cities. The success of a place can be assessed by the observation of the place and the measurement of user satisfaction. In literature survey it is seen that Post Occupancy Evaluation (POE) method is widely used in micro/architectural scale applications in measuring user satisfaction and evaluating area's performance. Moreover POE is of utmost importance in identification of spatial characteristics and observation of human behaviors at urban parks, along with the successful evaluation of a place. In this respect, the objective of this study is presentation of user satisfaction by examining the space quality of rearranged Kültürpark, which is situated in Konya city center, within the frame of quality criteria specified as activity and diversity, accessibility, visual image and comfort, sociality; and highlighting the importance of POE in successful urban space planning. In this scope, a questionnaire is conducted in order to reveal the opinions, concerns and satisfaction levels of user's regarding the area. In addition to the questionnaire study, behavior maps are generated by systematically observing selected focal points. By means of the evaluation carried out on the findings obtained from the questionnaire study and behavior maps, the level of user-need fulfillment and user satisfaction after the rearrangement at Kültürpark is determined by examining parks performance in terms of the quality criteria; and recommendations are made for the improvement of place quality and user satisfaction.

Keywords: Post-Occupancy Evaluation (POE), Quality Criteria, Urban Parks, Konya Kültürpark.

ÖNSÖZ

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bana her zaman yol gösteren danışmanın ötesinde her konuda destekte ve fedakarlıkta bulunan saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. Ümmügülsüm TER'e, maddi ve manevi yönden her zaman beni destekleyen üzerimde büyük hakları olan ve yaşamım boyunca izinde olmaktan gurur duyduğum ulu önderim Mustafa Kemal ATATÜRK'e olan sevgim ile başarımın mimarı canım annem, babam ve kardeşime, birlikte yol aldığım her daim yanımda olan biricik eşim hayat arkadaşım -iyikim- Göktuğ Burak ÇALIK'a, varlığı ile yaşam enerjim olan küçükçük yüreği ile bana her zaman güç veren -nefesim- ailemizin değerlisi canım kızım Ada ÇALIK'a sonsuz teşekkürler...

Berfu Hatice ÇALIK
KONYA-2018

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xiii
1. GİRİŞ	1
2. KURAMSAL TEMELLER	4
2.1. Park Kavramı	4
2.1.1. Park Tanımı ve Sınıflandırılması	4
2.1.2. Ülkemizde Parkların Tarihçesi	6
2.2. Kent Parklarının Kullanım Sonrası Değerlendirilmesi	7
2.2.1. Kullanım Sonrası Değerlendirme Kavramı	7
2.2.2. Performans ve Performans Kriterleri	9
2.2.3. Kent Parklarında Kullanıcı Memnuniyetinin Belirlenmesinde Kalite Kriterleri.....	11
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	15
3.1. Materyal	15
3.2. Yöntem.....	15
3.2.1. Literatür ve veri toplama aşaması	16
3.2.2. Arazi etüt çalışması ve sistematik gözlem	16
3.2.3. Anket çalışması.....	16
3.2.4. Değerlendirme	22
4. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	23
4.1. Kültürpark'ın Kent İçindeki Konumu	23
4.2. Kültürpark'ın Tarihsel Gelişim Süreci	25
4.2.1. 1922-1954 Yılları Arası Planlama Süreci	32
4.2.2. 1955-1999 Yılları Arası Planlama Süreci	39
4.2.3. 2000-2016 Yılları Arası Planlama Süreci	44
4.3. Kültürpark'ın Kullanım Sonrası Değerlendirilmesi	45
4.3.1. Sistematik Gözlemlere Dayalı Olarak Kalite Kriterlerinin Değerlendirilmesi.....	45
4.3.2. Kullanıcı Görüşlerine İlişkin Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi	54

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	75
KAYNAKLAR	85
EKLER	88
ÖZGEÇMİŞ	90

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

%	: Yüzde
N	: Toplam sayı
Sd	: Standart değer
P	: Poizon dağılımı
U	: U dağılımı
X^2	: Ki kare

Kısaltmalar

KSD	: Kullanım Sonrası Değerlendirme
PPS	: Project for Public Spaces
US	: Erişilebilirlik ve Bağlantılar Soruları (1,2,3...)
SS	: Sosyallik Soruları (1,2,3...)
GS	: Görsel İmaj ve Konfor Soruları (1,2,3...)

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1. Performans kavramı.....	10
Şekil 3.1. Kültürpark alanının Konya içerisindeki konumu	15
Şekil 3.2. Ölçeğin geçerlilik analizi-1	18
Şekil 3.3. Ölçeğin geçerlilik analizleri-2	19
Şekil 4.1. Konya Kültürpark alanı ve yakın çevresi	24
Şekil 4.2. Konya Kültürpark alanı	25
Şekil 4.3. Kültürpark alanına güneydoğu yönünden bakış	25
Şekil 4.4. Bakımsız su ögeleri	26
Şekil 4.5. Çevre ve görüntü kirliliği oluşturan unsurlar	26
Şekil 4.6. İşlevini kaybetmiş çocuk parkı mobilyaları.....	27
Şekil 4.7. Kaybolan yeşil sistem.....	27
Şekil 4.8. İşlevsiz yaya aksları.....	27
Şekil 4.9. Kullanım özellikleri ve niteliklerini kaybetmiş sosyal mekanlar	28
Şekil 4.10. Sağlıksız koşullar barındıran alanlar	28
Şekil 4.11. Dede Bahçesi ve çavlan.....	30
Şekil 4.12. Dede Bahçesi içerisinde yer alan bostan	30
Şekil 4.13. Dede Bahçesi ve kayık ile gezilebilen havuz	30
Şekil 4.14. Dede Bahçesi içerisinde yer alan tenis kortlar.....	31
Şekil 4.15. 1922 yılı Konya kenti yerleşim sınırları içerisinde Kültürpark'ın konumu ..	33
Şekil 4.16. 1922 yılı Konya Şehir Haritası sınırlarının günümüzdeki karşılığı.....	34
Şekil 4.17. 1933 yılı Konya kenti gelişimi ve Kültürpark'ın konumu	34
Şekil 4.18. 1933 yılı Konya Şehir Planı sınırlarının günümüzdeki karşılığı	35
Şekil 4.19. 1946 yılına ait İmar Planı kararları ve Kültürpark'ın konumu.....	36
Şekil 4.20. 1946 Yılı Konya İmar Planı sınırlarını günümüzdeki karşılığı	36
Şekil 4.21. 1954 Plan dönemi Konya kent formu ve Kültürpark'ın konumu.....	38
Şekil 4.22. 1954 Yılı Konya Nazım İmar Planı sınırlarının günümüzdeki karşılığı	39
Şekil 4.23. 1964 yılı Konya Kenti halihazır durumu ve Kültürpark'ın konumu.....	39
Şekil 4.24. 1966 yılı Konya Nazım İmar Planı ve Kültürpark'ın konumu.....	40
Şekil 4.25. 1966 Konya Nazım İmar Planı Sınırlarının günümüzdeki durumu.....	40
Şekil 4.26. 1974 yılı ilave plan dönemi Konya kent formu ve Kültürpark'ın konumu...	41
Şekil 4.27. 1983 yılı olan dönemi Konya kent formu ve Kültürpark'ın konumu	42
Şekil 4.28. 1999 yılı plan dönemi Konya kent formu ve Kültürpark'ın konumu	43
Şekil 4.29. 1999 Yılı Konya Nazım İmar Planı sınırlarının günümüzdeki karşılaştırması	44
Şekil 4.30. Kültürpark alanı aktivite ve çeşitlilik	46
Şekil 4.31. Kültürpark alanı bölgeleme çalışması	46
Şekil 4.32. Kültürpark alanı haftaiçi kullanımı davranış haritası	49
Şekil 4.33. Kültürpark alanı haftasonu kullanımı davranış haritası.....	50
Şekil 4.34. Kültürpark İçerisinde yer alan otopark alanı	51
Şekil 4.35. Kültürpark alanı yakın çevresi durak noktaları	52
Şekil 4.36. Kültürpark içerisinde fotoğraf çektiren kullanıcılar	53
Şekil 4.37. Kültürpark içerisinde gruplar halinde vakit geçiren kullanıcılar	54
Şekil 5.1. Kültürpark alanı içerisinde yer alan su ögesi ve çekim etkisi	76
Şekil 5.2. Kültürpark içerisinde yer alan çeşitliliği sağlayan gösteri alanı,kütüphane, sergi alanı ve gül bahçesi ve ocuk kullanıcılar için ayrılmış iki ayrı aktivite alanı	76
Şekil 5.3. Yaya yollarında engelli kullanıcı önceliği.....	77
Şekil 5.4. Yaya kullanıcıların tercihleri dikkat edilerek ayrılmış yeşil alan içi kısa mesafe yaya yolu ve park içerisindeki geniş yaya yolu.....	77

Şekil 5.5. Ayrım olmamasına rağmen yaya yollarını kullanan motorlu taşıtlar ile bisikletli kullanıcılar	79
Şekil 5.6. Kültürpark içerisinde yer alan tek yönlendirme levhası	80
Şekil 5.7. Kültürpark alan sınırı ve aĝa� türleri	82

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 3.1. Ölçek maddelerinin faktör yapısı için uyum iyilik indeksleri	20
Çizelge 3.2. Madde toplam korelasyonları	21
Çizelge 4.1. Demografik değişkenler	56
Çizelge 4.2. Kültürpark'ı kullanım amacı ve sıklığı.....	57
Çizelge 4.3. Erişilebilirlik ve bağlantılara ilişkin yüzde frekanslar.....	59
Çizelge 4.4. Kültürpark'a gelmek için kullanılan ulaşım türü	60
Çizelge 4.5. Kültürparkın görsel imaj ve konfor kriterine göre değerlendirilmesi.....	62
Çizelge 4.6. Kültürpark'ın görsel imaj ve konfor kriterine göre yeterliliğinin değerlendirilmesi	64
Çizelge 4.7. Kültürparkta sosyallik kriterinin değerlendirilmesi.....	65
Çizelge 4.8. Shapiro-Wilk Testi	66
Çizelge 4.9. Erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve görsel imaj ve konfor bakımından cinsiyet gruplarının karşılaştırılması.....	66
Çizelge 4.10. Shapiro-Wilk Testi	67
Çizelge 4.11. Kültürparkta medeni duruma göre erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik, görsel imaj ve konfor kriterlerinin değerlendirilmesi	68
Çizelge 4.12. Shapiro-Wilk Testi	68
Çizelge 4.13. Kentte ikamet durumuna göre Kültürparkın erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik, görsel imaj ve konfor kriterlerinin değerlendirilmesi	69
Çizelge 4.14. Shapiro-Wilk Testi	69
Çizelge 4.15. Yaş gruplarına göre erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik, görsel imaj ve konfor kriterlerinin değerlendirilmesi.....	70
Çizelge 4.16. Shapiro-Wilk Testi	71
Çizelge 4.17. Eğitim durumuna göre erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik, görsel imaj ve konfor kriterlerinin değerlendirilmesi.....	72
Çizelge 4.18. Shapiro-Wilk Testi	73
Çizelge 4.19. Gelir durumuna göre erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik, görsel imaj ve konfor kriterlerinin değerlendirilmesi.....	74

1. GİRİŞ

Günümüz kentlerinin çoğunda, endüstrileşme ve hızlı kentleşme ile birlikte nüfus yoğunluğunun ve yapı yoğunluğunun artışı, kentte bulunan mevcut açık ve yeşil alanların hızla tüketilmesine neden olmaktadır. Kentlerde açık ve yeşil alanların tüketilmesine neden olan bu etkenler, kentlerin insan yaşamı için sosyal, kültürel ve biyolojik açıdan yetersiz çevreler haline dönüşmesinin de en önemli nedenleridir. Kentsel yaşamın beraberinde getirdiği yoğun taşıt trafiği, gürültü, stres vb. etkenlerden psikolojik olarak olumsuz olarak etkilenen kentlilerin; doğaya yakınlaşabilmesinde ve enerjisini yenileyebilmesi için sosyal ve kültürel faaliyetleri gerçekleştirebilmesinde açık ve yeşil alanlar büyük önem taşımaktadır.

Fiziksel, sosyal, biyolojik ve hijyenik yönden sorunların var olduğu yaşam alanlarına dönüşen kentlerde, insanı doğaya yaklaştıran ve rekreasyonel aktivitelere olanak sağlayan, aynı zamanda kentsel doku içerisinde kente ilişkin fonksiyonel ve estetik gereksinimler için zorunlu bir alan kullanım biçimi olan açık ve yeşil alanlara gereksinim duyulmaktadır. Kentsel açık ve yeşil alanlar içerisinde kent parkları, kentliler için fiziksel olarak rekreatif aktivitelere olanak sağladığı gibi, psikolojik ve toplumsal açıdan da olumlu katkılarda bulunurlar. Bu bağlamda kent parklarının başarılı planlanması ve tasarlanması gerekmektedir. Bir kent parkının başarılı olup olmaması, kullanıcıların mekân içerisindeki hareketlerinin gözlemlenmesi ve mekâna ait kullanıcı memnuniyetinin ölçülmesi ile anlaşılabilir.

Birey, kendini güvende ve huzur içinde hissettiği ve ihtiyaçlarına cevap bulabildiği mekanları kullanmayı daha çok tercih etmektedir. Dolayısıyla kent parkları tasarlanırken, kullanıcıların ihtiyaçları ve mekândan beklentilerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Araştırmaya konu edilen kent parkları, kentsel açık ve yeşil alanlar içerisinde önem taşıyan kamusal mekanlardır. Kent parklarının, başarılı mekân olarak nitelendirilebilmesi için, farklı beklentileri olan kentlilere eşit oranda hitap etmesi gerekmektedir. Bu yüzden çeşitli aktiviteleri içinde barındırarak daha geniş bir kentli kitlesine ulaşmalıdır.

Araştırma kapsamında yapılan literatür taramalarında, kullanıcı memnuniyetinin ölçülmesi ve alanın performansının test edilmesinde *Kullanım Sonrası Değerlendirme* (KSD) yönteminin, mikro/mimari ölçekteki uygulamalarda sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Ancak KSD, kent parklarında mekânsal karakteristiklerin belirlenmesi ve insan davranışlarının gözlemlenmesi ile mekânın başarılı olarak

değerlendirilmesinde de büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda araştırma ile Konya kent merkezinde yer alan ve yeniden düzenlenen Kültürpark'ın mekân kalitesinin, belirlenen kalite kriterleri çerçevesinde irdelenerek kullanıcı memnuniyetinin ortaya konması ve başarılı kentsel mekân düzenlemesinde KSD'nin öneminin vurgulanması hedeflenmiştir.

Bu araştırmanın amacını, Konya kent merkezinde yer alan Kültürpark'ın kalite kriterleri çerçevesinde irdelenerek kullanım sonrası değerlendirilmesi ile kullanıcı memnuniyetinin belirlenmesi ve kentsel dış mekân tasarımları ile başarılı/kaliteli kentsel mekân oluşturulmasında kullanım sonrası değerlendirmenin öneminin vurgulanması oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında YÖK sistemine kayıtlı tezlerin taranması sonucunda, kentsel açık ve yeşil alanlarda kullanıcı memnuniyetini ölçmeye yönelik kullanım sonrası değerlendirme konulu araştırmaların çok az sayıda olduğu belirlenmiştir. Bu sebeple kentsel açık ve yeşil mekân özelliği gösteren kent parklarında, mekânsal karakteristiklerin belirlenmesi ve insan davranışlarının gözlemlenmesi ile nitelikli/kaliteli/başarılı olarak nitelendirilmesinde kullanıcı memnuniyetinin ortaya konarak, kullanım sonrasının değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla tez çalışmasının, Peyzaj Mimarlığı ve Şehir ve Bölge Planlama bilim dallarında, tasarım ve kullanım sonrası değerlendirme yönteminde kullanıcı memnuniyetinin ölçülmesi ile ilgili gerçekleştirilecek çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yukarıda belirtilen amaç ve hedefe ulaşılması için gerçekleştirilen bu araştırma, beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, araştırmaya konu olan sorun ortaya konarak, çalışmanın temel amacı ve kapsamı belirtilmiştir. İkinci bölümde, konuyla ilgili kuramsal açıklamalara yer verilmiştir. Araştırmanın temel amacı kapsamında park kavramı, sınıflandırması, kent parklarının gelişim süreci ve kent parklarının kullanım sonrası değerlendirilmesi ve dış mekanda kalite kriterleri konuları irdelenmiştir. Üçüncü bölümde, araştırmanın amacına ulaşılmasında yararlanılan materyaller açıklanarak, araştırmada izlenen yöntemin genel çerçevesi ortaya konulmuştur. Dördüncü bölümde, Konya Kültürpark'ın kent içerisindeki konumu, tarihi ve mekânsal gelişim süreci, günümüze kadar gerçekleştirilen planlama çalışmaları ile gözlemlere dayalı olarak kalite kriterlerine göre irdelenerek izlenen yöntem çerçevesinde araştırma alanı kullanıcılarına uygulanan anket çalışmasından elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Beşinci bölümde ise Kültürpark'ta yapılan düzenleme sonrasında kullanıcı gereksinimlerinin karşılanma düzeyi, kullanıcı memnuniyeti ve parkın performansı,

kalite kriterleri ile birlikte irdelenmiş ve mekân kalitesinin ve kullanıcı memnuniyetinin artırılmasına yönelik önerilere yer verilmiştir.

2. KURAMSAL TEMELLER

Çalışmanın bu bölümünde tezi oluşturan temel kavramlar açıklanarak, araştırmanın alt yapısı oluşturulmuştur. Bu kapsamda öncelikle park kavramının tanımı ve sınıflandırması incelenmiştir.

Çalışmanın amacı doğrultusunda kullanıcı memnuniyetinin ölçülmesi ve alanın performansının test edilmesi kapsamında Kullanım Sonrası Değerlendirme (KSD) kavramı ile performans ve performans kriterlerine yer verilmiştir. Ayrıca yapılan araştırmalar sonucunda kullanıcı memnuniyetinin belirlenmesinde mekân kalitesi kriterlerinin önemli role sahip olduğunun belirlenmesi nedeniyle kalite kriterleri de ayrıntılı olarak incelenmiştir.

2.1. Park Kavramı

Açık ve yeşil alanlar içerisinde kent için önem taşıyan parklar, kentlinin sosyal, psikolojik ve fiziksel anlamda birçok ihtiyacını karşılamaktadır. Literatür incelemesi ile birçok çalışmada, farklı park tanımının ve sınıflandırmasının yapıldığı görülmüştür.

Parklar genel anlamda, sınırlı bir kullanım biçimi, esnek bir form özelliği, minimum konstrüksiyon ile maksimum doğal öğeleri kapsayan, dinlenme, eğlenme, meditasyon, serbest oyunlar vb. çeşitli pasif ve aktif rekreasyon gereksinmelerini karşılayan bir yeşil alan türü olarak nitelendirilmektedir (Akdoğan, 1974).

2.1.1. Park Tanımı ve Sınıflandırılması

Parkların, gününbirlik kullanıma olanak sağlayan yapılar arasındaki şekillendirilmiş alanlar olduğunu vurgulayan Bilici (2001), park alanları içerisinde mimari elemanların en az seviyede, yeşil alanların ise en üst düzeyde tutulması gerektiğini belirterek, bu alanların toplumun her kesimine eşit düzeyde imkân sağlamasının önemine dikkat çekmektedir.

Thompson (2002) parkları, oyun mekanları ve spor alanlarını da bünyesinde barındırması, kentte daha geniş alan kaplaması ve yapay ve/veya doğal bitki örtüsüyle kent içerisinde ekolojik çeşitliliği desteklemesi nedeniyle kentsel açık alan planlamasının temel öğelerinden biri olarak tanımlamaktadır (Emür ve Onsekiz, 2007).

En üst düzeyde doğal öğeleri barındırması gereken ve çeşitli rekreasyon faaliyetlerinin yapılmasına olanak sağlayan bir yeşil alan türü olarak nitelendirilen (Akdoğan, 1974) parklar, çeşitli araştırmacılar tarafından (Boyacı, 2010);

- Çocuk Bahçeleri
- Mini Parklar
- Özel Aktivite Alanları ve Spor Merkezleri
- Cep Park
- Mahalle Parkları
- Semt Parkları
- Bölge Parkları
- Milli Parklar
- Kent Parkları, olmak üzere dokuz grupta değerlendirilmektedir.

Kullanıcıların rekreasyonel yararı ile çevresel koruma amaçlarını karşılamak için tasarlanmış olan kamu alanları olarak tanımlanan (Özkır, 2007) kent parkları, kentlerde nefes alan yaşam alanları oluşturma anlamında, kentlinin faydalanabileceği en önemli yeşil alanlardır.

Kent parkları, kentin açık yeşil alan dokusunu belirleyen ve tüm kente hizmet eden alanlardır. Dolayısıyla kent parkları, her yaşta, sağlıklı veya engelli bireyler için ulaşılabilirliği ve kullanılabilirliği olan alanlar olmalı ve tüm kentlinin ihtiyaçlarını karşılayacak fonksiyonları içermelidir (Özdingiş ve Soygeniş, 2007). Yeşil ağırlıklı olarak karşımıza çıkan kent parkları, içerisinde psikolojik olarak insan sağlığına etkilerinin olduğu bilinen su öğeleri gibi tamamlayıcı öğeleri içinde barındırması ile odak noktası haline gelmede önem taşımaktadır.

Birçok araştırmacının çalışmaları incelendiğinde, kent parklarına ait hizmet etki alanlarının büyüklüklerinin ve kent parklarının sahip olacakları kendi büyüklüklerinin çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Kent parklarının, optimum büyüklük ve hizmet etki alanının günümüz şartlarında tek bir sayısal değer ile ifade edilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla kentlerin özellikleri ve içinde barındırdıkları yeşil öğelerle beraber ele alınması gereken hizmet etki alanı ve kent parklarının büyüklükleri, ait olduğu idari ve doğal sınırlar ile birlikte incelenmelidir.

Kamusal hizmet alanlarından biri olan kent parkları, kentsel organizasyon içinde insanların gereksinim duyduğu alanlar olarak görülmelidir. Günümüz şartlarında

doğadan kopuk gelişim gösteren yapay kentleşme içerisinde kent parkları, doğa-insan-kent ilişkisinin kurulabilmesinde önemli bir yere sahiptir.

Günümüz insanı, psikolojisini olumsuz etkileyen, kentlerdeki plansız gelişmelerden oluşan bina yığınlarından ve trafik karmaşasından uzaklaşma ve biraz olsun kentin baskısından kendisini kurtaracak alanları arama çabasıdadır. Bu durumda kent parkları, günlük stresten uzaklaştırıcı ve psikolojik olarak rahatlatıcı kentsel mekânlar olarak da önem kazanmaktadır. Mevcut kent parklarının korunması ve yenilenmesi insan psikolojisi için de önemlidir (Gündoğdu, 2003).

2.1.2. Ülkemizde Parkların Tarihçesi

Doğaya duyulan özlemin giderilmesinde bir araç olan kent parkları, diğer bütün tema parklarını içinde barındırabilecek geniş bir çerçeveye sahiptir. Akdoğan (1974)'nin bildirdiğine göre ülkemizde kamusal kullanıma yönelik düzenlenmiş ilk kent parkı, İstanbul Kısıklı'da 1870 yılında "Millet Bahçesi" adı altında kurulmuştur. Bunu 1882 yılında "Taksim Parkı" izlemiştir. Belediye, halk, millet bahçeleri gibi adlarla anılan bu dönem bahçeleri arasında Sarıkaya (1868-1869), Tepebaşı (1870-1871), Sultanahmet (1871-1872), Bakırköy ve Tophanelioğlu Millet Bahçeleri vardır. Abdülaziz döneminde Çamlıca Parkı halkın kullanımına açılmış, II. Meşrutiyet'in (1908) ilanından sonra ise bazı köşk ve kasr bahçeleri halka açık parklara dönüştürülmüştür. Osmanlı Sarayına bağlı Bebek Kasrı'nın bahçesi bu tarihte, 1912-1914 yıllarında da Gülhan ve Doğancılar Parkları halka açılmıştır. İstanbul'un kent içinde veya dışındaki mesire yerleri, kamusal yeşil alanlar olarak bilinmesine rağmen, planlı parkların yapımı aslında cumhuriyet döneminde başlamıştır. Hızlı kentleşme ve yapılaşma, endüstrileşme ve beraberinde getirdiği çevre kirliliği, yeni parkların planlanmasını kaçınılmaz kılmış, özellikle 1932 yılında parkların planlanmasına yönelik çabalar hız kazanmıştır. Ancak 1960'lı yıllarda, kentlerde imar planlarının yapılması ve uygulanması nedeniyle cumhuriyetin ilk yıllarında yapılan küçük parkların çoğu yol vb. kullanımlar için ya ortadan kalkmış ya da bölünerek rekreatif işlevlerini yitirmişlerdir (Ocak, 2006).

Erken Cumhuriyet döneminde kent parkları, başkent Ankara'nın cumhuriyet ideolojisini ve ulusal ideallerini yansıtan prestijli kentsel mekânlar olmuşlardır. Modern görüntüleri ile kent halkının rekreatif ihtiyaçlarına olanak tanırken sosyalleşmelerini ve kent yaşamına katılımlarını da sağlamışlardır. Yeni oluşturulan bu kentsel yeşil alanlar, Ankara'nın kırsal bir görüntü çizen bozkır Anadolu kasabası imajından kopuşunu

yansıtacak şekilde kurgulanmış ve geleceğe aktarılması kaygısı ile inşa edilmiştir. Bu amaçla yeni bir kentsel kimlik, kentli olma bilinci ve yeni bir toplumsallık hedefiyle kent mekânı şekillendirilmiştir. Kızılay'da Güvenpark, Ulus'ta Millet Bahçesi ve Gençlik Parkı gibi kamusal yeşil alanlar , bu ideallerin fiziksel olarak kentsel mekâna yansıtıldığı diğer örneklerdendir (Özdemir, 2009).

2.2. Kent Parklarının Kullanım Sonrası Değerlendirilmesi

Günümüze değin çoğunlukla bina ölçeğinde tercih edilen Kullanım Sonrası Değerlendirme (KSD), kentsel dış mekanların tasarlanmasında da sağladığı avantajlar nedeni ile tercih edilmesi gereken bir süreç özelliği taşımaktadır.

Kent parklarının işlevselliği ile kent yaşamının ve sosyal mekanın bir parçası olarak yer alması, “yeşil” kavramının, doğallığı çağrıştırmasının yanında, kentsel yaşamın “kaliteli” yanını da sergilemesi açısından önemlidir (Emür ve Onsekiz, 2007).

2.2.1. Kullanım Sonrası Değerlendirme Kavramı

KSD en genel ve bütüncül ifade ile bir mekânın tasarlanıp hayata geçirilmesi ile o mekânın kullanıcılar tarafından bir süre yaşanması sonucunda, olumlu olumsuz geri dönüşlerin, tasarımcı tarafından değerlendirilmesiyle mümkün olduğunca kullanıcı ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmesi olarak nitelendirilebilir.

KSD, uygulama sürecini tamamlamış bir mekânın kullanılması sonucunda mekânın değerlendirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Kullanıcı gereksinimlerine ve mekân kullanıcılarına odaklanılması gereken KSD yönteminde, geri beslemenin sağlanması ile problemlerin tespit edilmesi ve mevcut tasarım kriterleri geliştirilebilecektir (Preiser et al., 1988).

Zimring (1987), kullanım sonrası değerlendirme kavramını geçmişten ders çıkarma olarak görürken, tasarımcıların yapmış olduğu hataların kendinden sonra yapılacak tasarımlara ve tasarımcılara ışık olacağını vurgulayarak daha az denemede doğru yolun bulunacağına dikkat çekmektedir.

Kullanım Sonrası Değerlendirme (KSD) Yöntemi ile ilgili olarak yapılan literatür araştırmalarında kullanıcı memnuniyetinin ölçülmesi ve alanın performansının test edilmesinde KSD yönteminin sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. KSD yöntemi ile elde edilen verilerin somut ve bütün olarak irdelenmesi için sistem yaklaşımı yöntemlerinden faydalanılmıştır.

Bir mekânı tasarlayan plancı ya da mimar, mekânın tasarımından sorumlu olduğu kadar kullanım aşamasında kullanıcıların nasıl davranacağını da öngörebilmelilerdir. Mimarlar ve plancılar genellikle mekânın proje sürecinin ilk iki aşamasında sorumlu tutulmakta ve son aşaması olan kullanımdan sorumlu tutulmamaktadır. Son aşamada genellikle ülkemizde mekan sahipleri, yöneticiler, personel, müşteri, kullanıcı gibi tasarım ve inşaat aşamasında söz sahibi olmayanlar bu aşamada söz sahibi olurlar. Aslında mekânda en çok zaman geçiren ve en önemli aktörlerin kullanıcılar olması nedeniyle bu kesimin tasarım aşamasında göz ardı edilmesi çok büyük bir eksikliklerdir. KSD yöntemi, mekân kullanıcılarının görüşlerinin de planlama ve inşaat aşamalarını yönlendirebilmesi için geliştirilmiş önemli bir araçtır.

KSD uygulaması, tamamlanmış bir projenin kullanıma açıldıktan sonra kullanıcı tarafından değerlendirilmesinin sistematik ve titiz bir çalışmayla sağlanması olarak tanımlanmaktadır (Preiser, 2002). KSD, kullanıcı ile mekân arasındaki ilişkiyi belirlerken kullanıcı ile kullanıcı ihtiyaçlarına odaklanmakta ve tasarım kararlarının mekân performansına etkisinin anlaşılmasını sağlamaktadır.

KSD ile insan kullanımı için gerekli olan çevresel kalitenin ve yaşanabilirliğinin artırılması amaçlanmaktadır. Yaşanabilirliğin temel nitelikleri, bireyler ya da gruplar ile insan yapısı çevreler arasındaki uyumun derecesi, çevrenin insan üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması, kültürlere, ekonomilere ve zamana bağlı olarak farklı yorumlanabilmektedir. KSD çevrenin kullanıcıları ve onların ihtiyaçları üzerine yoğunlaşır. Böylece çevrenin planlanması ve uygulanmasında etkili olan tasarım kararlarının çevre performansı olarak sonuçlanması ile bir anlamda tasarım kararlarının değerlendirilmesini sağlar. Bu açıdan elde edilen bilgiler, tasarımcıların kullanıcı memnuniyeti sağlayacak şekilde çevrenin yeniden düzenlenmesinde temel oluşturur (Preiser, 2002).

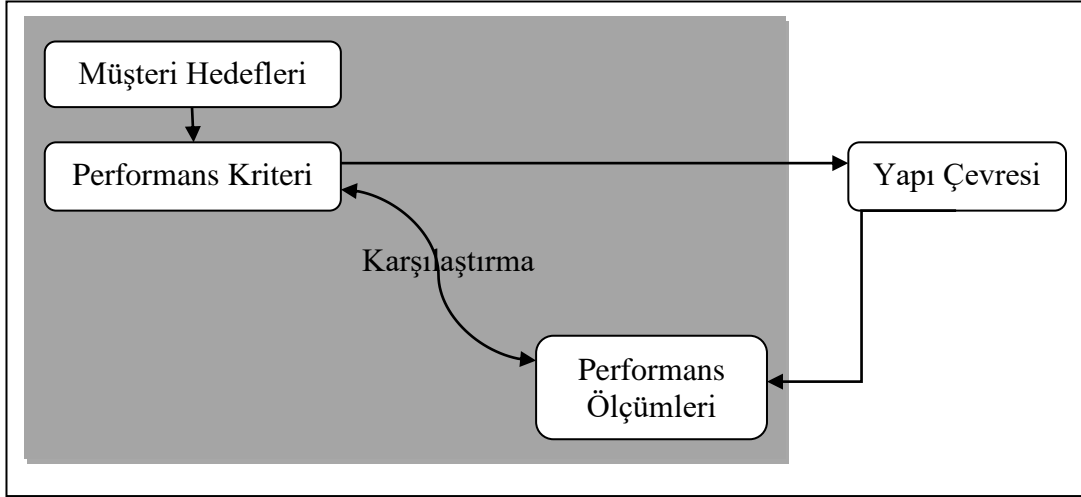
KSD ile ilgili ilk çalışmalar 1960'lı yıllarda bina bazında gözlemlerin yapılması ile başlamıştır. Environmental Design Research Association (EDRA) tarafından gerçekleştirilen multidisipliner çalışmalar ile tasarımla kullanıcı arasındaki ilişkiye dikkat çekilmiştir. Yine aynı yıllar içerisinde Christopher Alexander eserlerinde, mimari anlamda tasarımların kullanıcılar için yapılması gerektiğini vurgulamıştır. 1980'li yılların sonuna gelindiğinde ise KSD çerçevesinde Preiser ve arkadaşları (1988), 'Post Occupancy Evaluation' adlı eserlerinde, kullanım sonrası değerlendirmenin her ölçek ve bina tipine uygulanabileceğini 'POE Süreç Modeli' ile ortaya koymuşlardır.

Kullanım sonrası değerlendirme, hangi ölçek ve hangi alanda olursa olsun kullanıcılara, tasarımcıya, diğer tasarımcılara ve gerçekleştirilecek yeni tasarımlara katkı sağlaması açısından pek çok avantaja sahiptir. KSD, tasarımcılara yol göstermesi ile hataların azaltılmasında etkili olmaktadır. Ayrıca yeni tasarımlara öncülük etmesiyle zamandan tasarruf edilmesini sağlamaktadır. Kullanım sonrası değerlendirme ile yapılacak yeni düzenlemeler, kullanıcıların mekana aidiyet duygularını geliştirerek kullanıcıların mekandan memnuniyetinin artmasında ve sonuçta mekânın daha çok tercih edilmesinde etkili olacaktır. Bunlara ek olarak geri dönüşler alınmış olduğu için gereksiz bakım-onarım-tasarım maliyetleri de azalacaktır.

2.2.2. Performans ve Performans Kriterleri

Kentsel alan kullanıcılarının ve yaşamın belirlediği niteliklerin mekandaki karşılığı performanstır. Bir mekânın ölçülebilen davranışı olarak adlandırılan performans kavramı, mekânın kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılama düzeyi ile ilgilidir (Karagenç, 2002). Performans kavramı, mekanın ölçülen yani gerçek performansı ile programlama aşamasında kullanıcının ihtiyaçları ve mekan kullanım amaçlarına göre belirlenen performans kriterlerini karşılaştıran sistematik bir sürecin parçasıdır. KSD ile programlama sürecinde belirlenen performans kriterleri ile gerçek performans karşılaştırılır ve ikisi arasındaki fark, değerlendirmenin sonucunu oluşturur (Preiser, 1996).

Preiser ve arkadaşları (1988), performansın, kullanım sonrası değerlendirmenin psikolojik ve teorik temelini oluşturduğunu belirterek, Şekil 2.1’de görülen gri alandaki her şeyin göreceli olarak insan ve çevre ilişkilerine bağlantılı olduğunu ifade etmişlerdir. Kültürel görecelik bu durumu etkilemekte ve bundan dolayı algılanmış performans oluşturulan kullanıcı hedefleri, performans kriteri, kullanılan mekan ve performans ölçümleri kullanım sonrası değerlendirme ile ilgili olmaktadır. Performans kavramı, objektifliği arttırması, anlaşılır ölçülendirme sunması, gelişmiş iletişim sağlaması, yeniliğe ve alternatiflere teşvik etmesi, karar almayı amaçlaması ve profesyonellik sağlaması gibi avantajlara sahiptir (Preiser et al., 1988).

Şekil 2.1. Performans kavramı (Preiser et al., 1988)

Kullanıcı gereksinimleri temel alınarak belirlenmiş performans değerleri tasarım aşamasında veri olarak değerlendirilirken hedeflenen performans şeklinde adlandırılarak, tasarımda amaçlananların ortaya koyması gereken performans değerine işaret etmektedir. Tasarım sürecinin sonunda uygulanan mekânın, hedeflenen performans değerini ne ölçüde karşıladığının belirlenmesi ile de gerçekleşen performans kavramı ortaya çıkmaktadır (Preiser et al., 1988).

Preiser ve arkadaşlarına (1988) göre, yaşanabilirlik kavramı kullanıcı ihtiyaçlarının karşıladığı öne sürülen 3 performans düzeyi ile yapısal karşılığını bulmaktadır. Bunlar teknik, işlevsel ve davranışsal performans düzeyleridir. Performans, işlevsel, teknik ve davranışsal olmak üzere üç grupta değerlendirilmektedir. *İşlevsel performans*, kullanıcılar tarafından ortaya konan eylemler ve bunların organizasyonunu, *teknik performans*, sağlık, güvenlik ve konfor vb. unsurları, *davranışsal performans* ise mahremiyet ve etkileşim, kalabalık, mekânsal seçim, imge, anlam ve çevresel algı gibi konuları içermektedir. Performansın belirlenmesinde ölçüm, görüşme ve gözlem yöntemleri kullanılmaktadır.

Dünyada en çok kamu kuruluşu binaları, özel şirketlere ait ofis binaları, toplu konut alanları, eğitim binaları, hastane ve huzur evi binaları, oyun parkları ve hayvanat bahçesi gibi alanlarda yaygın olarak kullanılmasına rağmen KSD çalışmalarının kentsel açık alanlar üzerinde uygulandığı örnekler oldukça kısıtlıdır. Kentsel açık alanlarda kullanım sonrası değerlendirmenin yapılmaması, kullanıcıların mekânı verimli kullanamamasına, tasarımcının tasarımındaki sorunlu alanları belirleyememesine ve sonraki tasarımlarında hataları tekrarlamasına ayrıca yerel ve merkezi yönetimin maddi

kaynaklarının verimli kullanılmamasına neden olmaktadır. Oysa kentsel açık alanlarda gerçekleştirilecek KSD çalışmaları ile mekânda kullanıma ilişkin sorunların belirlenerek çözümlenmesi, mekân kullanımını artıracak etmenlerin belirlenmesi ile mekanın kullanım verimliliğinin artırılması, kullanıcıların mekan ile ilgili düşüncelerinin değerlendirilmesi ile bilgiye dayalı karar verilmesi konularında faydalar sağlanacaktır (Akad ve Çubukçu, 2006).

2.2.3. Kent Parklarında Kullanıcı Memnuniyetinin Belirlenmesinde Kalite Kriterleri

Bir kentsel mekânda kentlinin mekânı algılama boyutunun gözlemlenebilmesi ve mekânın başarı oranının belirlenerek tasarımda yapılmış olan hataların düzeltilmesi için kalite kriterlerinin belirlenerek bir yöntem çerçevesinde incelenmesi gerekmektedir.

Kent parklarının kalitesi, zorunlu aktiviteler, isteğe bağlı aktiviteler ve sosyal aktiviteler ile doğrudan ilişkilidir (Gehl, 1987). Bir kent parkının kalitesi, isteğe bağlı faaliyetlerin gerçekleştirilme düzeyi ile doğru orantılı olarak artmaktadır (Ter, 2011).

Optimum düzeyde kalite kriterlerini ortaya koyan PPS (2000), kalite kriterlerini *aktivite ve kullanımlar, erişilebilirlik ve bağlantılar, görsel imaj ve konfor ve sosyallik* olarak belirlemiştir.

2.2.3.1. Aktivite ve Çeşitlilik

Aktiviteler mekânların temel yapı taşlarıdır ve insanları parklara çeken sebeplerdir. Herhangi bir parkla ilgili aktivite ve kullanımların değerlendirilmesi yönteminde aşağıdaki konuların göz önünde tutulması gereklidir (PPS, 2000)

Kalite kriterlerinin birinci konusu aktivite ve çeşitliliktir. Çeşitlilik, insanları park alanlarına yönlendirmede büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple alan içerisinde aktivitelerde ve kullanıcılarda çeşitliliğin sağlanması önemlidir.

Farklı aktiviteler, biçimler ve insanlar buldukları mekânda zengin bir kavramsal karışım sağlarlar, farklı kullanıcılar mekânı farklı yollarla yorumlarlar, Mekâna farklı anlamlar yüklerler (Bentley et al., 1993).

Bir park alanı ilgili aktivite ve çeşitliliğin değerlendirilmesi sürecinde, kullanıcılara park içerisinde farklı aktivitelere katılma imkanlarının, söz konusu park içerisinde değişik kullanıcı gruplarının varlığının, alanın günün ve yılın farklı zamanlarında ziyaret etmek için ilgi çekici olup olmadığının, parkın fiziksel tasarımı ve

düzenlemesinin gece boyunca kullanımını da teşvik etme durumunun, parkta bir yönetimin bulunup bulunmadığının sorgulanması gerekmektedir (PPS, 2000).

2.2.3.2. Erişilebilirlik ve Bağlantılar

Kalite kriterlerinin ikinci önemli konusu, park alanlarının herkes tarafından erişilebilir ve okunabilir olmasıdır. Bir mekân ne kadar kolay algılanabiliyor ve güçlü bağlantılar ve alternatifli ulaşım türleri ile erişilebilirliği sağlanıyor ise tercih edilebilirliği de o derecede fazla olacaktır. Bir parkın ulaşılabilirliğinden bahsedildiğinde öncelikle park alanına dışarıdan rahat ve kolay bir ulaşımın olması, bunun yanı sıra parkın giriş ve çıkışının kolay algılanması da önemlidir. Park alanlarına yaya, özel oto, bisiklet veya otobüs gibi değişik ulaşım araçlarıyla ulaşımın sağlanması gerekir. Erişilebilirlik ve bağlantılar ile ilgili ikinci önemli konu ise; park ve çevresinin nasıl ilişkilendirildiğidir (Baljon, 1992). Park çevresi ve içerisindeki bağlantılar, parkın içerisi ve dışarısı arasında fonksiyonel bir birliğin oluşturulmasında önem taşımaktadır. Yönlendirmenin doğru kurgulanması ulaşılabilirliği arttıracak ve fırsatları çoğaltacaktır (Lynch, 1984).

Herhangi bir parkla ilgili erişilebilirlik ve bağlantılar kriterlerinin değerlendirilmesi sürecinde, park planının yeterliliği, park alanının kentsel dış mekanlardan fark edilebilirliği, park alanının giriş ve çıkış noktalarının algılanabilirliği, insanları yönlendiren yaya aksları ile hedef noktalarının ilişkisi, alan içerisinde yönlendirme elemanlarının bulunma düzeyi, parka yeterli düzeyde ulaşımı sağlayacak toplu taşıma sistemlerinin varlığı ve özel araç tercih edilmesi durumunda park alanının yakın çevresinde otopark alanının yeterliliği sorgulanmalıdır (PPS, 2000).

Erişilebilirlik ve bağlantılar kriteri içerisinde “*okunabilirlik*” alt kriteri bulunulan mekanın, planının ne kadar kolay algılanabildiği ile ilişkilidir. Parkın fiziksel planı ve parkta yer alacak türler okunabilirliği doğrudan etkilemektedir (Bentley et al., 1993).

2.2.3.3. Görsel İmaj ve Konfor

Kalite kriterlerinin üçüncü önemli ölçütü ise kullanıcıların kendilerini rahat ve güvende hissetmesini sağlayacak olan ‘Görsel İmaj ve Konfor’ kriteridir.

Kornblum’ un Central Park ile ilgili yaptığı bir çalışmanın sonuçlarına göre; New York’lular çoğunlukla güvenlik ve kirlilik nedeniyle Central Parkı

kullanmadıklarını belirtmişlerdir (Prospect Park Alliance and Central Park Conservancy, 1996). Bu noktada görsel imaj ve konfor içinde alt kriter olan ‘*güvenlik*’ kullanıcıların mekanı tercihlerinde ve kullanımında büyük önem taşımaktadır.

Bir parkın görsel imajının ve konforunun değerlendirilmesi sürecinde; parkın verdiği izlenim, insanların alanda fotoğraf çekme istekleri, park alanı içerisinde bulunan kent mobilyalarının ergonomikliği, belirlenmiş standartlar var ise tasarım aşamasında standartlara uyulma düzeyi, dinlenme alanlarının ve su öğelerinin yeterliliği, kentin doğal şartlarına uygunluğu, kullanıcıların güvenlik hissi ve herhangi olumsuz bir durumda kullanıcıların ulaşabilecekleri bir güvenlik noktasının varlığı sorgulanmalıdır (PPS, 2000).

Mekan algısı, kontrol ve aktiviteler güvenli park alanlarının oluşturulmasında göz önünde bulundurulması gereken konulardır (Madden and Wiley, 2002). Mekânın kontrolünü sağlaması, içerisini görebilmesi, kullanıcının tehlike anında zamanında yardım alabileceğini bilmesi, güvenli olarak hissetmesinde büyük önem taşımaktadır (Altman and Zube, 1989).

Güvenlik ile ilgili üçüncü konu ise aktivitedir. Eğer mekânın aktivite ve çeşitliliği yok ise, kullanıcı tarafından tercih edilmeyecek, boş kalan mekân ise güvenli olmayacaktır.

Görsel imaj ve konfor kriterinin değerlendirilmesinde kentsel donatı elemanları büyük rol oynamaktadır. Kentsel alanlarda aydınlatma elemanları, döşeme malzemesi, bilgilendirme ve yönlendirme levhaları, dinlenme ve oturma birimleri, su yüzeyleri, üst örtü elemanları, plastik öğeler olarak nitelendirilen ve farklı malzemeler ile oluşturulan heykel, büst ve benzeri anıtsal elemanlar, kent estetiğini destekleyici ve kente sanatsal değer kazandıran kentsel donatılardır (Ter, 2002).

Görsel imaj ve konfor kriterinin alt kriteri olan ‘Bakım’ kriteri ise mekânın tercih edilmesinde ekili unsurlardan biridir.

2.2.3.4. Sosyallik

Kalite kriterlerinin dördüncü ve son ölçütü ‘Sosyallik’ tir. İnsan doğasında var olan sosyalleşme olgusu her toplumda öne çıkmaktadır. Parklar, toplulukların buldukları yerlere daha güçlü hislerle bağlanmalarını sağlayan sosyal ve kültürel aktiviteler sunan dış mekanlardır. İnsanların rutin olarak bir araya geldikleri, bir yerden başka bir yere düzenli olarak geçtikleri veya rastlantısal karşılaşmalar yaptıkları dış

mekanlar insanların günlük yaşamları içerisinde önemli yer tutmaktadır (Thwaites, 2001).

İnsan davranışları gözlemlendiği takdirde kullanıcıların kendilerini ait hissettikleri yerleri tercih ettikleri ortaya çıkmaktadır. Bu noktada aidiyet duygusunu ‘sosyallik’ kriterinin alt ölçütü olarak değerlendirmek mümkündür. Kullanıcıda oluşan aidiyet duygusu bir mekân için ne kadar fazla ise kullanıcının o mekânı tercih etmesi de o ölçüde fazla olacaktır.

Bir parkla ilgili “sosyallik” kriteri değerlendirilirken; kullanıcıların yalnız yada grup olarak kullanımı, park alanındaki toplanma noktalarının varlığı, kentsel donatı elemanlarının kullanılma düzeyi ve parkın benimsenme durumu göz önünde tutulmalıdır (PPS, 2000).

Sosyallik kriteri içerisinde ‘*sahiplik*’ alt kriteri, parkın tercih edilebilirliğinde büyük önem taşır. Sahiplik hissi arttıkça çevrenin kalitesi ile ilgili sorumluluk ve endişeler de artacaktır (Altman and Zube, 1989).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın kuramsal temeller ve bulgular kısmında kullanılan materyaller ile araştırmada izlenen yöntemler açıklanmıştır.

3.1. Materyal

Araştırmanın ana materyalini Konya kent merkezinde yer alan ‘Kültürpark oluşturmaktadır. Kültürpark, konumu itibariyle Alâeddin tepesinin kuzeybatısında olup, kentin doğusundan kuzeyine uzanan yeşil alan sisteminin bağlantı noktası niteliğindedir (Şekil 3.1.).

Şekil 3.1. Kültürpark alanının kent içerisindeki konumu

Araştırma kapsamında konu ile ilgili kuramsal bilgilere doğrudan ve dolaylı ilişkili literatürü oluşturan kitap, dergi, makale, tez çalışmaları, üniversitelere ait kütüphaneler, YÖK kütüphanesi, meslek odaları kütüphaneleri ve yayınları, konu ile ilgili olabilecek web siteleri ve online veri tabanları taranarak elde edilmiş ve incelenmiştir.

3.2. Yöntem

Araştırma kapsamında dolaylı ve dolaysız gözlem yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Araştırmanın yöntemini;

- Literatür ve veri toplama aşaması
- Arazi etüt çalışması ve sistematik gözlem
- Anket çalışması
- Değerlendirme olmak üzere dört aşama oluşturmaktadır.

3.2.1. Literatür ve veri toplama aşaması

Dolaylı gözlem yöntemi için literatür taraması yapılmıştır. Taranan kaynaklardan elde edilen verilerle çalışmanın teorik çerçevesi oluşturmuştur. Bu kapsamda park, kent parkı ve kent parklarının kullanım değerlendirmesi kavramları açıklanarak değerlendirilmiştir. Araştırma alanına yönelik literatür çalışmasında özelden Konya ve araştırma alanına ilişkin yayın, plan, çizim ve fotoğraflardan elde edilen veriler değerlendirilmiştir.

3.2.2. Arazi etüt çalışması ve sistematik gözlem

Dolaysız gözlem yönteminin ilk aşamasını araştırma alanında yerinde yapılan arazi etüt çalışması ve sistematik gözlem oluşturmaktadır. Arazi etüt çalışması ile araştırma alanının arazi kullanım durumu ve çevre ilişkileri ortaya konmuştur. Sistematik Gözlem aşamasında ise Kültürpark alanı bütününde seçilen odak noktalarında hafta içi ve hafta sonu belirlenmiş olan saat aralıklarında gözlemler yapılarak davranış haritaları oluşturulmuştur. Böylece alan bütününde elde edilen sözel nitelikli anket verilerinin sonuçları, görsel veriler ile karşılaştırılarak ve bütünleştirilmiştir.

3.2.3. Anket çalışması

Dolaysız gözlem yönteminin ikinci aşamasında anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anket çalışması ile araştırma alanında, kullanıcıların alana ilişkin görüşlerinin, sorunlarının ve memnuniyet düzeylerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Hazırlanan anket formunda kullanıcı profili ile birlikte *aktivite ve çeşitlilik*, *erişilebilirlik ve bağlantılar*, *sosyallik*, *görsel imaj ve konfor* olarak ele alınan kalite kriterlerinin sorgulanmasına yönelik sorulara yer verilmiştir.

Yapılan çalışmada kullanılan anket formu beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde demografik sorular, ikinci bölümde aktivite ve çeşitliliği kapsayan Kültürpark'ı ziyaret amacı ve sıklığı ile Kültürpark'ın çeşitli öğeler bakımından değerlendirilmesine yönelik sorular yer alırken üçüncü bölümde erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik, görsel imaj ve konforu kapsayan ölçek yer almaktadır. Anket uygulamasına başlamadan önce anketin işlerliğinin sınanması amacı ile ön anket çalışması yapılmıştır.

Faktör analizi cevaplayıcıların, geliştirilmekte olan ölçme aracındaki maddelere verdiği tepkiler arasında belli bir düzen olup olmadığını ortaya koymak için kullanılan bir yapı geçerliği tekniğidir (Tavşancıl, 2002). Faktör analizi ile birçok değişken, birkaç başlık altında toplanabilir. (Akgül, 2003). Ölçek geliştirme sürecinde, hazırlanan araç, araştırma evreninden yansız olarak seçilen örnekleme verilir ve maddelere verilen cevaplar puanlandırılarak faktör analizi uygulanır. Analiz sonuçlarına göre maddelerin araçtan çıkartılması ya da eklenmesi sonrası analiz tekrar edilir. Bu süreç, ölçülecek alanı ölçmede yeterli sayıda madde içeren uygun bir çözüme ulaşıncaya dek devam eder (Karakoç ve Dönmez, 2014). Araştırmada örnekleme büyüklüğü, alan büyüklüğü ve anketi yapan kişi sayısı göz önüne alınarak ve faktör analizi yapılarak ölçmede yeterli sayıda madde içeren bir çözüme ulaşması ile 100 olarak belirlenmiştir. Anket uygulanacak kullanıcılar 'Rastgele Seçim Yöntemi' ile seçilmiştir.

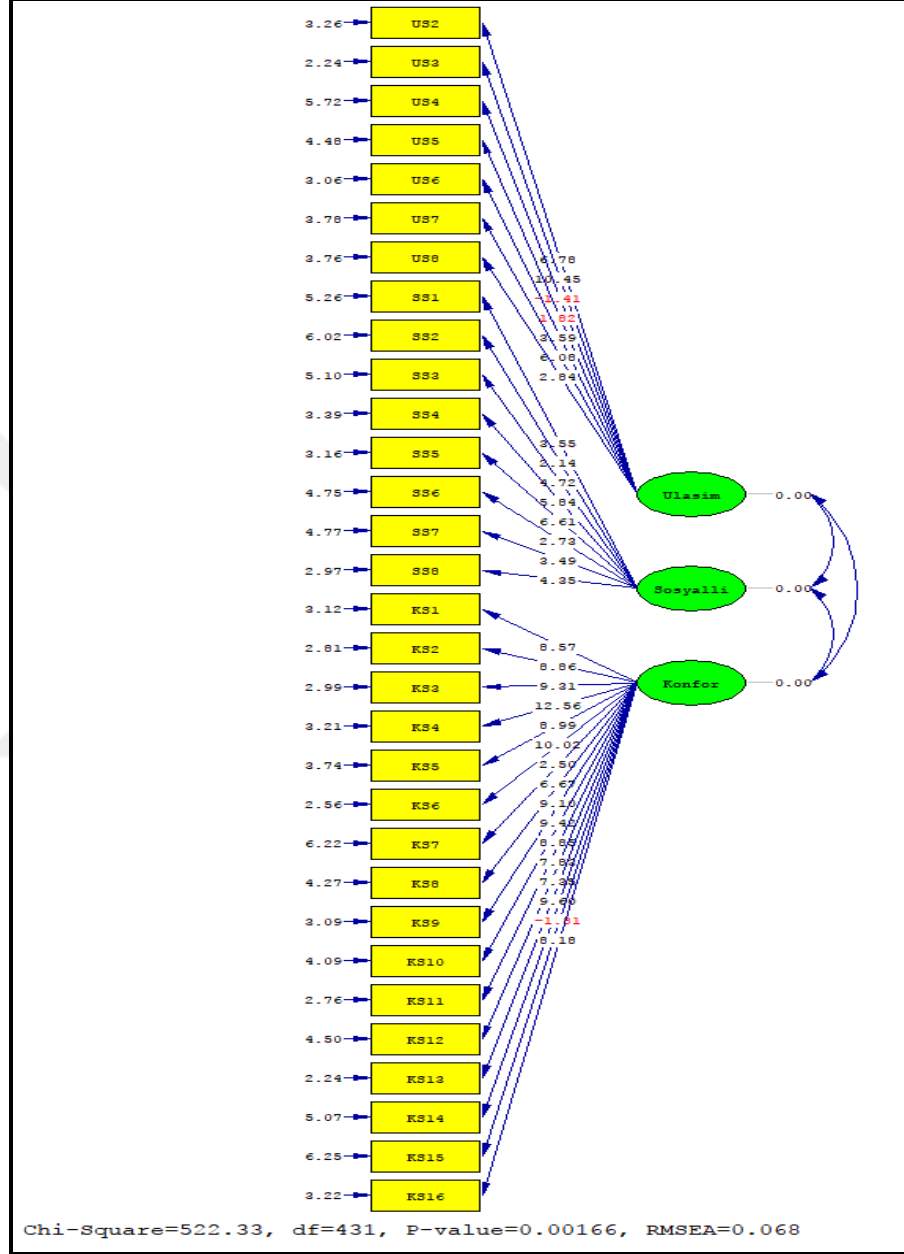
Araştırmada verilerin analizi SPSS programı ile yapılmış ve sonuçlar %95 güven düzeyinde değerlendirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliğinin belirlenmesi amacıyla LISREL programı ile doğrulayıcı faktör analizi yapılmış; bununla birlikte güvenilirlik düzeyinin belirlenmesi için Cronbach's Alfa katsayısı hesaplanmıştır.

Hipotezlerin test edilmesinde kullanılacak analiz tekniğine normallik testi sonucunda karar verilmiştir. Ölçek puanlarının normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilk testi ile sınanmış ve normal dağılım göstermediğinden parametrik olmayan test tekniklerinin kullanılmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda çalışmada hipotezler Mann Whitney ve Kruskal Wallis testleri ile analiz edilmiştir ve Kruskal Wallis testi sonucunda anlamlılık bulunması durumunda ikili karşılaştırmalar Bonferroni testi ile yapılmıştır. Anket uygulamasından ve davranış haritalarından elde edilen bulguların değerlendirilmesi ile Kültürpark'ta yapılan düzenleme sonrasında kullanıcı gereksinimlerinin karşılanma düzeyi, kullanıcı memnuniyeti ve parkın performansı, kalite kriterleri ile birlikte irdelenerek belirlenmiş, mekân kalitesinin ve kullanıcı memnuniyetinin artırılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

3.2.3.1. Ölçeğin geçerlilik analizleri

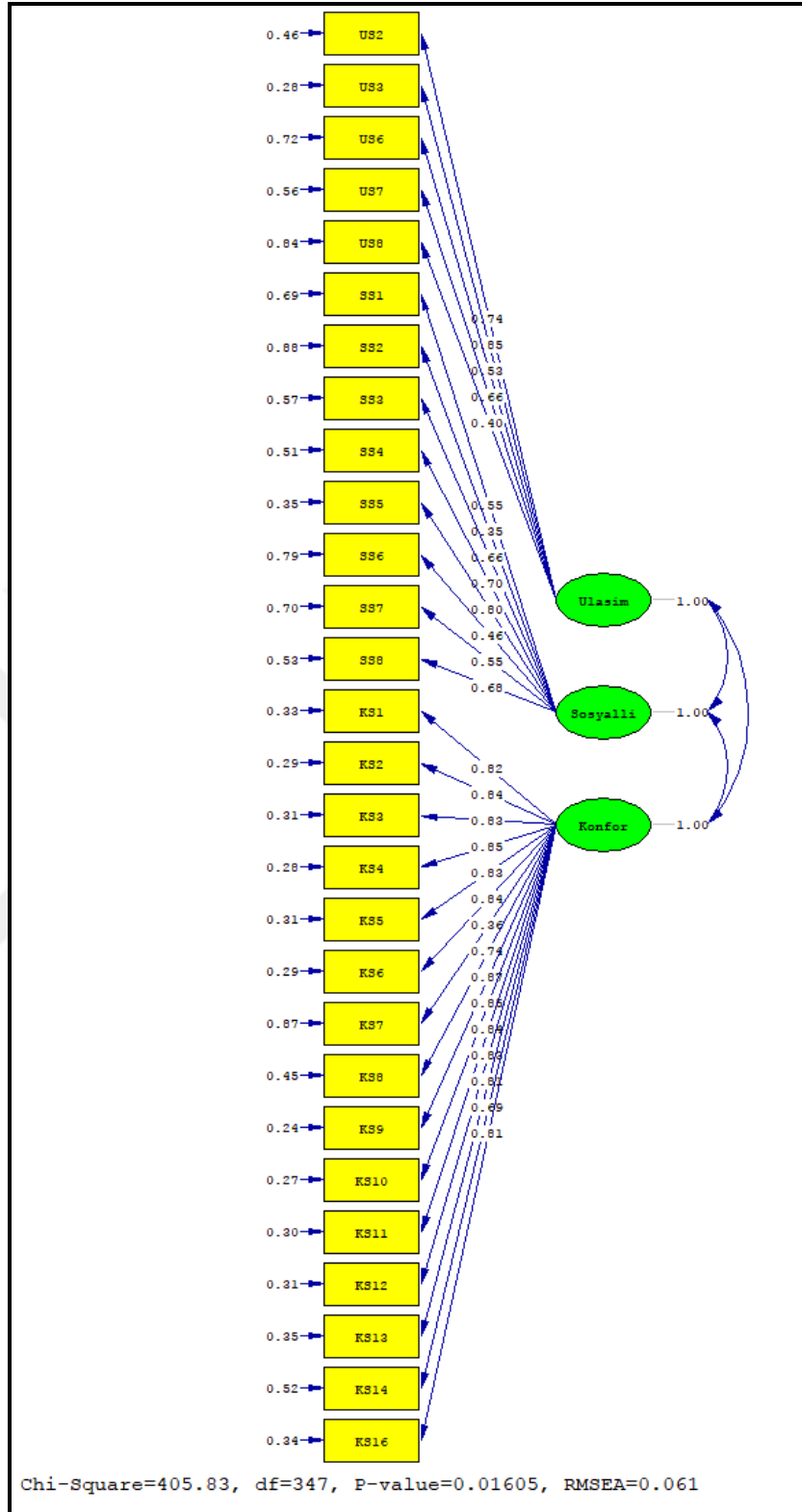
Beşli likert tipi ölçeklenmiş ve üç alt boyutlu olarak hazırlanan (erişilebilirlik ve bağlantılar alt boyutunda 7, sosyallik alt boyutunda 8 ve konfor/imaj alt boyutunda 16 soru) kültürpark ile ilgili algılar ölçeğinin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA, açıklayıcı faktör analizinden farklı

olarak, önceden belirlenmiş bir faktöriyel yapıyı doğrulamak amacıyla kullanılmaktadır. Toplam 31 sorudan oluşan Kültürpark ile ilgili algılar ölçeğinin DFA sonucunda soruların örtük yapıyı temsil edip etmediği incelenmiştir (Şekil 3.2.).

Şekil 3.2. Ölçeğin geçerlilik analizi-1

Erişilebilirlik ve bağlantılar boyutunda 3 ve 4. soruların; görsel imaj ve konfor boyutunda 15. sorunun t değerleri anlamlı bulunmadığı için ölçekten çıkarılarak analiz tekrarlanmıştır. Kalan 28 sorunun faktör yük değerleri (Lambda) Şekil 3.3'de gösterilmiştir.

Şekil 3.3. Ölçeğin geçerlilik analizleri-2

28 sorunun t değerleri anlamlı bulunmuş olduğu gözlenmiştir ($p < 0.05$). Erişilebilirlik ve bağlantılar boyutunda soruların faktör yükleri 0,40 ile 0,85 arasında; sosyallik alt boyutunda soruların faktör yükleri 0,35 ile 0,80 arasında; görsel imaj ve konfor alt boyutundaki soruların faktör yükleri de 0,36 ile 0,85 arasında değiştiği

gözlenmiştir. Uyum indeksleri gözlenen verinin üç alt boyutlu olan modele uyum gösterip göstermediği bilgisini vermektedir. Bu çalışmada Kültürpark'a ilişkin algıları ölçmek amacıyla hazırlanmış 28 soruluk ölçeğin model veri uyum indeksleri Çizelge 3.1.'de gösterilmiştir.

Çizelge 3.1. Ölçek maddelerinin faktör yapısı için uyum iyilik indeksleri

İyilik Uyum İndeksi	Kabul Edilebilir Sınır	Değer
X^2/sd	<5 Orta düzeyde <3 İyi uyum	405.83/347 = 1.17
CFI	>0.90	0.98
NFI	>0.90	0.89
NNFI	>0.90	0.98
RFI	>0.85	0.98
S-RMR	< 0.08	0.08
RMSEA	< 0.08	0.061

Çizelge 3.1'e göre ölçeğin üç faktörlü yapısının model veri uyum indekslerinin kabul edilebilir değerlerde olduğu gözlenmiştir.

3.2.3.2. Ölçeğin güvenilirlik analizleri

Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach Alpha katsayısı değerlendirilmiştir. 28 soruluk ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.924 olarak yüksek bir güvenilirlik elde edilmiştir. Güvenirlik katsayısı, 0 ile +1 arasında değişkenlik gösterir. Güvenirlik katsayısının 1'e yakın değerler alması güvenilirliğin ve sorular arasında iç tutarlılığın yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ölçek sorularının madde geçerlik katsayısı olarak da bilenen madde-toplam korelasyonları ile alt boyutların Cronbach Alfa katsayıları Çizelge 3.2'de gösterilmiştir.

Çizelge 3.2. Madde toplam korelasyonları

Alt Boyutlar	Soru No	Madde Toplam Korelasyonu	Cronbach's Alfa Katsayısı
Erişilebilirlik ve bağlantılar	US2	,401	0,68
	US3	,585	
	US6	,432	
	US7	,539	
	US8	,382	
Sosyallik	SS1	,636	0,78
	SS2	,360	
	SS3	,530	
	SS4	,426	
	SS5	,543	
	SS6	,456	
	SS7	,527	
	SS8	,598	
Görsel İmaj ve Konfor	GS1	,762	0,94
	GS2	,770	
	GS3	,772	
	GS4	,807	
	GS5	,797	
	GS6	,795	
	GS7	,321	
	GS8	,743	
	GS9	,833	
	GS10	,804	
	GS11	,784	
	GS12	,815	
	GS13	,779	
	GS14	,644	
	GS16	,773	

Madde toplam korelasyonlarının da 0,30 değerinden yüksek olduğu gözlenmiştir. Dolayısıyla madde geçerlik katsayıları uygundur. Cronbach Alfa katsayılarının ise 0,68 ile 0,94 arasında değiştiği gözlenmiştir. Ölçek sorularının iç tutarlılığı yüksek bulunmuştur.

3.2.4. Değerlendirme

Araştırmanın temel amacı çerçevesinde kuramsal açıklamalar ve araştırma alanında gerçekleştirilen arazi etüt ve sistematik gözlem çalışmaları ile anket sonuçları birlikte değerlendirilerek, Konya Kùltürpark'ın mekân kalitesinin geliştirilmesine yönelik önerilere yer verilmiştir.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Kültürpark'ın Kent İçindeki Konumu

Konya ili, İç Anadolu Bölgesinde yer almakta olup, coğrafi olarak 36° 41' ve 39° 16' kuzey enlemleri ile 31° 14' ve 34° 26' doğu boylamları arasında Isparta, Afyon, Eskişehir, Ankara, Aksaray, Karaman ve Antalya illeri ile çevrilidir. Yüzölçümü olarak barındırdığı göller ile birlikte 41.000 km² alana sahiptir. 6360 sayılı yasa kapsamında Konya Büyükşehir Belediyesinin hizmet etki alanındaki en büyük ilçesi 4.463 km² ile Cihanbeyli ilçesi olup etki alanı kapsamında en uzak ilçesi ise 192 km ile Çeltiktir. Sosyoekonomik gelişmişlik açısından Konya ili ele alınırsa Kalkınma bakanlığı tarafından yapılan 'İllerin ve Bölgelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması 2011' (SEGE-2011) araştırmasında ise Türkiye genel gelişmişlik endeksinde 20'nci sırada yer aldığı görülmektedir.

Konya ili sahip olduğu coğrafi özellikleri sebebi ile merkez ilçeler dışında birbirinden kopuk ilçelere sahiptir. Kendi çevresine yayılarak büyüyen lineer karayolu bağlantıları ile birbirine bağlanan otuz bir ilçesi bulunmaktadır. Kültürpark alanı üç merkez ilçenin kesişiminde yer almakta olup Konya Büyükşehir Belediyesi yetki alanındadır.

Kültürpark, Konya Büyükşehir Belediye sınırları içerisinde, kentsel tarihi yerleşim merkezine yakın konumlu, hem yeşil dokusu ile hem de tarihsel süreç içerisinde önemli yeri olan Alaaddin Tepesi'nin kuzey batısında, Konya Büyükşehir Belediyesi Hizmet Binasının güneydoğusunda, kent merkezinde yer alan Kent Meydanının batısında yer alan bir kent parkıdır. Kent Meydanı araştırma alanına yakınlığı ve araştırma alanını etkilemesi nedeni ile araştırma kapsamında değerlendirilmiştir (Şekil 4.1).

Şekil 4.1. Konya Kültürpark alanı ve yakın çevresi (www.konya.bel.tr)

Kültürparkın bir kent parkı olması sebebi ile teorik olarak Konya Büyükşehir Belediyesi il sınırında bulunan bütün mahalleleri, hizmet etki alanına aldığı varsayılmaktadır (Şekil 4.2.-4.3). Bu varsayım ile Kültürpark alanının hizmet etki alanında ‘6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde DeđiŐiklik Yapılmasına Dair Kanun’a göre Konya il sınırı kapsamında 2015 yılı sonu itibariyle 1189 mahalle bulunmaktadır. Fakat Konya ilinin yüzölçüm geniŐliđi, araştırma alanının konumu, erişilebilirliği ve alansal büyüklüğü ile orantılı olarak hinterlandı göz önüne alındığı zaman alan kullanımının merkez alan yerleşim birimlerinden olan ve üç merkez ile kabul edilen Selçuklu, Meram ve Karatay ile sınırlarını kapsadığı, yapı itibariyle kırsal nitelikte olan merkez dışı alan yerleşim birimleri bölgelerini birincil etki alanına almadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan anket çalışmaları sonucunda da kullanıcı profiline ağırlıklı olarak merkezde yer alan yerleşim birimlerinden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şekil 4.2. Konya Kültürpark alanı (www.konya.bel.tr)

Şekil 4.3. Kültürpark alanına güneydoğu yönünden bakış (www.konya.bel.tr)

4.2. Kültürpark'ın Tarihsel Gelişim Süreci

Kültürpark, ilk olarak 13. yüzyılda Selçuklu döneminde Mevlevi dergâhına bağlı kişilerin uzun yıllar sema gösterileri düzenlediği ve çevresinde meclisler kurduğu bir toplantı merkezi görevi görmüştür. Cumhuriyet döneminde ise, Konya Belediyesi mülkiyetine geçerek yeniden düzenlenerek, 1970'de yılın belirli günlerinde fuar alanı olarak kullanılmak üzere hizmete açılmıştır. Cumhuriyet döneminde kent merkezinde kent ile birlikte gelişim göstermesi, bünyesinde fuar ve rekreasyon alanlarını birlikte bulundurması (lunapark vb.) kavramsal ve mekânsal olarak kent parkı niteliği kazanmasında etkili olmuştur. Son plan tadilatından önce Konya Büyükşehir Belediyesi ve Meram Belediyesi arasındaki anlaşmazlıkların yanı sıra Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nün konusunda uzman yeterli elemanının olmaması ve birimler arası

organizasyonun sağlanamamış olması nedeniyle eklenti ve bozulmalarla neredeyse kullanılmaz hale gelmiş, zaman içerisinde yeşil alanlar azalarak yeşil akslar niteliğini yitirmiştir. Çevresindeki tarihsel aks ve yeşil alanlar ile bağı zayıflayan kent parkının, kent merkezindeki ve kendi içerisindeki dolaşım sirkülasyonu da kaybolmuş ve mekân girişlerinin algılanabilirliği zayıflamıştır. Ayrıca bakımı yapılmayan su öğeleri, çevre ve görüntü kirliliğine neden olmuştur (Şekil 4.4.-4.5.). Park içerisindeki sosyal mekânlar, kullanım özelliklerini ve niteliklerini (Şekil 4.6-4.10), kentsel donatı elemanları ise işlevsel ve estetik özelliklerini kaybetmiştir. Sonuç olarak eski fuar alanı olarak adlandırılan Kültürpark, kent imajı içerisindeki simgesel özelliğini yitirerek, sağlıklı koşullar barındıran bir alan haline dönüşmüştür (Özkır, 2007).

Şekil 4.4. Bakımsız su öğeleri (Orijinal, 2004)

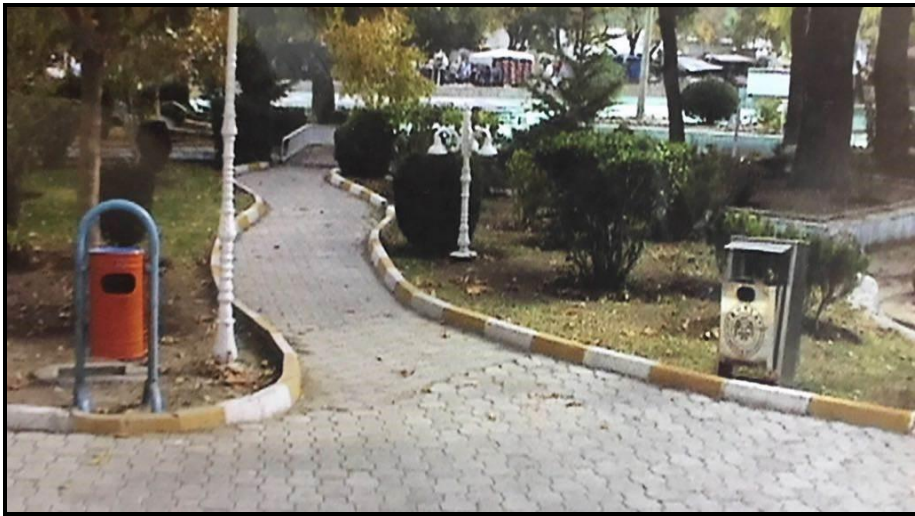
Şekil 4.5. Çevre ve görüntü kirliliği oluşturan unsurlar (Orijinal, 2004)

Şekil 4.6. İşlevini kaybetmiş çocuk parkı mobilyaları (Orijinal, 2004)

Şekil 4.7. Kaybolan yeşil sistem (Orijinal, 2004)

Şekil 4.8. İşlevsiz yaya aksları (Orijinal, 2004)

Şekil 4.9. Kullanım özellikleri ve niteliklerini kaybetmiş sosyal mekanlar (Orijinal, 2004)

Şekil 4.10. Sağlıksız koşullar barındıran alanlar (Orijinal, 2004)

Kültürpark Alanı ile ilgili yapılan literatür çalışmalarında günümüzde çay bahçesi olarak kullanılan ‘Dede Bahçesi’ nin parkın odak noktası olduğu ve tarihsel süreç içerisinde geçmişten günümüze yerini koruduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Konya Turizm Derneğinin (1971) ‘Mevlana Şehri Konya’ isimli yayınında Alaaddin tepesinin kuzey doğusunda kalan Dede Bahçesi adında tarihi bir bahçeden ve bu bahçenin yıktırılmış olduğundan söz edilmektedir. Dede bahçesinin doğusunda 1239 yılında yaptırılan Tac’ül Vezir adlı bir medrese, hanikah ve türbenin var olduğu bilgisi verilmektedir. Söz konusu külliye zamanla medrese ve hanikahının yıkılmış, günümüzde yalnız türbesi kalmıştır. Aynı kaynakta, Dede Bahçesinin, Taceddin

Ahmed'in yaptırdığı külliye içinde bir bahçe olduğu düşünüldüğü bilgisi bulunmakla beraber 16. yüzyıl ortalarında Şeyh Hasan isimli Konya Nakıb'ül eşrafi tarafından satın alınarak düzenlendiği ve Mevlevi Dergahı Postnişi olan Bostan Çelebi 2'ye hediye edildiği belirtilmektedir. Bu süreçten sonra bahçenin Konya Mevlevihanesinin idaresinde Dede Bahçesi ismi ile yazlık Semahane olduğu, bahçe içerisine Postniş Abdülvahid Çelebi'nin köşk ve havuz yaptırıldığından söz edilmektedir.

Büyükşehir Belediyesi tarafından 2005 yılında yayınlanan '*Konya Düünden Bugüne*' adlı eserde, Dede Bahçesinin Alaaddin Keykubat'ın vakfi olduğu belirtilmektedir. Ayrıca Bahçenin, Mevlevi dedelerinin gezme ve nefes alma mekânı olması sebebiyle 'Dede Bahçesi' olarak anıldığından söz edilmektedir. Zamanla Dede Bahçesi çevresinde yapılan düzenlemeler ile alanın fuar yeri olarak kullanıldığı, 1970 yılında ise ilk fuarın burada açıldığı belirtilmektedir. Bu dönemde park, 'Geniş havuzlarıyla, şirin çay bahçeleri, tarihi atmosferi, ağaç ve çimlerle bezeli sakin, asude havasıyla Dede Bahçesi, hareketli hayatı olanların ruhen sukunet bulabileceği bir sığınak gibidir' şeklinde tanımlanmaktadır.

Civelekoğlu (2017) ise, Dede Bahçesi içerisindeki köşkün önünde suni bir çavlan (şelale) bulunduğunu, Dede Bahçesi içerisindeki havuzda kayık ile vakit geçirilebildiğini, özellikle yaz günlerinde ailelerin kullandığı çay ve kahve içilebilen, canlı müzik eşliğinde dans edilebilen bir büfenin olduğunu vurgulamaktadır. Dede Bahçesi'nin güneydoğu kapısının girişinden sonra küçük bir hayvanat bahçesinin varlığından söz eden Civelekoğlu (2017), köşkün arka tarafında da o dönemin en modern tenis kortlarından birinin yaptırıldığını, ancak akşamları aydınlatmanın olmamasından dolayı bahçenin kullanılmadığını belirtmektedir (Şekil 4.11-4.14). Mart 1926'da Tekke, türbe ve zaviyelerin kapatılmasından sonra Dede Bahçesi'ni Belediye satın almış, köşk 1959 yılında yıktırılmış, volkanik kayadan yapılan çavlan ve havuz ise sonraki yıllarda da kullanılmıştır. Ancak 1968 yılında park, fuar alanı olarak inşaa edilirken bu donatılar da kaldırılmıştır.

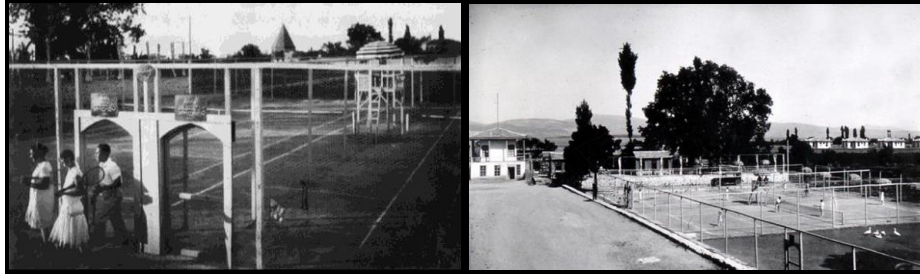
Şekil 4.11. Dede Bahçesi ve çavlan (Icivelekoglu.blogspot.com)

Şekil 4.12. Dede Bahçesi içerisinde yer alan bostan (Icivelekoglu.blogspot.com)

Şekil 4.13. Dede Bahçesi ve kayık ile gezilebilen havuz (Icivelekoglu.blogspot.com)

Şekil 4.14. Dede Bahçesi içerisinde yer alan tenis kortlar (Icivelekoglu.blogspot.com)

Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu arşivinden ulaşılan 13.07.2006 gün ve 1078 sayılı Koruma Kurulu karar ekinde yer alan, Konya Merkez Park Fuar Alanı Kentsel Tasarım ve Rekreasyon Alanı Düzenleme Projesi Raporu (2006)'da, Alaaddin Tepesi'ne (merkez konumlu) bitişik olması sebebi ile Kültürpark alanı da merkez kabul edilerek, geçmiş yıllarda da açık alan niteliği yüklediği vurgulanmıştır. Raporla, 1960'lı yıllarda Konya ilinin nüfus büyüklüğü, yayılma düzeyi, yaya kullanımı dikkate alınarak açık alan etkinliklerinin kullanımının sağlanacağı bir park düzenlemesinin yapıldığı ancak alan içerisinde Fuar niteliğine yönelik kalıcı yapıların yapılması sonucunda park niteliğinden uzaklaşıldığı belirtilmiştir. Konya Merkez Park Fuar Alanı Kentsel Tasarım ve Rekreasyon Alanı'nın Planlama Hedefleri; kimlik duygusunun geliştirilmesi, yaya bağlantı kanallarının oluşturulması ve alanın doğa/kültürel dengesinin desteklenmesi olarak ifade edilmiştir. Tasarım ilkelerinde ise; çok çeşitli alan kullanımı biçimi, kolay okunabilirliği, her türlü yaş grubu-statü farkı-fiziki bedensel durumlara hitap edebilmesi, geçmişin izlerinin temel nokta kabul edilmesi, sert zemin ve yeşil doğal zemin dengesinin optimum düzeyde tutulması, gündüz ve gece kullanımına uygun tasarım, su-yeşil alan dengesi dikkat çekmektedir.

Kültürpark alanının planlama sürecinin ortaya konulabilmesi için ise genel anlamda Konya ili üst ölçek planları ve Konya Büyükşehir Belediyesi arşiv kayıtları incelenmiştir. İnceleme sonucunda araştırma alanının planlı gelişim süreci ve makroform yaklaşımı, üç ana yıl aralığı içerisinde değerlendirilmiştir.

- *1922-1954 yılları arası planlama süreci (Planlamaya Giriş):* 1922-1954 yılları arasının incelendiği ve Konya ili için planlamaya giriş olarak nitelendirilebilecek birinci planlama süreci içerisinde; arşiv kayıtlarında 1922 yılına ait olduğu belirtilen ve altlık niteliği gösteren '*Konya Şehir Haritası*', 1922 yılı Şehir Haritası ile karşılaştırıldığı zaman plan yaklaşımına daha yatkın olduğu görülen 1933 yılına ait '*Konya Şehir Planı*', 1946 yılına ait plan özelliklerinin gözlemlendiği '*İmar Planı*' ve 1954 yılına ait '*Nazım İmar Planı*' olmak üzere dört adet planlama verisi bulunmaktadır.

- *1955-1999 yılları arası planlama süreci (Planlama Anlayışının Benimsenmesi):* Konya ili için planlama anlayışının benimsenmesi olarak nitelendirilebileceğimiz 1955-1999 yılları arası planlama süreci içerisinde; şehir merkezini çevresi ile ele alan 1966 yılı ‘*Konya Nazım İmar Planı*’, 1966 yılı planının revizyonu niteliğinde 1974 yılı ‘*Revizyon İmar Planı*’, Kompakt modelin gözlemlendiği 1983 yılı ‘*Konya Çevre Düzeni Planı*’, ulaşım adına endişelerin varlığı sebebi ile ele alınan fakat planlama araştırmaları ve raporundan öteye gidemeyen 1997 yılı ‘*Ulaşım Planı*’ ile çok merkezli planlama yaklaşımının benimsendiği 1999 yılı ‘*Nazım İmar Planı*’ olmak üzere dört ana ve bir revizyon planı bulunmaktadır.

- *2000-2016 yılları arası planlama süreci (Üst Ölçekli Planlama Yaklaşımları):* Konya ili için üst ölçek planlama yaklaşımlarının olduğu 2000-2016 yılları arası planlama sürecinde ise özelden ve merkezden uzaklaşmış yasal mevzuatların etkisi ile planlama adına daha genel bir çerçeve çizilmiştir. Bu bağlamda, 2002 yılında tamamlanan ‘*Ulaşım Ana Planı*’, 2012 yılında çalışmasına başlanan takip eden yıllarda da süreci devam eden ‘*Ulaşım Ana Planı Revizyonu*’, bölgesel çevre düzeni planı niteliğinde olan 2013 yılı ‘*Çevre Düzeni Planı*’, üç merkez ilçeyi kapsayan ve günümüzde de yürürlükte bulunan ‘*1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı*’, mevzuatlarda yapılan değişiklikler nedeni ile yetkisi büyükşehir belediyelerine de verilen çevre düzeni planları sebebi ile planlanan ‘*1/100000 ölçekli Konya İli Çevre Düzeni Planı*’ ve 2016 yılında sürecini etaplar halinde tamamlayacak olan ‘*1/25000 ölçekli Konya İli Nazım İmar Planı*’ olmak üzere altı ana plandan oluşmaktadır.

4.2.1. 1922-1954 Yılları Arası Planlama Süreci

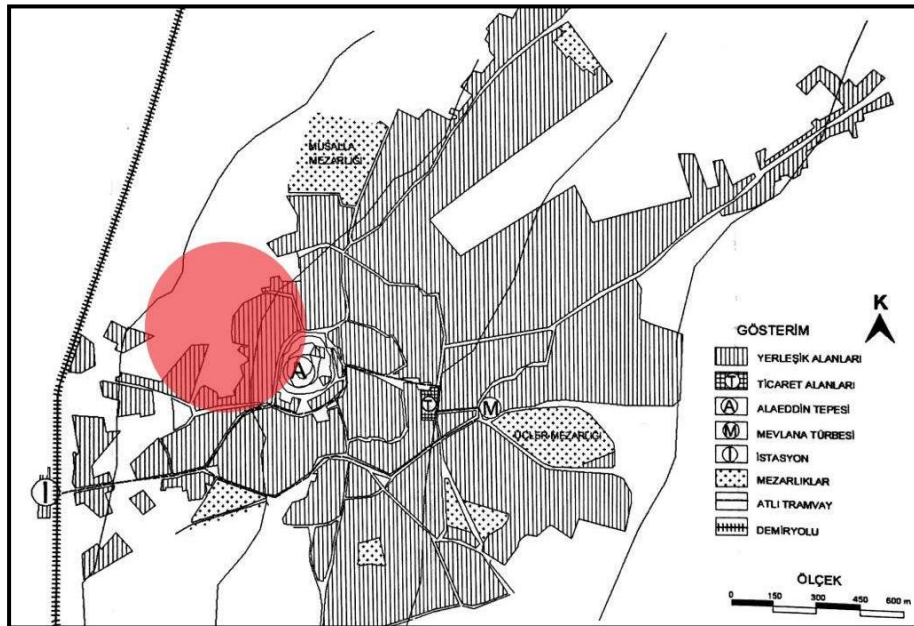
Planlama süreci içerisinde arazi kullanım niteliğinde ve kentin geliştiği sınırlar ile Kültürpark alanının ilişkisinin belirlenmesi amacıyla incelenen 1922 yılı Konya Şehir Haritası (Şekil 4.15.-4.16.), Konya ili planlama sürecinin miladı olarak sayılabilir. Kentin, Alaaddin Tepesinin doğu ve güneydoğu yönünde geliştiği anlaşılan Konya Şehir Haritasında, istasyon bölgesinde ve çevresinde, yeni kentsel eğilimlerin olduğu ve yer yer kentsel boşlukların bulunduğu görülmektedir. Haritada araştırma alanının sınırları, Meram Suyu eşik olarak kabul edilmiş olan kuzeybatı sınırı ile çakışmaktadır.

1922 yılı Konya Şehir Haritasında, fonksiyon türleri belirtilmemesine rağmen, kentin makroformu ve haritanın gösteriminde var olan ‘Yerleşim Alanı’ ayrımı, 1922’li yıllarda Alaaddin Tepesinin odak kabul edilmesi ile günümüz Kültürpark alanının

büyük bir bölümünün, Binari Mahallesi ve Ferhuniye Mahallesi kapsadığı görülmektedir.

Şahin ve Ceylan (2013) ‘Konya Araştırmaları-Ferhuniye Mahallesi’ isimli yazılarında, Selçuklu ve Osmanlı döneminde Ferhuniye Mahallesi komşu olan Binari mahallesi, Sakahane mahallesi ile birleşerek mevcudiyetini koruduğunu, günümüz Kültürpark alanının bir kısmının varlığını sürdürdüğü Ferhuniye Mahallesi, Selçuklu dönemi hanedan mensupları ile önemli devlet adamlarının bahçeleri, köşkleri ve önem arz eden kamu binalarının bulunduğunu, alanda Alaeddin Darüşşifası ve Bimarhanenin de yer aldığı, 19. yüzyıldan sonra ise II. Kılıçaslan Köşkü gibi mahallenin de eski önemini kaybettiğini, mahallenin önemli kamu binalarının harap olduğunu hatta Alaeddin Darüşşifası ve Bimarhane’den küçük mescid dışında bir yapı kalmadığını vurgulamışlardır.

Şahin ve Ceylan (2013)’nın araştırmasından elde edilen bilgiler ışığında, Kültürpark alanında geçmişte önemli kamu binalarının varlığının olmasının yanı sıra, önemli devlet adamlarının köşkerinin olmasını, Kültürpark alanının kuzey doğusunda yer alan ‘Kılıçaslan Meydanı’nda, geçmişi canlandırma adına on üç adet eski Konya evinin projelendirilerek yapılması, geçmişte alanda konut kullanımının olduğu düşüncesini destekler niteliktedir. Ayrıca eşik olarak gözlemlenen ve harita üzerinden ‘Meram Suyu’ olarak okunan yerin varlığı da alanda bahçelerin olması ihtimalini güçlendirmektedir.

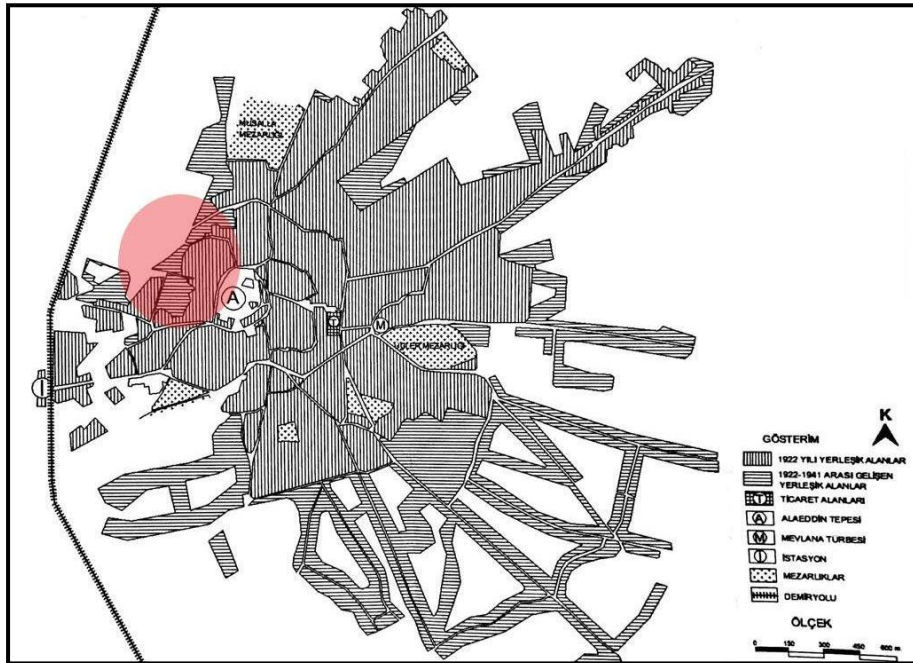

Şekil 4.15. 1922 yılı Konya kenti yerleşim sınırları içerisinde Kültürpark'ın konumu (Yenice, 2005'den yararlanılarak hazırlanmıştır)

Şekil 4.16. 1922 yılı Konya Şehir Haritası sınırlarının günümüzdeki karşılığı

Planlama adına daha ayakları yere basan ‘plan’ kavramının yer aldığı ‘1933 yılı Konya Şehir Planı’ (Şekil 4.17-4.18) , kadastronun 1/4000 ölçekli ve Şevket Muhsin imzalı haritasından aynen ve tadilen alınmış olup ada-mahalle krokisi niteliği göstermektedir. 1922 yılı Şehir Haritasında görülen kentsel boşluklar, büyük ölçüde kapatılmıştır.

Şekil 4.17. 1933 yılı Konya kenti gelişimi ve Kültürpark'ın konumu (Yenice, 2005'den yararlanılarak hazırlanmıştır)

Şekil 4.18. 1933 yılı Konya Şehir Planı sınırlarının günümüzdeki karşılığı

1946 yılına kadar olan dönem Konya ili için planlama adına giriş bölümünü oluşturduğunu ifade edilir ise Konya Şehri 1946 İmar Planının hem adlandırılış şekli hem de biçimi sebebiyle gelişme bölümünü oluşturduğunu söylenebilir (Şekil 4.19.-4.20.). Plan, 816 hektar alana sahip, 75.000 nüfuslu, tek merkezlidir. Planda, konut bölgelerine ve sanayi alanına ilişkin plan kararı üretildiği dikkat çekmektedir. Asım Kömürcüoğlu tarafından yapılan 1946 yılı İmar Planında, günümüz Kültürpark alanının içerisinde yer alan Dede Bahçesi'nin ayrıca vurgulandığı, Kültürpark alanının Konya Fuarına tahsis edilen alan olarak Dede Bahçesinden farklı olarak gösterildiği görülmektedir. 1946 Planında gösterimi yapılan Kültürpark alanı günümüzde Vatan Caddesi olarak adlandırılan aksın her iki tarafını da içine alacak şekilde bir bütün olarak planlanmış olup Adalhan olarak adlandırılan, nitelikli ticaret yoğunluğunun daha ağırlıklı olduğu ve karma kullanımın gözlemlendiği toplanma merkezine isabet etmektedir.

ulaşılmaktadır. Artan barınma ihtiyacını karşılamak amaçlı yapıldığı gözlemlenen planda, sanayi alanı bir önceki planın aksine plan dışı tutulmuştur (Şekil 4.21.-4.22.).

Şahin ve Ceylan (2013)'a göre, 1960'lı yıllarda Kültürpark Alanının bir bölümünü oluşturan Ferhuniye Mahallesi'nin büyük bir bölümünün fuar alanı için kamulaştırıldığı, kamulaştırılan binaların çoğunun yıkıldığı ve yalnızca tescil edilerek koruma altına alınan üç sivil mimarlık örneğinin kaldığı, Fuar alanı olarak kamulaştırılan ve yıkılan mahallenin halk arasında 'Yıkık Mahalle' (Semiz,2012) olarak adlandırıldığı belirtilmektedir.

Eski fuar alanı içerisinde odak noktası niteliğinde 'Dede Bahçesi' yer almaktadır. Dede Bahçesi 1922 Şehir Haritası üzerinden de okunan 'Binari Mahallesi' sınırlarındadır. İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı Müdürlerinden Faruk Koçak ile yapılan sözlü görüşmeden (8 Eylül 2016) Kültürpark alanının geçmişte Binari Mahallesi'nin, Ferhuniye Mahallesi ve Koruma Kurulu binasına kadar bir mahalleyi içine aldığı fakat 1970'li yılların başlarında kademeli olarak yıkımların yapıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Ayrıca Dede Bahçesinin, eski hali ile ahşap bir konak, havuz ve çevreleyen ağaçlardan oluştuğu ilk düzenlemede Dede Bahçesi havuzundan Alaaddin Tepesine kadar yıkım olduğu, 1989 yılından öncede son kalan mahallenin yıkılarak Selimiye Fırınının taşındığı bilgisi alınmıştır.

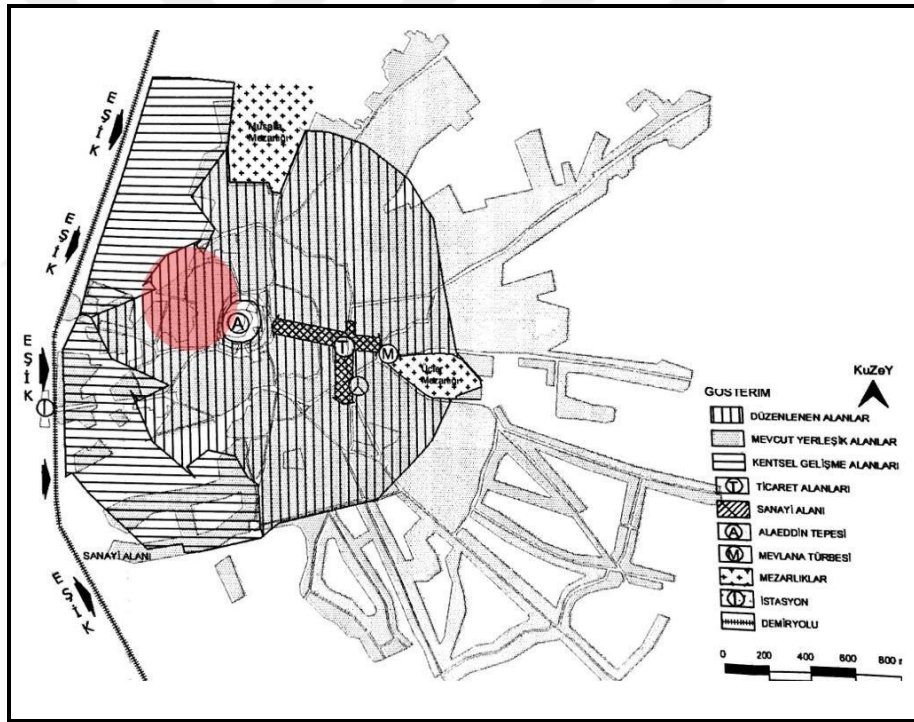
Şahin ve Ceylan (2013), Dede Bahçesi'nin Osmanlı'nın son ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında halk için gezi ve eğlence yeri olarak ün kazanan bir park olduğunu ifade ederek Konya Eski Fuar Alanını gül ve güvercin yarışmalarına sahne olan, bilet alınarak girilen, yaz günleri aile gezilerine, cep harçlıklarına tahsis edilen; lunaparkı, fuar gazinosu, büyük giriş kapısı, Erdoğan Munis imzalı rölyef gibi geçmiş günlerin ve hatıraların bekçileri olarak tanımlamaktadırlar.

Dede bahçesinin ilk düzenlemesinin Nakibzade Seyyid Hüseyin Efendi oğlu Şeyh Hasan Efendi tarafından satın alınarak yapıldığını belirten Şahin ve Ceylan (2013) araştırmalarında bahçenin durumunu şöyle açıklar;

'Mevlana Dergâhı Postnişini II. Bostan Çelebi Efendi döneminde Mevlana Dergâhına, 26 recep 1133 tarihli vakfiye ile vakfedilmiştir. Böylece "Dede Bahçesi" adını alan bu bahçe, uzun yıllar Mevlevî Dedeleri tarafından yazlık bahçe olarak kullanılmış ve Konya'ya gelen yabancı misafirler yaz aylarında burada ağırlanmıştır. 19. yüzyılın sonlarına doğru Dede Bahçesi'ne Abdülvahit Çelebi Efendi tarafından bir köşk ve havuz yaptırılmıştır. Köşk daha sonraları yıktırılmış, havuz ise günümüze kadar gelebilmiştir. Mevlevilerin uzun yıllar boyunca havuzun etrafında meclisler kurduğu,

sema ayinleri tertip ettiği Dede Bahçesi, Birinci Dünya Savaşı yıllarında Postnişin Abdülhalim Çelebi Efendi tarafından halka açılmıştır. Tekke ve zaviyelerin kapatılmasından sonra 07.11.1931 tarihinde ise belediyenin mülkiyetine geçmiştir. Belediye bahçeyi yeniden düzenlemiş, 200-250 yaşındaki anıt ağaçların yanına yeni fidanlar dikmiş, ayrıca Konya park ve bahçelerinin fidan gereksinimini karşılamak üzere fidanlıklar kurmuştur. Bahçeye kuş türlerinden bazılarını içine alan küçük bir hayvanat bahçesi, tenis kortları ve dans pisti yaptırmıştır. Sonradan bu hayvanat bahçesi, dans pisti ve tenis kortları da kaldırılmıştır.'

Tarih boyunca önem taşımış ve odak noktası niteliğini sürdürmüş olan Dede Bahçesi ile çevresi içerisinde önem taşıyan Kültürpark, etki alanında yer alan ve günümüzde Kent Meydanının bulunduğu alana 1960 yıllarında yaptırılan Konya Adliye Binası ile yeni bir çekim merkezi özelliği kazanmıştır.

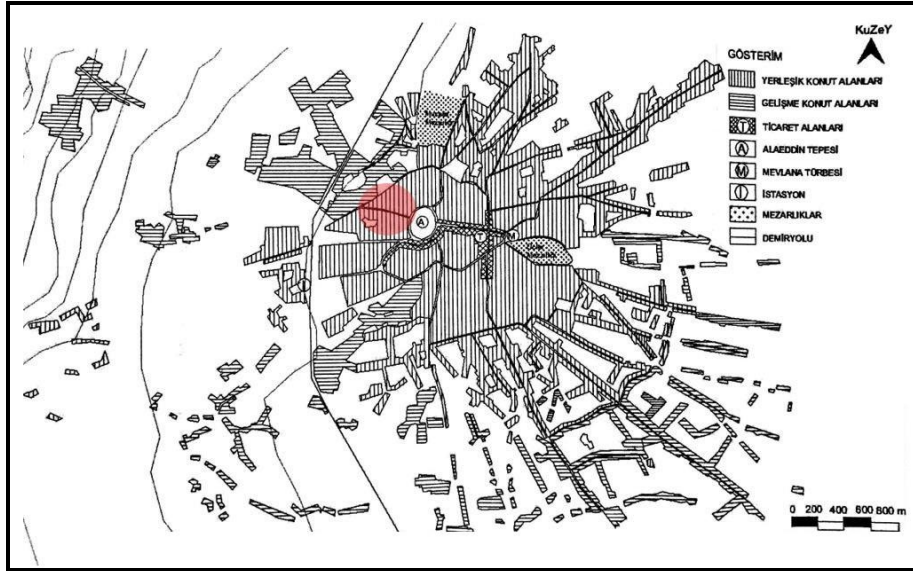
Şekil 4.21. 1954 Plan dönemi Konya kent formu ve Kültürpark'ın konumu (Yenice, 2005'den yararlanılarak hazırlanmıştır)

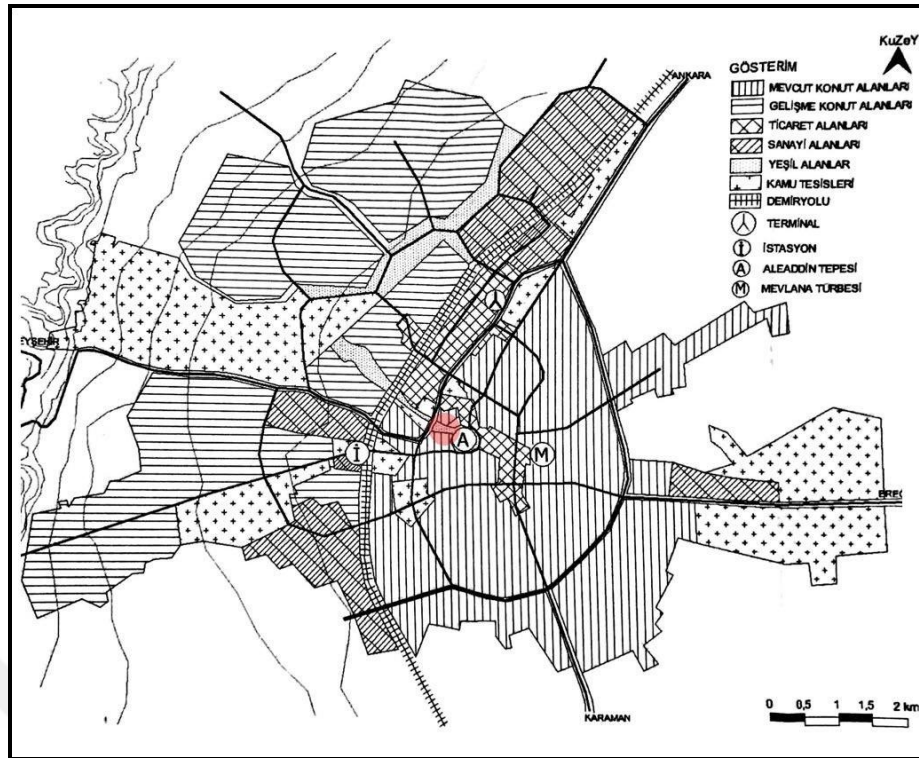
Şekil 4.22. 1954 Yılı Konya Nazım İmar Planı sınırlarının günümüzdeki karşılığı

4.2.2. 1955-1999 Yılları Arası Planlama Süreci

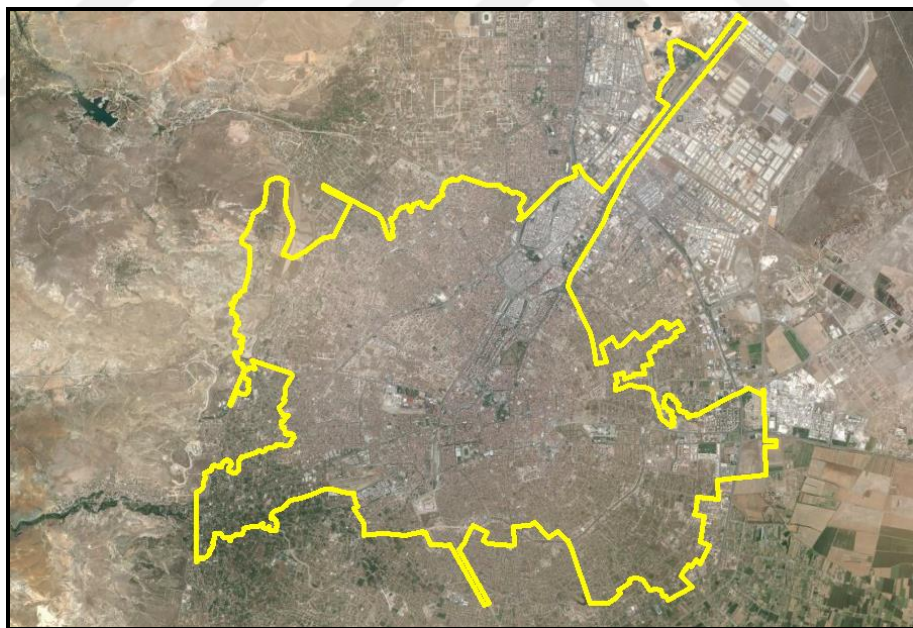
İkinci planlama sürecinin ilk planı olan kent merkezini çevresi ile birlikte ele alan 1966 yılı İmar Planı, 2.380 hektar alanı kapsamaktadır (Şekil 4.23.-4.25).

Şekil 4.23.1964 yılı Konya Kenti halihazır durumu ve Kültürpark'ın konumu (Yenice, 2005'den yararlanılarak hazırlanmıştır)

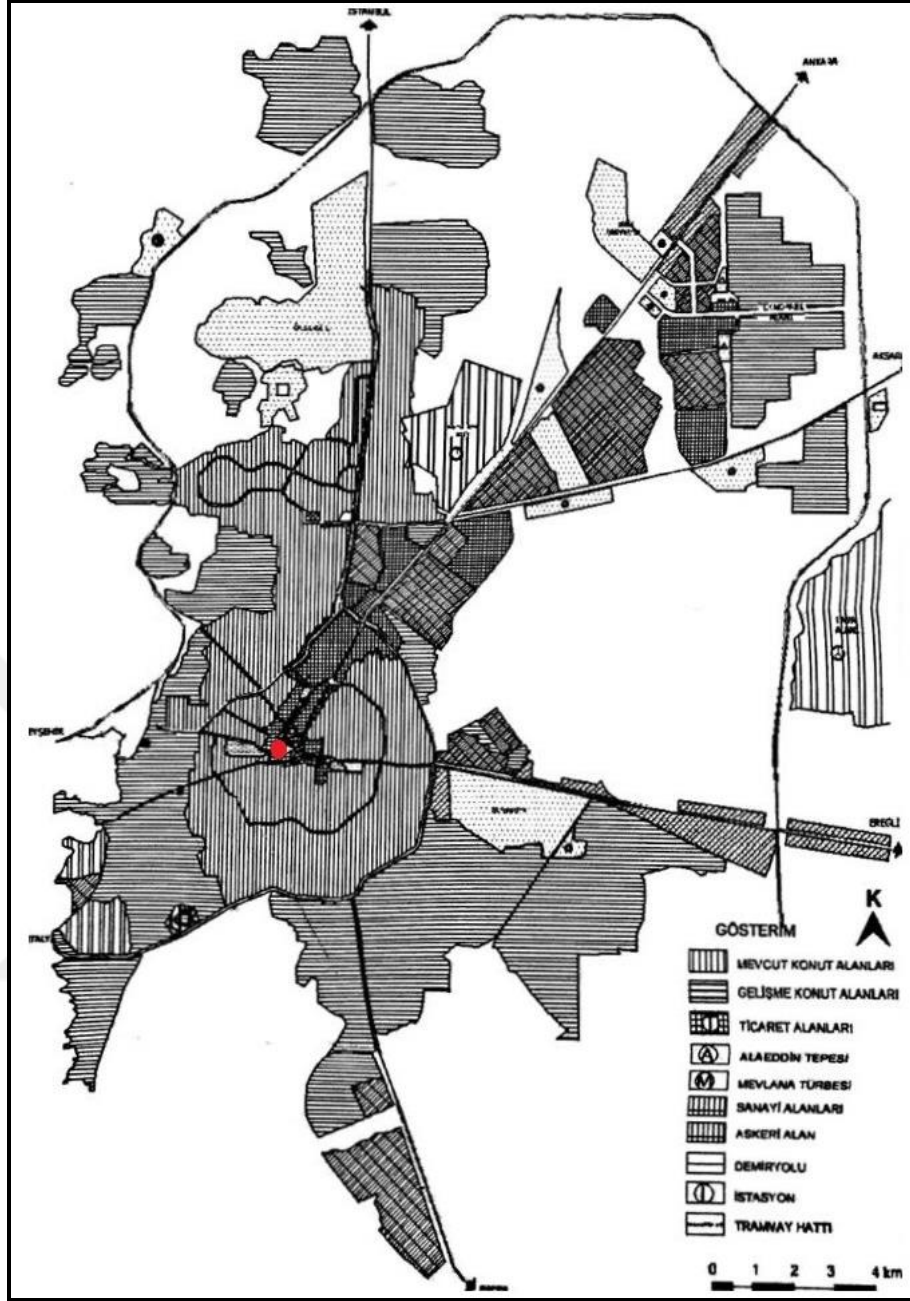

Şekil 4.24. 1966 yılı Konya Nazım İmar Planı ve Kültürpark'ın konumu (Yenice, 2005'den yararlanılarak hazırlanmıştır)

Şekil 4.25. 1966 Konya Nazım İmar Planı Sınırlarının günümüzdeki durumu

Plan nüfusu 476.000 olarak belirlenmiş olup, beklenmedik nüfus artışının yaşanması nedeniyle, 1974 yılında revize edilerek Organize Sanayi Bölgesi ve Gecekondu Önleme Bölgeleri belirlenmiştir. Planlama süreci içerisinde, kentsel açık ve yeşil alanlara yönelik karar getirmesi yönüyle 1966 yılı İmar Planı dikkat çekicidir. Hızlı gelişmeler ile karşı karşıya kalan kentte, 'Kültürpark' alanı varlığını hep korumuş,

Şekil 4.28. 1999 yılı plan dönemi Konya kent formu ve Kültürpark'ın konumu (Yenice, 2005'den yararlanılarak hazırlanmıştır)

Şekil 4.29. 1999 Yılı Konya Nazım İmar Planı sınırlarının günümüzdeki karşılaştırması

4.2.3. 2000-2016 Yılları Arası Planlama Süreci

2002 yılında üç merkez ilçeyi kapsayan ulaşım ve trafik iyileştirme etüt projelerinden oluşan Ulaşım Ana Planı hazırlanmıştır. Söz konusu plan ulaşım adına ilk kez uygulamaya geçmiş yaya ve bisiklet odaklı bir plandır.

Konya Adliye Binasının 2007 yılında yıkılarak Karatay ilçesindeki yeni binasına taşınmış, Dede Bahçesinde yıktırılan köşk, Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından Kültür Park Projesi kapsamında 2008 yılında eski fotoğraflarına göre, aslına uygun olarak yeniden inşa edilmiştir.

2012 yılında yine üç merkez ilçe sınırlarını kapsayan ve raylı sistem odaklı olan Ulaşım Ana Planı hazırlanmıştır. 2013 yılında hazırlanan bölgesel Çevre Düzeni Planının, Konya il sınırlarını kapsadığı görülmektedir. 2.840.000-3.000.000 plan nüfus aralığı bulunan söz konusu plan, Karaman ve Konya illerini içine almaktadır. Halen yürürlükte olan 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı bu dönemde hazırlanmıştır.

2014 yılı içerisinde mevzuat uyarınca büyükşehirlere kendi Çevre Düzeni Planlarını yapabilmeleri yetkisi verilmesi ile 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı yapılmıştır. Konya il sınırlarını kapsayan plan 4.105.000 hektar alana sahip ve plan nüfusu olması ile beraber 2.746.941'dir. Çok merkezli plan anlayışının devam ettiği 2014 yılı Çevre Düzeni Planında her ilçenin sorun ve potansiyellerine uygun kararlar üretilmiştir. Ayrıca kent merkezi ile ilçeler arasında bütünlüğü sağlayan bir nitelik kazanmıştır.

2015 yılında başlayan 2016 yılı içerisinde ise etaplar halinde sonuçlanan 1/25000 ölçekli Konya İli Nazım İmar Planı onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Plan Kültürpark'ın da içerisinde olduğu kent merkezini içermektedir.

4.3. Kültürpark'ın Kullanım Sonrası Değerlendirilmesi

4.3.1. Sistematik Gözlemlere Dayalı Olarak Kalite Kriterlerinin Değerlendirilmesi

Kültürpark alanının kullanım tercihlerini gözlemek amacı ile hafta içi ve hafta sonu, 08.00-21.00 saatleri arasında görüş açısının netliğine göre belirlenmiş olan altı noktadan gözlem yapılmıştır. Gözlemler sonucu alana ait genel sözel bilgiler elde edilmiş ayrıca davranış haritaları oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında belirlenen kalite kriterleri ile sistematik gözlemlere dayalı değerlendirmeler alt başlıklar şeklinde aşağıda ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

4.3.1.1. Aktivite ve Çeşitlilik

Bir mekânın tercih edilebilir olabilmesi ve kullanıcıların memnun olarak vakit geçirip ayrılabilmesinde aktivite ve çeşitlilik önemlidir. Kültürpark alanı Konya kent merkezinde kalmış sayılı yeşil alanlardandır. Kent Meydanına komşu olması ve yakın çevresinde yeşil alan niteliğinde Alaaddin Tepesi'nin bulunması nedeniyle kent bütününde gerçekleştirilecek olan birçok aktiviteye ev sahipliği yapmaktadır. Aynı zamanda alanın doğusunda yer alan Kent meydanında gerçekleştirilen aktiviteler için ise geçiş yolu niteliğindedir. Bu sebeple Konya ili için aktivite ve çeşitlilik kriterinde üst düzeyde çekim etkisi gözlemlenmiştir.

Alan içerisinde yapılan gözlemlerin sonucunda Kültürpark'ın günün her saatinde ve her hava koşulunda farklı amaçlarla kullanıldığı belirlenmiştir. Bu kullanım sıklığında geçiş yolu niteliği taşımasının önemi büyüktür. Yapılan gözlemlerde alanın grup olarak kullanımının daha yaygın olduğu dikkat çekmektedir.

Kültürpark alanı içerisinde iki adet tarihi öneme sahip yapı bulunmaktadır. Dede bahçesi olarak bilinen bu tarihi yapılardan biri çay bahçesi olarak kullanılmaktadır. Diğeri ise Tacü'l-Vezir Türbesi'dir. Ayrıca Kültürpark içerisinde çocuk oyun alanı, temalı alan, sergi salonu, kütüphane, otopark, karakol, gösteri alanı, otopark, wc, taksi durağı, çocuklara yönelik trafik eğitim alanı ve yeme-içme alanı bulunmaktadır (Şekil 4.30).

Alanda çocukların kullanımına yönelik çocuk oyun alanı ve trafik eğitim alanı bulunmaktadır. Alan çevresinde ebeveynler için oturma birimleri düzenlenmiştir. Bakımlı olarak nitelendirilebilecek alanın, kullanım yoğunluğunun düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Alan bütününde yaya yollarının özellikle kuzeydoğu-güneydoğu yaya aksı aktif olarak kullanılmaktadır. Ancak yeşil alanlar üzerinde yer yer kullanıcıların kendi geçiş yollarını oluşturduğu görülmüştür.

Alan genelinde bulunan yeşil alanların çim olması sebebi nedeniyle oturma elemanlarının varlığına rağmen kullanıcıların yeşil alan üzerinde daha uzun süreli vakit geçirdiği ve oturma, izleme, yeme-içme davranışlarını gerçekleştirdiği gözlemlenmiştir.

Gül bahçesi olarak tanımlanan ve farklı gül çeşitlerinin dikilmiş olduğu temalı alanın yalnızca fotoğraf çekimi için kullanılması dikkat çekicidir.

Alan içerisinde yer alan kütüphanenin özellikle genç yaş grupları tarafından aktif olarak kullanıldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca buluşma noktası olarak da değerlendirildiği belirlenmiştir. Kütüphanenin önünde yer alan yaya yolu kenarındaki oturma alanında izleme ve oturma davranışlarının yoğun olarak gerçekleştiği görülmüştür.

Kütüphanenin doğusunda yer alan otopark alanı, gün içerisinde tam doluluğa ulaşmamaktadır. Farkındalığının düşük olduğu ve Kültürpark'ı kent meydanından ayıran tramvay yolunun otopark bitiminde yer alması, otopark alanının taşıt yolundan uzak kalması, otopark girişi ile taşıt yolu ve tramvay yolunun kesişmesi sebebi ile otopark girişinin kullanıcılar tarafından algılanmadığı gözlemlenmiştir.

Sergi alanı için yönlendirme levhası bulunmasına rağmen, kullanımının düşük olduğu belirli bir kullanıcı kitlesine hitap etmesinin, kapalı bir yapı içerisinde yer almasının ve yapı cephesinde sergi alanının kullanıcıların içerisini görebileceği açıklıkların az olmasının bu durumun ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Gösteri alanının, aktif faaliyetler bulunmasa dahi su ögesinin olması nedeniyle kullanıcılar tarafından bekleme, duraklama, dinlenme ya da oturup izleme gibi farklı amaçlar ile kısa süreli kullanıldığı gözlemlenmiştir.

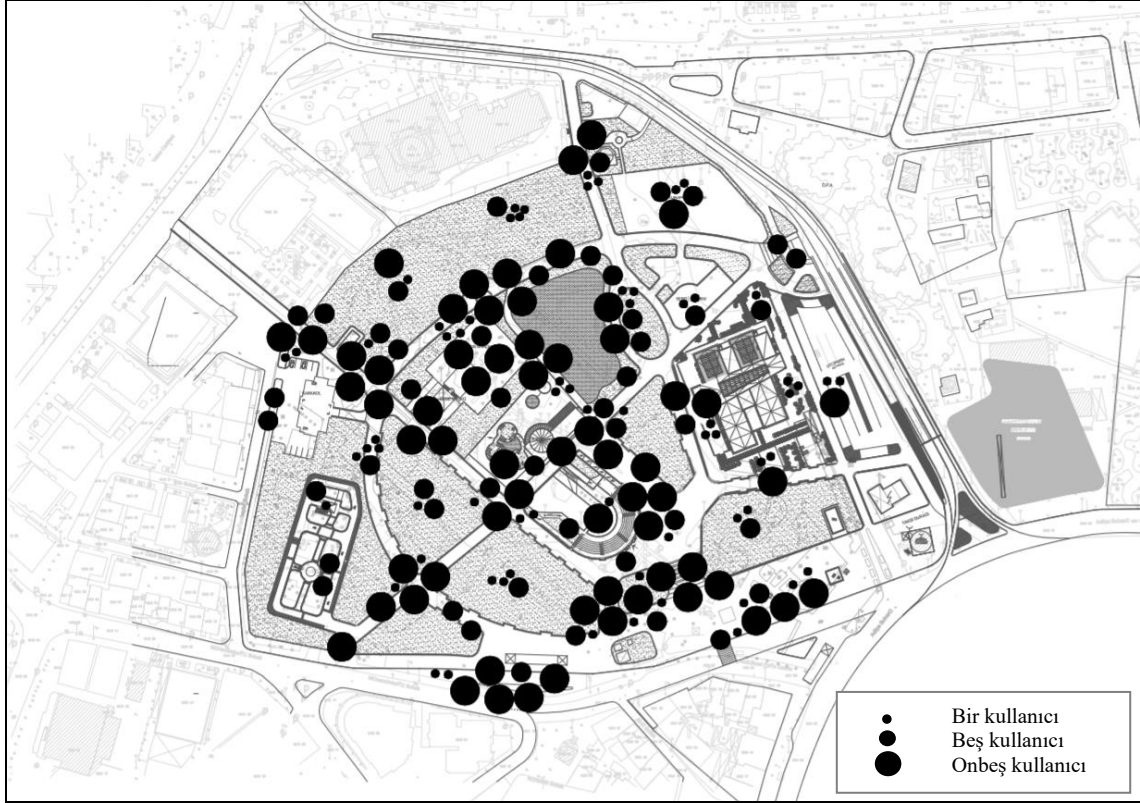
Kültürpark içerisinde bulunan yeme-içme alanı içerisinde iki adet farklı işletme mevcuttur. Yeme-içme alanının mevsim koşullarına yönelik kullanılabilir açık ve kapalı alanı mevcuttur. Gün içerisinde özellikle saat 12.00 ve 14.00 arasında yoğun olarak kullanıldığı gözlemlenmiştir. Alan içerisinde en aktif kullanılan alan ise Dede

bahçesi olarak bilinen çay bahçesidir. Yeme-içme davranışlarının gerçekleştiği alan buluşma mekanı olarak kullanılması nedeniyle odak noktası özelliği taşımaktadır.

Alanın ana girişi niteliğinde gözlemlenen güney giriş merdivenleri, buluşma noktası olarak tercih edilmektedir. Alanın güneyinde bulunan otobüs durağı ve yakın çevresi bekleme amaçlı kullanılmaktadır.

Hafta içi ve hafta sonu saat 08.00-21.00 saatleri arasında görüş açısının netliğine göre belirlenmiş olan altı noktadan davranış haritalarının oluşturulması için sistematik olarak gözlemler yapılmıştır. Gözlemler sonucunda alanın en yoğun kullanımının olduğu pik saatler hafta içi ve hafta sonu olmak üzere belirlenmiştir. Belirleme sonucunda hafta içi 17.00-19.00 saatleri arasında ve hafta sonu 14.00-16.00 saatleri arasında olmak üzere aynı noktalardan davranış haritasına yönelik gözlem sayımı yapılmıştır. Davranış haritası sayımı sonucunda en iyi ifade edebilecek üç farklı kullanıcı sayısı (1-5-15 kişi) görselleştirilmiştir.

Hafta içi kullanımı gözlemlenerek elde edilen davranış haritası bulgularına göre, Kültürpark alanının güneyinde yer alan otobüs durağı ve yakın çevresi ile ana geçiş hattı niteliğindeki bisiklet köprüsünün park içerisine olan uzantısının en yoğun kullanıma sahip olduğu gözlemlenmiştir. Otobüs durağının bulunması nedeniyle birinci yoğunluk alanı bekleme niteliğinde, bisiklet köprüsünün yaya geçidi olarak kullanımı nedeniyle ise ana yaya hattı üzerindeki ikinci yoğunluk alanının yoğunluğunun geçiş niteliğinde olduğu gözlemlenmiştir. üçüncü yoğunluk alanı ise Dede Bahçesi ve yakın çevresinde gözlemlenmiştir. Kültürpark içerisinde bulunan karakol ile çocuk trafik eğitim alanı yakın çevresinin en az kullanıma sahip olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.32.).

Şekil 4.33. Kùltürpark alanı haftasonu kullanımı davranış haritası

Hafta içi ve hafta sonu kullanımı gözlemlenerek elde edilen davranış haritası bulgularına göre, yaya kullanımının haftasonu bisikletli kullanımının ise haftaiçi daha çok olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca en yoğun kullanımların üç ana bölgede yer aldığı ancak yoğunluk sıralamalarının kendi içinde değiştiği gözlemlenmiştir. Haftaiçi kullanımda daha çok toplu taşımanın tercih edildiği, bireysel ziyaretlerin ve geçiş amaçlı ziyaretlerin daha çok olduğu, hafta sonu kullanımda ise grup olarak ziyaretlerin daha çok olduğu gözlemlenmiştir. Her iki zaman dilimi içinde park alanının doğusunda yer alan otopark alanı ile park alanının batısında yer alan karakol ve yakın çevresinin, parkın geneline göre değerlendirildiğinde kullanımının düşük olduğu gözlemlenmiştir.

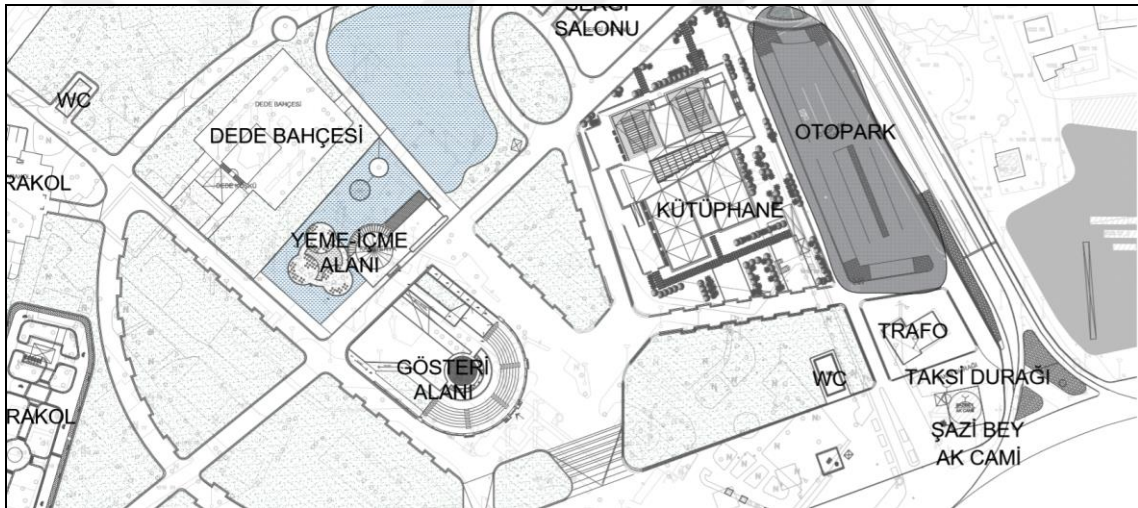
4.3.1.2. Erişilebilirlik ve Bağlantılar

Tercih edilebilirlik söz konusu olduğu takdirde mekâna kolay ve alternatifli erişebilmek öne çıkmaktadır. Bu durumun yanı sıra erişimin sağlandığı tercihin, mekânda geçirilecek vakit süresince güvenli olması da önemlidir. Bu noktada özel aracı ile gelmeyi tercih eden kullanıcılar için optimum yürüme mesafesinde aracını güvenle bırakabileceği bir otoparkın olması, mekâna gelme ve geliş sıklığında pozitif etki ortaya çıkaracaktır. Yine mekâna bisiklet ile gelmeyi tercih etmiş bir kullanıcı bisikletini

güvenle bırakabildiği bir park alanı bulabilmesi, alan içerisinde geçireceği sürenin artması ve mekânı kullanmayı tekrar tercih etmesinde pozitif etki oluşturacaktır.

Mekânın kent ile bağlantısı dışında kendi iç bağlantıları da kullanımı ve kullanım sıklığını önemli ölçüde etkileyecektir. Bu bağlamda alan içerisinde yönlendirme elemanlarının bulunması, giriş noktalarında alanı tanımlayan planların yer alması ile yaya olarak rahat ve güvenli hareket edebiliyor olması, mekânın kullanımını ve kullanım sıklığını olumlu yönde etkilemektedir.

Kültürpark alanı içerisinde yapılan gözlemler sonucunda alan için yalnızca bir adet otopark alanının ayrılmış olduğu görülmüştür. Söz konusu otopark alanının yer seçimi ve girişinin diğer ulaşım türlerinin kesişiminde yer alması algılanabilirliği azaltmaktadır (Şekil 4.34)

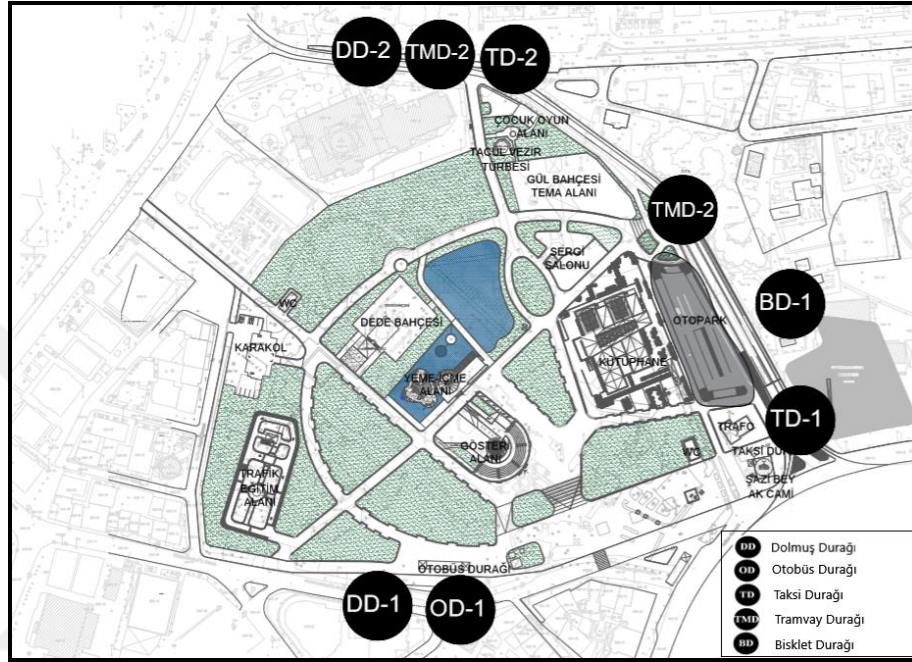

Şekil 4.34. Kültürpark İçerisinde yer alan otopark alanı

Toplu taşıma araçlarına erişilebilirlik kapsamında değerlendirildiğinde, alanın güneyinde kentin her noktasına ulaşımın sağlanabildiği otobüs durağı bulunmaktadır. Otobüs durağının varlığı fazla sayıda kullanıcının Kültürpark alanında vakit geçirmesine neden olmaktadır. Otobüs durağının kuzeyinde dolmuş durağı ve bunun yanı sıra alanın doğusunda tramvay durağı bulunmaktadır.

Alan içerisinde genel kullanıma yönelik bisiklet teslim noktaları ile bisiklet-yaya ayrımını sağlayacak bisiklet yolunun bulunmadığı belirlenmiştir. Kent Meydanı içerisinde, Kültürpark tramvay durağının güneydoğusunda bir adet bisiklet teslim noktası yer almaktadır. Bisiklet teslim noktaları talep halinde taşınabilir olması sebebi ile yeri sabit kabul edilmemektedir. Konya Büyükşehir Belediyesi ile Kültürpark alanını birbirine bağlayan bisiklet köprüsünü kullanan bisikletlilerin ve motosikletlilerin yaya

yollarını kullanmasının, yaya güvenliğini olumsuz etkilediği gözlemlenmiştir. Alan içerisinde ve yakın çevresinde taksi durakları bulunmaktadır. Kültürpark alanını toplu taşıma çerçevesinde ele alındığında yeterli çeşitliliğe sahip olduğu görülmüştür (Şekil 4.35.). Aynı zamanda kullanıcıların alana erişiminde yeterli yakınlığa sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 4.35. Kültürpark alanı yakın çevresi durak noktaları

Kültürpark alanı içerisinde kullanıcıların, yeterli genişlikte planlanan yaya yollarını tercih ettiği gözlemlenmiştir. Bu bağlamda alan içerisinde hareketliliğin sıkıntısız olduğu söylenebilir.

Park alanını çevreleyen sınırlayıcıların olmaması ve alandaki kot farkları sebebi ile dışarı açılan yaya yollarından alanın rahatlıkla görülebilir olması okunabilirliği ve geçirgenliği arttırmaktadır. Dolayısıyla kullanıcılar yönlerini ve yollarını rahatlıkla bulabilmektedir.

4.3.1.3. Görsel İmaj ve Konfor

Mekân kullanımı söz konusu olduğu takdirde kullanıcıların vakit geçirdikleri süre boyunca kendilerini güvende ve mutlu hissetmesi ön plana çıkmaktadır. Mekân tercih edilebilir olması için kullanıcı ihtiyaçlarına cevap verebilmelidir. Bu noktada en basit anlamda kullanıcıların mevsim koşullarından olumsuz etkilenmeden alan

içerisinde vakit geçirmesi gereklidir. Ayrıca alan içerisinde hizmet veren yada bakımını üstlenen personelin kullanıcılara davranışı, mekanın temiz ve bakımlı olması ve alanda yer alan aktivite alanlarına rahat erişilebilmesi kullanıcı çeşitliliğinin ve mekanın tercih edilebilirliğinin artırılmasında etkili olmaktadır.

Alan içerisinde var olan karakol noktasının ve sürekli izlenen kameraların varlığını gösteren bilgilendirme levhalarının, güvenlik anlamında Kültürpark'a olumlu katkı sağladığı düşünülmektedir.

Alan içerisinde yaya yolları boyunca dinlenmeye olanak sağlayacak oturma elemanlarının yoğun olarak uzun süreli kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bu durum oturma elemanlarının rahat ve konforlu olduğu yorumunu yapmaya imkan tanımaktadır.

Alanda bulunan 'Gül Bahçesi'nin, kullanıcılar tarafından fotoğraf çekimi için yoğun olarak kullanıldığı gözlemlenmiştir. İnsanların mutlu anlarını ölümsüzleştirdiği düşünüldüğü takdirde alan içerisinde fotoğraf çekiyor olmaları, buldukları yerde mutlu oldukları sonucunu ortaya koymaktadır. Alan içerisinde farklı noktalarda kişisel tercihlere göre fotoğraf çekim noktaları değişmekle beraber su ögesi ve çevresi de bir diğer tercih edilen mekandır (Şekil 4.36.).

Şekil 4.36. Kültürpark içerisinde fotoğraf çektiren kullanıcılar (Orijinal,2017)

Kültürpark içerisinde yapılması planlanan etkinliklerin kent bütününde yer alan tanıtım panolarında ve toplu taşıma araçları içerisinde tanıtıldığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda kullanıcıların etkinliklerden haberdar olması parkın kullanımının artmasında etkilidir.

Gözlemlerin yapıldığı süreçte alan içerisinde Konya Büyükşehir Belediyesine ait bakım araçları görülmüştür. Yeterli ve farkedilebilir noktalarda özellikle yaya yolları kesişimlerinde çöp kutularının varlığı dikkat çekmektedir. Parkın genel itibariyle temiz ve bakımlı olduğu gözlemlenmiştir.

Kültürpark içerisinde yer alan ağaçlar genellikle eski ve köklü ağaçlardır. Geçmişten günümüze değin varlığını sürdüren ağaçlar, parkın yeşil dokusunun en önemli elemanlarıdır.

Alan bütününde yaya yollarında büyük yeşil alanlar içerisinde parkın merkezinde bulunan su ögesinde ve yeme-içme mekanlarının çevrelerinde aydınlatma elemanları bulunmaktadır. Dolayısıyla alan bütününde gece kullanımına yönelik aydınlatma elemanlarının yeterli olduğu söylenebilir. Aydınlatma elemanlarının yeterliliği alanda güvenlik hissini oluşturulmasında ve kullanıcıların gece de alanı kullanım tercihinde etkili olmaktadır.

4.3.1.4. Sosyallik

Kullanıcılar kendilerini ait hissettikleri yerleri kullanmayı daha çok tercih etmektedir. Aidiyet hissedilen mekanlar, kullanıcının sosyalleşmesinde de önemli rol oynamaktadır.

Kültürpark alanında yapılan gözlemler sonucunda, kullanıcıların daha çok gruplar halinde parkta vakit geçirmeyi tercih ettikleri belirlenmiştir. Bunun yanı sıra yalnız gelmeyi tercih eden kullanıcılar da bulunmaktadır. Alana yalnız gelen kullanıcıların genelde yaya yolu çevresinde var olan oturma elemanlarını kullandığı gözlemlenmiştir. Grup olarak vakit geçiren kullanıcılar ise yeşil alanları tercih etmektedir (Şekil 4.37.). Park içerisinde yeme-içme alanları ve su ögesi çevresi, sosyalleşmeye imkan tanıyan mekanlardır.

Şekil 4.37. Kültürpark içerisinde gruplar halinde vakit geçiren kullanıcılar (Orijinal, 2017)

4.3.2. Kullanıcı Görüşlerine İlişkin Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamında yapılan anket çalışması ile Kültürparkın kullanımı, aktivite ve çeşitlilik, erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik, görsel imaj ve konfor

açısından değerlendirilmiştir. Bununla birlikte Kültürpark'ın aktivite ve çeşitlilik, erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik, görsel imaj ve konfor kriterleri açısından değerlendirilmiş kullanım kriterlerinin hangi değişkenlere göre farklılık gösterdiğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Anket çalışmasının evreni Konya ilinde yaşıyan ve Kültürpark'a en az bir kere gelmiş kişilerden oluşmaktadır. Örneklemini ise evrenden rasgele seçilen yüz kişi oluşturmaktadır.

4.3.2.1. Demografik Değişkenlere ilişkin Bulgular

Bu bölümde bir yapı geçerliliği tekniği olan faktör analizi sonucunda, ölçmede yeterli sayıda madde içerdiği tespit edilerek ulaşılmış olan yüz kişinin, demografik değişkenlere göre dağılımı verilmiştir.

Ankete katılanların demografik değişkenlere göre dağılımı izelge 4.1.'de verilmiştir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre incelendiğinde %42'sinin kadın, %58'inin erkek, yaşlarına göre incelendiğinde %41'inin 15-25, %22'sinin 26-35, %16'sının 36-45, %14'ünün 46-55 ve %7'sinin 56 ve daha büyük yaşıta olduğu; eğitim durumlarına göre incelendiğinde %15'inin ilköğretim mezunu, %44'ünün orta­ęretim, %10'unun yüksek okul, %28'inin fakülte ve %3'ünün lisans üstü mezunu olduğu; medeni duruma göre incelendiğinde %48'inin evli, %52'sini bekar; gelire göre incelendiğinde %36'sının 1000 TL'den az, %34'ünün 1001-2000 TL, %24' n n 2001-3000 TL ve %6'sının 3001 TL ve üstü gelire sahip olduğu ve ikamet durumuna göre incelendiğinde %86'sının Konya'da, %14'ünün ise Konya dışında ikamet ettiği görülmüştür.

Çizelge 4.1. Demografik değişkenler

		n	%
Cinsiyet	Kadın	42	42%
	Erkek	58	58%
Yaş	15-25	41	41%
	26-35	22	22%
	36-45	16	16%
	46-55	14	14%
	56+	7	7%
Eğitim durumu	ilköğretim	15	15%
	ortaöğretim (lise)	44	44%
	yüksek okul	10	10%
	fakülte (lisans)	28	28%
	lisansüstü	3	3%
Medeni durum	evli	48	48%
	bekar	52	52%
Gelir	1000 TL'den az	36	36%
	1001-2000 TL	34	34%
	2001-3000 TL	24	24%
	3001 TL ve üzeri	6	6%
İkamet	Konya	86	86%
	Konya dışı	14	14%

4.3.2.2. Aktivite ve Kullanımlara İlişkin Bulgular

Anket formunda aktivite ve kullanım amaçlarının belirlenmesine yönelik hazırlanan sorulara verilen yanıtların dağılımı Çizelge 4.2.'de verilmiştir.

Anket sonuçlarına göre katılımcıların çoğunluğunun Kültürpark'a hafta içi birkaç gün gelmekte (%29), parkta 61-120 dk geçirmekte (%36), parka en çok 17.00-21.00 saatleri arasında (%39) çoğunlukla Haziran-Temmuz-Ağustos aylarında gelmeyi tercih etmekte (%49), parka arkadaşları ile gelmekte (%54) ve parkı en çok yemek yemek (%19) ve dinlenmek/gezmek (%16) amacıyla kullanmaktadırlar.

Çizelge 4.2. Kültürpark'ı kullanım amacı ve sıklığı

		n	%
Kültürparkta ne sıklıkla geliyorsunuz?	Hergün	11	11%
	Hafta içi birkaç gün	29	29%
	Her haftasonu	8	8%
	İki haftada bir	16	16%
	Ayda bir	16	16%
	Üç ayda bir	8	8%
	Yılda bir veya daha fazla	12	12%
Kültürparkta ne kadar süre geçiriyorsunuz?	1-60 dk	28	28%
	61-120 dk	36	36%
	121-180 dk	10	10%
	181-240 dk	5	5%
	241-300 dk	1	1%
	300+ dk	20	20%
Kültürparkta en çok hangi saatler arasında bulunuyorsunuz?	07.00-10.00	7	7%
	10.00-12.00	4	4%
	12.00-14.00	27	27%
	14.00-17.00	20	20%
	17.00-21.00	39	39%
	21.00+	3	3%
Kültürparkta hangi aylarda gelmeyi tercih ediyorsunuz ?	Aralık-Ocak-Şubat	6	6%
	Mart-Nisan-Mayıs	38	38%
	Haziran-Temmuz-Ağustos	49	49%
	Eylül-Ekim-Kasım	7	7%
Kültürparkta kiminle gelmeyi tercih ediyorsunuz?	Ailem	25	25%
	Arkadaşlarım	54	54%
	Yalnız	21	21%
Kültürparkı tercih etme sebebiniz hangisidir?	Dinlenmek ve Gezmek	16	16%
	İş yerime yakın olması	10	10%
	Yemek yemek	19	19%
	Çocuk Oyun Alanları	4	4%
	Spor yapmak	1	1%
	Kitap okumak ve ders çalışmak	14	14%
	Geçiş alanımın üzerinde olması	7	7%
	Kültürparkta çalışmamdan dolayı	4	4%
	Arkadaşlarımla buluşmak için	12	12%
	Aile fertleri istediği için	11	11%
	Diğer	2	2%

4.3.2.3. Erişilebilirlik ve Bağlantılara ilişkin Bulgular

Bu bölümde, ankete katılanların Kültürpark'a erişiminin nasıl sağlandığının belirlenmesine yönelik hazırlanan sorulara verdikleri yanıtlar değerlendirilmiştir.

Anket formunda yer alan 'Kültürpark'a gelmede ulaşım zorluğu yaşamaktayım' sorusuna kullanıcıların %43'ü katılmakta, %33'ü ise tamamen katılmaktadır. Bu anlamda kullanıcıların olumlu ve olumsuz cevapların dağılımında yüksek oranlı olarak Kültürpark'a gelmede ulaşım zorluğu yaşamadığı görülmektedir. 'Kültürpark içerisinde gitmek istediğim alana kolaylıkla gidebiliyorum.' sorusuna kullanıcıların %60'ı katılmakta ve %33'ü tamamen katılmaktadır. Bu anlamda olumlu ve olumsuz cevapların dağılımında kullanıcıların yüksek oranlı olarak Kültürpark içerisinde gitmek istediği alana kolaylıkla ulaştığı görülmektedir. 'Kültürpark içerisindeki yönlendirme elemanlarını yeterli buluyorum.' sorusuna kullanıcıların %27'si katılmamakta, %37'si kararsız kalmaktadır. 'Kültürpark içerisindeki park planından yeterince yararlanıyorum.' sorusuna kullanıcıların %30'u kararsız kalmakta, %29'u katılmakta, %22'si tamamen katılmaktadır. 'Kültürpark'ın giriş ve çıkış noktalarını rahatlıkla ayırt edebiliyorum.' sorusuna katılımcıların %50'si katılmakta, %32'si tamamen katılmaktadır. 'Kültürpark içerisinde kendime ayrılmış yaya yollarında rahatlıkla yürüyebiliyorum.' sorusuna katılımcıların %42'si katılmakta, %51'i tamamen katılmaktadır. 'Kültürpark içerisindeki bisiklet yolunu rahatlıkla kullanabiliyorum.' sorusuna katılımcıların %30'u katılmakta, %30'u tamamen katılmaktadır (Çizelge 4.3.).

Çizelge 4.3. Erişilebilirlik ve bağlantılara ilişkin yüzde frekanslar

	Hiç		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kültürparka gelmede ulaşım zorluğu yaşamıyorum	9	9,0	14	14,0	1	1,0	43	43,0	33	33,0
Kültürpark içerisinde gitmek istediğim alana kolaylıkla gidebiliyorum	0	0,0	2	2,0	1	1,0	60	60,0	37	37,0
Kültürpark içerisindeki yönlendirme elemanlarını yeterli buluyorum	14	14,0	27	27,0	37	37,0	16	16,0	6	6,0
Kültürpark içerisindeki park planından yeterince yararlanıyorum	2	2,0	17	17,0	30	30,0	29	29,0	22	22,0
Kültürparkın giriş ve çıkış noktalarını rahatlıkla ayırt edebiliyorum.	2	2,0	3	3,0	13	13,0	50	50,0	32	32,0
Kültürpark içerisinde kendime ayrılmış yaya yollarında rahatlıkla yürüyebiliyorum	0	0,0	3	3,0	4	4,0	42	42,0	51	51,0
Kültürpark içerisindeki bisiklet yolunu rahatlıkla kullanabiliyorum	4	4,0	7	7,0	29	29,0	30	30,0	30	30,0

Anketlerin değerlendirilmesi sonucunda katılımcıların %36'sının Kültürpark'a özel otomobil ile ulaşım sağlarken %26'sının yaya, %17'sinin tramvay, %14'ünün belediye otobüsü ve %7'sinin bisiklet ile ulaşım sağladığı belirlenmiştir. Özel otomobil ile gelenlerin %28'i otopark alanlarından memnun olduğunu, %72'si ise memnun olmadığını belirtmiştir (Çizelge 4.4.).

Çizelge 4.4. Kùltürpark'a gelmek için kullanılan ulaşım türü

		n	%
1. Kùltürparka ulaşımı ne ile sağlıyorsunuz?	Özel otomobil	36	36%
	Otobüs	14	14%
	Yaya	26	26%
	Tramvay	17	17%
	Bisiklet	7	7%
1.1. Eğer cevabınız “Özel otomobil” ise, otopark alanlarından memnunsunuz?	Evet	10	28%
	Hayır	26	72%

4.3.2.4. Görsel İmaj ve Konfora İlişkin Bulgular

Bu bölümde, ankete katılanların Kùltürparkın görsel imaj ve konforun değerlendirilmesine yönelik hazırlanan sorulara verdikleri yanıtlar değerlendirilmiştir.

Anket formunda yer alan ‘Kùltürparkta fotoğraf çekmeyi tercih ederim.’ sorusuna kullanıcıların %53’ü katılmakta, %30’u tamamen katılmaktadır. ‘Kùltürparkta bulunan oturma alanlarını yeterli buluyorum.’ sorusuna kullanıcıların %60’ı katılmakta, %36’sı tamamen katılmaktadır. ‘Kùltürparkta vakit geçirirken iklimin olumsuz etkilerinden (rüzgar, yağmur, güneş vb...) korunuyorum.’ sorusuna kullanıcıların %61’i katılmakta, %36’sı tamamen katılmaktadır. ‘Kùltürpark genelinde bulunan ağaçların iklime uygun olduğunu düşünüyorum.’ sorusuna kullanıcıların %65’i katılmakta, %35’i tamamen katılmaktadır. ‘Kùltürparktaki hizmet, servis ve personeli yeterli buluyorum.’ sorusuna kullanıcıların %40’ı katılmakta, %32’si tamamen katılmaktadır. ‘Kùltürparkı bakımlı ve temiz buluyorum.’ sorusuna kullanıcıların %57’si katılmakta, %32’si tamamen katılmaktadır. ‘Kùltürpark için tanıtım hizmetlerini yeterli buluyorum.’ sorusuna kullanıcıların %38’i kararsız kalmakta, %32’si katılmaktadır. ‘Kùltürpark içerisinde kendimi güvende hissediyorum.’ sorusuna kullanıcıların %36’sı katılmakta, %23’ü tamamen katılmaktadır. ‘Kùltürparkın kentsel donatı elemanlarını yeterli ve kaliteli buluyorum.’ sorusuna kullanıcıların %51’i katılmakta, %31’i tamamen katılmaktadır. ‘Kùltürpark kentsel donatı elemanlarını ergonomik ve konforlu buluyorum.’ sorusuna kullanıcıların %43’ü katılmakta, %31’i tamamen katılmaktadır. ‘Kùltürpark içerisindeki çocuk oyun alanı setlerini çocukların kullanımına uygun buluyorum.’ sorusuna kullanıcıların %60’ı katılmakta, %30’u tamamen katılmaktadır.

‘Kültürpark içerisinde sağlığa zararlı maddeler içeren malzemeler olduğunu düşünmüyorum.’ sorusuna kullanıcıların %42’si kararsız kalmakta, %25’i katılmakta, %25’i tamamen katılmaktadır. ‘Kültürpark içerisinde kullanılan malzemelerin çevreye uyumlu olduğunu düşünüyorum.’ sorusuna kullanıcıların %66’sı katılmakta, %27’si tamamen katılmaktadır. ‘Kültürpark’ın kente ekonomik katkı sağladığını düşünüyorum.’ sorusuna kullanıcıların %50’si katılmakta, %50’si tamamen katılmaktadır. ‘Kültürpark çevreleme elemanlarıyla sınırlanmasını istiyorum. (Duvar vb...)’ sorusuna kullanıcıların %31’i katılmamakta, %37’si kararsız kalmaktadır. ‘Kültürpark genel görünümünü estetik buluyorum.’ sorusuna kullanıcıların, %57’si katılmakta, %35’i tamamen katılmaktadır (Çizelge 4.5.).

Çizelge 4.5. Kültürparkın görsel imaj ve konfor kriterine göre değerlendirilmesi

	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kültürparkta fotoğraf çekmeyi tercih ederim.	0	0,0	4	4,0	13	13,0	53	53,0	30	30,0
Kültürparkta bulunan oturma alanlarımı yeterli buluyorum.	0	0,0	3	3,0	1	1,0	60	60,0	36	36,0
Kültürparkta vakit geçirirken iklimin olumsuz etkilerinden korunuyorum. (Rzgar, yağmur, güneş vb...)	0	0,0	2	2,0	1	1,0	61	61,0	36	36,0
Kültürpark genelinde bulunan ağaçların iklime uygun olduğunu düşünüyorum.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	65	65,0	35	35,0
Kültürparktaki hizmet, servis ve personeli yeterli buluyorum.	0	0,0	4	4,0	24	24,0	40	40,0	32	32,0
Kültürparkı bakımlı ve temiz buluyorum.	0	0,0	1	1,0	10	10,0	57	57,0	32	32,0
Kültürpark için tanıtım hizmetlerini yeterli buluyorum.	9	9,0	13	13,0	38	38,0	24	24,0	16	16,0
Kültürpark içerisinde kendimi güvende hissediyorum.	2	2,0	5	5,0	34	34,0	36	36,0	23	23,0
Kültürparkın donatı elemanlarını yeterli ve kaliteli buluyorum	0	0,0	4	4,0	14	14,0	51	51,0	31	31,0
Kültürpark donatı elemanlarını ergonomik ve konforlu buluyorum	0	0,0	6	6,0	20	20,0	43	43,0	31	31,0
Kültürpark içerisindeki çocuk oyun alanı setlerini çocukların kullanımına uygun buluyorum.	0	0,0	1	1,0	9	9,0	60	60,0	30	30,0
Kültürpark içerisinde sağlığa	3	3,0	5	5,0	42	42,0	25	25,0	25	25,0

zararlı maddeler içeren malzemeler olduğunu düşünmüyorum. Kültürpark içerisinde kullanılan malzemelerin çevreye uyumlu olduğunu düşünüyorum. Kültürparkın kente ekonomik katkı sağladığını düşünüyorum. Kültürpark çevreleme elemanlarıyla sınırlanmasını isliyorum. (Duvar vb...) Kültürpark genel görünümünü estetik buluyorum.	0	0,0	0	0,0	7	7,0	66	66,0	27	27,0
	0	0,0	0	0,0	0	0,0	50	50,0	50	50,0
	24	24,0	31	31,0	37	37,0	8	8,0	0	0,0
	0	0,0	2	2,0	6	6,0	57	57,0	35	35,0

Kültürpark'ın görsel imaj ve konfor kriterine göre yeterliliğinin değerlendirilmesi incelenmesi amacıyla hazırlanan sorulara verilen yanıtlar Çizelge 4.6.'da gösterilmiştir. Ankete katılanların %81'i oturma birimlerini, %66'sı aydınlatma elemanlarını, %57'si çöp kutularını, %14'ü yönlendirme levhalarını, %55'i zemin döşeme malzemesini, %93'ü su ögesini ve %70'i üst örtü elemanlarını yeterli bulmuştur. Değerlendirme sonuçlarına göre Kültürpark'ta su ögesi, oturma birimleri ve üst örtü elemanlarının yeterli, yönlendirme levhalarının ise büyük oranda yetersiz olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.6. Kültürpark'ın görsel imaj ve konfor kriterine göre yeterliliğinin değerlendirilmesi

	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
17. Kültürparktaki bankları yeterli buluyorsunuz?	81	81,0%	19	19,0%
17. Kültürparktaki aydınlatma elemanlarını yeterli buluyorsunuz?	66	66,0%	34	34,0%
17. Kültürparktaki çöp kutularını yeterli buluyorsunuz?	57	57,0%	43	43,0%
17. Kültürparktaki yönlendirme levhalarını yeterli buluyorsunuz?	14	14,0%	86	86,0%
17. Kültürparktaki döşeme malzemelerini işaretlerini yeterli buluyorsunuz?	55	55,0%	45	45,0%
17. Kültürparktaki su ögesini yeterli buluyorsunuz?	93	93,0%	7	7,0%
17. Kültürparktaki üst örtüleri yeterli buluyorsunuz?	70	70,0%	30	30,0%

4.3.2.5. Sosyalliğe İlişkin Bulgular

Bu bölümde, ankete katılanların Kültürpark'ın sosyalliğine yönelik hazırlanan sorulara verdikleri yanıtlar değerlendirilmiştir.

Anket formunda yer alan 'Kültürpark içerisinde olduğum süre zarfında daha çok gülümsüyorum.' sorusuna kullanıcıların %27'si hiç katılmamakta, %39'u katılmamaktadır. 'Kültürpark aktivite alanlarını giriş noktalarından görebiliyorum.' sorusuna kullanıcıların %27'si katılmamakta, %37'si kararsız kalmaktadır. 'Kültürpark girişlerindeki oturma elemanlarını kullanıyorum.' sorusuna kullanıcıların %59'u katılmakta, %12'si tamamen katılmaktadır. 'Kültürpark içerisinde bulunan aktivite alanında oturmayı seviyorum.' sorusuna kullanıcıların %66'sı katılmakta, %31'i tamamen katılmaktadır. 'Kültürpark içerisinde gördüğüm herhangi bir çöpü, alıp çöp kutusuna atıyorum.' sorusuna kullanıcıların %72'si katılmakta, %27'si tamamen katılmaktadır. 'Kültürpark içerisinde kendimi parka ait hissediyorum.' sorusuna kullanıcıların %48'i kararsız kalmakta, %30'u katılmaktadır. 'Kültürpark içerisinde sosyo-kültürel etkileşimin yeterli olduğunu düşünüyorum.' sorusuna kullanıcıların %74'ü katılmakta, %15'i tamamen katılmaktadır (Çizelge 4.7.).

Çizelge 4.7. Kültürparkta sosyallik kriterinin değerlendirilmesi

	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kültürpark içerisinde insanlara selam veriyorum.	27	27,0%	3	39,0%	12	12,0%	17	17,0%	5	5,0%
Kültürpark içerisinde olduğum süre zarfında daha çok gülümsüyorum	15	15,0%	2	27,0%	37	37,0%	19	19,0%	2	2,0%
Kültürpark aktivite alanlarını giriş noktalarından görebiliyorum.	1	1,0%	9	9,0%	19	19,0%	59	59,0%	12	12,0%
Kültürpark girişlerindeki oturma elemanlarını kullanıyorum.	0	0,0%	0	0,0%	3	3,0%	66	66,0%	31	31,0%
Kültürpark içerisinde bulunan aktivite alanında oturmayı seviyorum.	0	0,0%	0	0,0%	1	1,0%	72	72,0%	27	27,0%
Kültürpark içerisinde gördüğüm herhangi bir çöpü, alıp çöp kutusuna atıyorum.	2	2,0%	1	16,0%	19	19,0%	54	54,0%	9	9,0%
Kültürpark içerisinde kendimi parka ait hissediyorum	7	7,0%	8	8,0%	48	48,0%	30	30,0%	7	7,0%
Kültürpark içerisinde sosyo-kültürel etkileşimin yeterli olduğunu düşünüyorum.	0	0,0%	0	0,0%	11	11,0%	74	74,0%	15	15,0%

Kültürpark'ın çeşitli özellikler ve öğeler bakımından yeterliliğinin belirlenmesi yönelik hazırlanan sorulara verilen yanıtların dağılımı aşağıda belirtildiği şekildedir:

Katılımcıların cinsiyetlerine göre Kültürpark için erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve konfor faktörlerine ilişkin algıları farklılaşmakta mıdır?

Erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve konfor alt ölçek puanlarının cinsiyet grupları bazında normal dağılım gösterip göstermediği Shapiro-Wilk testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 4.8'de gösterilmiştir.

Analiz sonucuna göre yalnızca sosyallik alt ölçek puanlarının kadınlar grubunda normal dağılım gösterdiği gözlenirken ($p>0,05$) erişilebilirlik ve bağlantılar ve görsel imaj ve konfor alt ölçek puanlarının normal dağılım göstermediği gözlenmiştir ($p<0,05$). Bu sonuca göre cinsiyete göre alt ölçek puanlarının karşılaştırmaları için non parametrik testlerden mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Çizelge 4.8. Shapiro-Wilk Testi

Cinsiyet		Shapiro-Wilk		
		Değer	Sd	p
Erişilebilirlik ve Bağlantılar	Kadın	,887	42	,001*
	Erkek	,941	58	,007*
Sosyallik	Kadın	,980	42	,674
	Erkek	,927	58	,002*
Görsel İmaj ve Konfor	Kadın	,823	42	,000*
	Erkek	,895	58	,000*

*p<0,05

Erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve görsel imaj ve konfor bakımından cinsiyet gruplarının karşılaştırılması amacıyla yapılan non parametrik testlerden Mann Whitney U testi sonuçları Çizelge 4.9.'da verilmiştir.

Analiz sonucuna göre erişilebilirlik ve bağlantılar bakımından cinsiyet grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır (U= 776,000; p<0,05). Ortalama puanlar incelendiğinde kadınların erişilebilirlik ve bağlantılar puanlarının (4,30) erkeklerden (3,90) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Sosyallik bakımından cinsiyet grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır (U= 920,000; p<0,05). Ortalama puanlar incelendiğinde kadınların sosyallik puanlarının (3,64) erkeklerden (3,41) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Konfor ve İmaj bakımından cinsiyet grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır (U= 920,000; p<0,05). Ortalama puanlar incelendiğinde kadınların görsel imaj ve konfor puanlarının (4,30) erkeklerden (3,91) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.9. Erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve görsel imaj ve konfor bakımından cinsiyet gruplarının karşılaştırılması

		n	Ortalama	Std. sapma	Mann Whitney U	p
Erişilebilirlik ve Bağlantılar	Kadın	42	4,30	0,62	776,000	,002*
	Erkek	58	3,90	0,58		
Sosyallik	Kadın	42	3,64	0,60	920,000	,037*
	Erkek	58	3,41	0,44		
Görsel İmaj ve Konfor	Kadın	42	4,30	0,74	920,000	,012*
	Erkek	58	3,91	0,33		

*p<0,05

Katılımcıların medeni durumlarına göre Kültürpark için erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve konfor faktörlerine ilişkin algıları farklılaşmakta mıdır?

Erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve konfor alt ölçek puanlarının katılımcıların medeni durumlarına göre normal dağılım gösterip göstermediği Shapiro-Wilk testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 4.10'da gösterilmiştir.

Analiz sonucuna göre sosyallik alt ölçek puanlarının bekar grubunda normal dağılım gösterdiği gözlenirken ($p>0,05$) erişilebilirlik ve bağlantılar ve görsel imaj ve konfor alt ölçek puanlarının normal dağılım göstermediği gözlenmiştir ($p<0,05$).

Çizelge 4.10. Shapiro-Wilk Testi

		Shapiro-Wilk		
		Değer	Sd	p
Erişilebilirlik ve Bağlantılar	Evli	,905	48	,001*
	Bekar	,922	52	,002*
Sosyallik	Evli	,927	48	,005*
	Bekar	,973	52	,287
Görsel İmaj ve Konfor	Evli	,915	48	,002*
	Bekar	,888	52	,000*

* $p<0,05$

Erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve görsel imaj ve konfor bakımından medeni durum gruplarının karşılaştırılması amacıyla yapılan non parametrik testlerden Mann Whitney U testi sonuçları Çizelge 4.11.'de verilmiştir.

Analiz sonucuna göre erişilebilirlik ve bağlantılar bakımından medeni durum grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($U= 901,500$; $p<0,05$). Ortalama puanlar incelendiğinde evli kişilerin erişilebilirlik ve bağlantılar puanlarının (4,22) bekar kişilerden (3,92) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Sosyallik bakımından medeni durum grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır ($U= 1234,000$; $p>0,05$).

Konfor ve İmaj bakımından medeni durum grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($U= 920,000$; $p<0,05$). Ortalama puanlar incelendiğinde bekar kişilerin görsel imaj ve konfor puanlarının (4,19) evli kişilerden (3,95) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.11. Kültürparkta medeni duruma göre erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik, görsel imaj ve konfor kriterlerinin değerlendirilmesi

		n	Ortalama	Std. sapma	Mann Whitney U	p
Erişilebilirlik ve Bağlantılar	Evli	48	4,22	0,65	901,500	,016*
	Bekar	52	3,92	0,57		
Sosyallik	Evli	48	3,52	0,56	1234,000	,923
	Bekar	52	3,50	0,49		
Görsel İmaj ve Konfor	Evli	48	3,95	0,58	920,000	,023*
	Bekar	52	4,19	0,54		

*p<0,05

Katılımcıların ikamet durumuna göre Kültürpark için erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve konfor faktörlerine ilişkin algıları farklılaşmakta mıdır?

Erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve konfor alt ölçek puanlarının katılımcıların ikamet durumuna göre normal dağılım gösterip göstermediği Shapiro-Wilk testi ile test edilmiş ve sonuçları Çizelge 4.12’de gösterilmiştir.

Analiz sonucuna göre erişilebilirlik ve bağlantılar ve sosyallik alt ölçek puanlarının Konya dışı ikamet grubunda normal dağılım gösterdiği gözlenirken (p>0,05) erişilebilirlik ve bağlantılar ve sosyallik alt ölçek puanlarının diğer gruplarında ve görsel imaj ve konfor alt ölçek puanlarının normal dağılım göstermediği gözlenmiştir (p<0,05). Bu sonuca göre ikamete göre alt ölçek puanlarının karşılaştırmaları için non parametrik testlerden mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Çizelge 4.12. Shapiro-Wilk Testi

İkamet		Shapiro-Wilk		
		Değer	Sd	p
Erişilebilirlik ve Bağlantılar	Konya	,920	86	,000*
	Konya dışı	,941	14	,427
Sosyallik	Konya	,958	86	,007*
	Konya dışı	,975	14	,940
Görsel İmaj ve Konfor	Konya	,910	86	,000*
	Konya dışı	,873	14	,047*

*p<0,05

Erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve görsel imaj ve konfor bakımından medeni durum gruplarının karşılaştırılması amacıyla yapılan non parametrik testlerden Mann Whitney U testi sonuçları Çizelge 4.13’de verilmiştir.

Analiz sonucuna göre erişilebilirlik ve bağlantılar bakımından ikamet grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır (U= 477,500; p<0,05).

Sosyallik bakımından ikamet grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır (U= 498,000; p<0,05).

Konfor ve İmaj bakımından ikamet grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır (U= 548,000; p<0,05).

Çizelge 4.13. Kentte ikamet durumuna göre Kültürparkın erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik, görsel imaj ve konfor kriterlerinin değerlendirilmesi

İkamet		n	Ortalama	Std. sapma	Mann Whitney U	p
Erişilebilirlik ve Bağlantılar	Konya	86	4,09	0,64	477,500	,212
	Konya dışı	14	3,89	0,52		
Sosyallik	Konya	86	3,53	0,54	498,000	,299
	Konya dışı	14	3,36	0,37		
Görsel İmaj ve Konfor	Konya	86	4,06	0,59	548,000	,590
	Konya dışı	14	4,12	0,46		

Katılımcıların yaşlarına göre Kültürpark için erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve görsel imaj ve konfor faktörlerine ilişkin algıları farklılaşmakta mıdır?

Erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve görsel imaj ve konfor alt ölçek puanlarının yaş grupları bazında ölçek puanlarının normal dağılıma uygunluğunun belirlenmesi için yapılan Shapiro-Wilk testi sonuçları Çizelge 4.14’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.14. Shapiro-Wilk Testi

Yaş	Shapiro-Wilk			
	Değer	Sd	p	
Erişilebilirlik ve Bağlantılar	15-25	,932	41	,016*
	26-35	,841	22	,002*
	36-45	,864	16	,022*
	46-55	,832	14	,013*
	56+	,832	7	,083
Sosyallik	15-25	,975	41	,484
	26-35	,961	22	,512
	36-45	,891	16	,059
	46-55	,746	14	,001*
	56+	,828	7	,076
Görsel İmaj ve Konfor	15-25	,861	41	,000*
	26-35	,917	22	,066
	36-45	,893	16	,063
	46-55	,937	14	,381
	56+	,778	7	,025*

*p<0,05

Erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve görsel imaj ve konfor alt ölçek puanlarının bütün yaş gruplarında normal dağılım göstermemesi sebebiyle

karşılaştırmalar non parametrik testlerden Kruskal Wallis testi ile yapılmıştır (Çizelge 4.15.).

Analiz sonuçlarına göre erişilebilirlik ve bağlantılar bakımından yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($X^2=18,697$; $p<0,05$). Grupların ikili karşılaştırması için Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney testi yapılmıştır. Buna göre 15-25 yaş grubu ile 26-35 yaş grubu, 26-35 yaş grubu ile 46-55 yaş grubu ve 26-35 yaş grubu ile 56 ve üstü yaş grubu arasında erişilebilirlik ve bağlantılar bakımından anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Sosyallik bakımından yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır ($X^2= 3,796$; $p<0,05$).

Görsel imaj ve görsel imaj ve konfor bakımından yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($X^2=11,969$; $p<0,05$). Grupların ikili karşılaştırması için Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney testi yapılmıştır. Buna göre 15-25 yaş grubu ile 26-35 yaş grubu ve 15-25 yaş grubu ile 46-55 yaş grubu arasında erişilebilirlik ve bağlantılar bakımından anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Çizelge 4.15. Yaş gruplarına göre erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik, görsel imaj ve konfor kriterlerinin değerlendirilmesi

		n	Ortalama	Std. sapma	X^2	p	Anlamlı Fark
Erişilebilirlik ve Bağlantılar	15-25	41	4,05	0,58	18,697	,001*	*15-25 ile 26-35 *26-35 ile 46-55 *26-35 ile 56+
	26-35	22	3,65	0,44			
	36-45	16	4,23	0,73			
	46-55	14	4,30	0,62			
	56+	7	4,57	0,50			
Sosyallik	15-25	41	3,52	0,53	3,796	,434	Yok
	26-35	22	3,45	0,45			
	36-45	16	3,55	0,46			
	46-55	14	3,38	0,66			
	56+	7	3,70	0,64			
Görsel İmaj ve Konfor	15-25	41	4,28	0,55	11,969	,018*	*15-25 ile 26-35 *15-25 ile 46-55
	26-35	22	3,84	0,48			
	36-45	16	4,02	0,55			
	46-55	14	3,91	0,69			
	56+	7	4,04	0,45			

* $p<0,05$

Katılımcıların eğitim durumlarına göre Kültürpark için erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve görsel imaj ve konfor faktörlerine ilişkin algıları farklılaşmakta mıdır?

Erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve görsel imaj ve konfor alt ölçek puanlarının katılımcıların eğitim grupları bazında ölçek puanlarının normal dağılıma uygunluğunun belirlenmesi için yapılan Shapiro-Wilk testi sonuçları Çizelge 4.16’da gösterilmiştir.

Çizelge 4.16. Shapiro-Wilk Testi

Eğitim durumu	Shapiro-Wilk			
	Değer	Sd	p	
Erişilebilirlik ve Bağlantılar	İlköğretim	,836	15	,011*
	Ortaöğretim (Lise)	,920	44	,005*
	Yüksek Okul	,908	10	,268
	Fakülte (Lisans)	,908	28	,018*
	Lisansüstü	,923	3	,463
Sosyallik	İlköğretim	,943	15	,427
	Ortaöğretim (Lise)	,942	44	,029*
	Yüksek Okul	,933	10	,474
	Fakülte (Lisans)	,948	28	,181
	Lisansüstü	,987	3	,780
Görsel İmaj ve Konfor	İlköğretim	,896	15	,083
	Ortaöğretim (Lise)	,873	44	,000*
	Yüksek Okul	,845	10	,051
	Fakülte (Lisans)	,925	28	,047
	Lisansüstü	,881	3	,328

*p<0,05

Erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve görsel imaj ve konfor alt ölçek puanlarının bütün eğitim durumu gruplarında normal dağılım göstermemesi sebebiyle karşılaştırmalar non parametrik testlerden Kruskal Wallis testi ile yapılmıştır (Çizelge 4.17.).

Analiz sonuçlarına göre erişilebilirlik ve bağlantılar bakımından eğitim grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($X^2=11,413$; $p<0,05$). Grupların ikili karşılaştırması için Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney testi yapılmıştır. Buna göre ilköğretim ile yüksekokul, lise ile yüksekokul ve fakülte ile yüksekokul arasında erişilebilirlik ve bağlantılar bakımından anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Sosyallik bakımından eğitim grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($X^2=6,331$; $p>0,05$).

Görsel imaj ve konfor bakımından eğitim grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($X^2=7,100$; $p>0,05$).

Çizelge 4.17. Eğitim durumuna göre erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik, görsel imaj ve konfor kriterlerinin değerlendirilmesi

		n	Ortalama	Std. sapma	X^2	p	Anlamlı fark
Erişilebilirlik ve Bağlantılar	İlköğretim	15	4,28	0,66	11,413	,022*	*İlköğretim ile yüksekokul *Lise ile yüksekokul *Fakülte ile yüksekokul
	Ortaöğretim (Lise)	44	4,15	0,63			
	Yüksek Okul	10	3,52	0,29			
	Fakülte (Lisans)	28	4,01	0,58			
	Lisansüstü	3	4,07	0,83			
Sosyallik	İlköğretim	15	3,82	0,61	6,331	,176	Yok
	Ortaöğretim (Lise)	44	3,47	0,49			
	Yüksek Okul	10	3,43	0,41			
	Fakülte (Lisans)	28	3,47	0,51			
	Lisansüstü	3	3,04	0,63			
Görsel İmaj ve Konfor	İlköğretim	15	4,23	0,68	7,100	,131	Yok
	Ortaöğretim (Lise)	44	4,14	0,57			
	Yüksek Okul	10	3,89	0,32			
	Fakülte (Lisans)	28	4,01	0,57			
	Lisansüstü	3	3,51	0,39			

* $p<0,05$

Katılımcıların gelir durumlarına göre Kültürpark için erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve görsel imaj ve konfor faktörlerine ilişkin alguları farklılaşmakta mıdır?

Erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve görsel imaj ve konfor alt ölçek puanlarının katılımcıların Gelir grupları bazında ölçek puanlarının normal dağılıma uygunluğunun belirlenmesi için yapılan Shapiro-Wilk testi sonuçları Çizelge 4.18’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.18. Shapiro-Wilk Testi

Gelir	Shapiro-Wilk			
	Değer	Sd	p	
Erişilebilirlik ve Bağlantılar	1000 TL'den az	,934	36	,033*
	1001-2000 TL	,848	34	,000*
	2001-3000 TL	,923	24	,068
	3001 TL ve üzeri	,799	6	,057
Sosyallik	1000 TL'den az	,972	36	,475
	1001-2000 TL	,946	34	,093
	2001-3000 TL	,877	24	,007*
	3001 TL ve üzeri	,976	6	,931
Görsel İmaj ve Konfor	1000 TL'den az	,903	36	,004*
	1001-2000 TL	,869	34	,001*
	2001-3000 TL	,936	24	,136
	3001 TL ve üzeri	,783	6	,041*

*p<0,05

Erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik ve görsel imaj ve konfor alt ölçek puanlarının bütün gelir durumu gruplarında normal dağılım göstermemesi sebebiyle karşılaştırmalar non parametrik testlerden Kruskal Wallis testi ile yapılmıştır (Çizelge 4.19.).

Analiz sonuçlarına göre erişilebilirlik ve bağlantılar bakımından gelir grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($X^2=9,194$; $p<0,05$). Grupların ikili karşılaştırması için Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney testi yapılmıştır. Buna göre geliri 1000 TL'den az olanlar ile 1001-2000 TL olanlar arasında erişilebilirlik ve bağlantılar bakımından anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Sosyallik bakımından gelir grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($X^2=14,780$; $p<0,05$). Grupların ikili karşılaştırması için Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney testi yapılmıştır. Buna göre geliri 1000 TL'den az olanlar ile 1001-2000 TL olanlar ve 1000 TL'den az olanlar ile 2001-3000 TL olanlar arasında sosyallik bakımından anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Görsel imaj ve konfor bakımından gelir grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($X^2=2,667$; $p>0,05$).

Çizelge 4.19. Gelir durumuna göre erişilebilirlik ve bağlantılar, sosyallik, görsel imaj ve konfor kriterlerinin değerlendirilmesi

		n	Ortalama	Std. sapma	X²	p	Anlamlı Fark
Erişilebilirlik ve Bağlantılar	1000 TL'den az	36	3,86	0,50	9,194	,027*	*1000 Tlden az ile 1001-2000 TL
	1001-2000 TL	34	4,27	0,67			
	2001-3000 TL	24	3,98	0,66			
	3001 TL ve üzeri	6	4,43	0,54			
Sosyallik	1000 TL'den az	36	3,33	0,43	14,780	,002*	*1000 Tlden az ile 1001-2000 TL *1000 Tlden az ile 2001-3000 TL
	1001-2000 TL	34	3,72	0,53			
	2001-3000 TL	24	3,59	0,52			
	3001 TL ve üzeri	6	3,02	0,42			
Görsel İmaj ve Konfor	1000 TL'den az	36	4,02	0,55	2,667	,446	Yok
	1001-2000 TL	34	4,15	0,61			
	2001-3000 TL	24	4,14	0,58			
	3001 TL ve üzeri	6	3,69	0,33			

*p<0,05

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapı, nüfus ve rant baskısı sebebi ile kentlerimizde yok olmaya yüz tutan açık ve yeşil alanların tüketilmesi ile kentler nefessiz ve yaşanamayan alanlara dönüşmektedir. Baskılara rağmen günümüzde hayatta kalabilen kentsel açık ve yeşil alanları barındıran kentin, yaşayanların mutlu olması ve tercih edilebilmesi için başarılı ve kullanıcı ihtiyacı ile memnuniyetleri göz önüne alınarak tasarlanmalıdır. Bir mekan kullanıcılarının o mekanı tercih etmesi ve memnun olması mekanın başarılı planlanıp planlanmaması ile doğrudan ilişkilidir. Çalışma bütününde kullanıcı memnuniyetinin ölçülmesi KSD yöntemi ile sağlanmıştır. KSD yöntemi mikro/mimari ölçekte karşımıza çıkmış olsa da pek çok farklı kullanıcı tarafından tercih edilen makro ölçekli açık ve yeşil alanlardan olan kent parklarında önemli bir ölçüm ve geri besleme yöntemidir. KSD yöntemi ile Kültürpark alanının, belirlenmiş olan kalite kriterleri çerçevesinde mekânsal karakteristikleri belirlenmiş olup kullanıcı davranışlarının gözlemlenmesi ile bütünleştirilerek memnuniyet ve başarılilik düzeyi değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda görülmüştür ki başarılı kentsel mekan düzenlemesinde makro ölçekli alanlarda da KSD büyük bir öneme sahiptir.

Yapılan anket çalışması ve sistematik gözlemler ile Kültürpark'ta yapılan düzenleme sonrasında, kullanıcı ihtiyaçlarının karşılanma düzeyi ve memnuniyeti ortaya konmuştur. Aynı zamanda kalite kriterleri ile parkın performansına ilişkin bilgilerde irdelenmiştir. Bu bağlamda anket verilerinden elde edilen sonuçlar ile sistematik gözlem ile elde edilen sonuçlar bütünleştirilip incelenmiş, Kültürpark'ın mekan kalitesinin ve kullanıcı memnuniyetinin artırılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

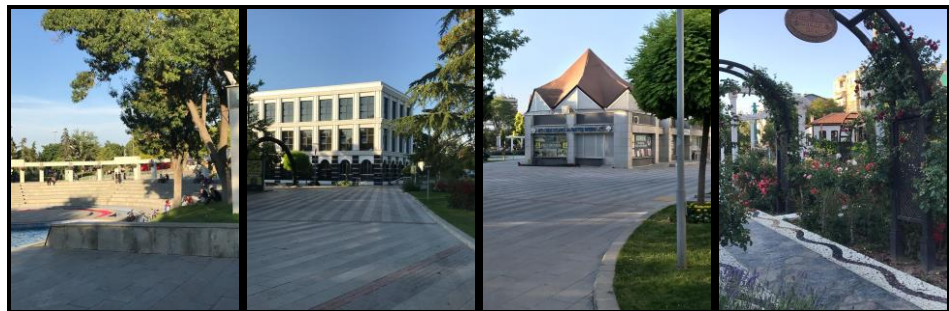
Anket verilerine göre alan erkek kullanıcılar tarafından daha çok tercih edilmektedir. Yapılan gözlemler sonucunda bireysel erkek kullanıcıların daha çoğunlukta olduğu dikkat çekerken, grup halinde kullanımlarda kadın kullanıcıların baskın olduğu gözlemlenmiştir. Alan bütününde kadın kullanıcıların ihtiyaçları ve tercih edebileceği aktivite türlerinin arttırılarak mekanda kadın kullanıcıların popülasyonunun arttırılmasına yönelik öneriler geliştirilmelidir. Ayrıca 15-25 yaş arası genç nüfusun alanı daha çok tercih ettiği sonucuna anket verileri ile ulaşılmış olup, bu durumun sistematik gözlem aşamasında bölgelere göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Kütüphane ve yakın çevresinde daha genç kullanıcılar gözlemlenirken, çay bahçesi ile su ögesi etrafında bulunan çim alanda ise orta yaş grubunun varlığı dikkat çekmektedir. Anket sonuçlarına göre, eğitim durumu ortaokul mezunu olan kullanıcılar, geliri 1000

TL den az olan kullanıcılar, medeni durumu bekar olan kullanıcılar alanı daha çok tercih ettiği ve alanı tercih eden kullanıcıların Konya kent merkezi sınırlarında ikamet ettiği görülmüştür.

Kullanıcı memnuniyetinde önemli bir yere sahip olan *aktivite ve çeşitlilik* kriteri incelendiğinde, Kültürpark için yeterli düzeyde aktivite ve çeşitliliğin olduğu gözlemlenmiştir. Mekan, her yaş ve kesimden kullanıcı grubuna hitap edebilmek adına içerisinde farklı kullanım alanlarını barındırmaktadır. Söz konusu alanlar, daha çok genç kullanıcılar tarafından tercih edildiği gözlemlenen kütüphane, kullanımının sınırlı olduğu gözlemlenen sergi binası ve çevresi, herhangi bir aktivite olmasa dahi barındırdığı su ögesinin çekim etkisi ile dinlenme yada oturup çevreyi gözleme amaçlı kısa süreli kullanımlara da cevap veren gösteri alanı, fotoğraf çekimi için kullanılan farklı gül çeşitlerini barındıran temalı alan, çocuk kullanıcılar için çocuk oyun alanı ve trafik eğitim alanı, en aktif kullanımın gözlemlendiği yeme içme alanları ve çay bahçesidir (Şekil 5.1.-5.2.). Kültürpark'ın yılın farklı zamanlarında il bütünü için yapılacak olan aktivitelere de ev sahipliği yaptığı görülmüştür.

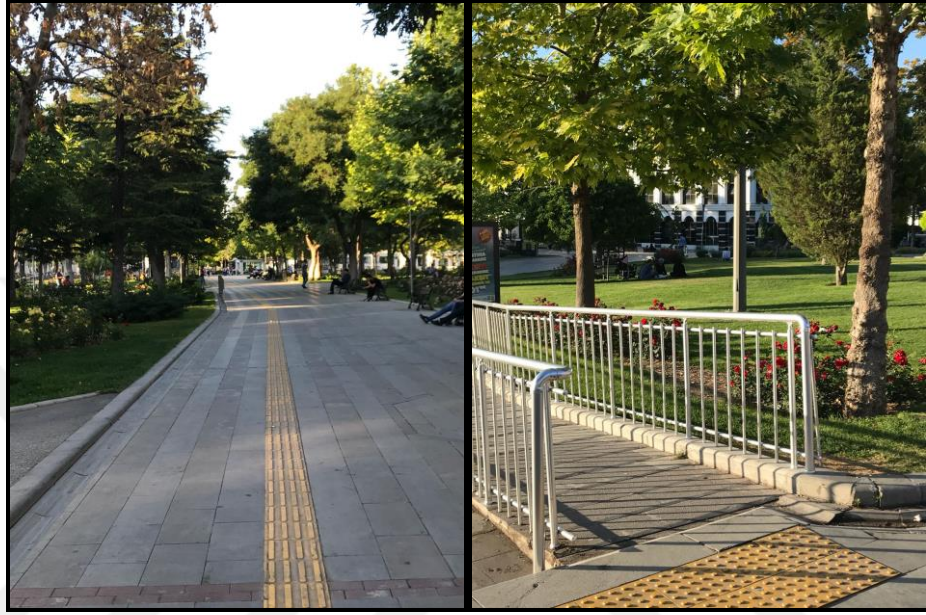
Şekil 5.1. Kültürpark alanı içerisinde yer alan su ögesi ve çekim etkisi (Orijinal, 2018)

Şekil 5.2. Kültürpark içerisinde yer alan çeşitliliği sağlayan gösteri alanı, kütüphane, sergi alanı ve gül bahçesi ve çocuk kullanıcılar için ayrılmış iki ayrı aktivite alanı (Orijinal, 2018)

Bir mekan her kullanıcı grubu tarafından kullanılabilmelidir. Tüm kullanıcıların potansiyel engelli olduğu günümüzde Kültürpark içerisinde engelli kullanıcılar için şarj

istasyonlarının mevcut olması, geniş ve engelli araçlarının kullanımına da uygun olarak tasarlanmış, en kısa mesafelerin seçilerek dinlenmelerine olanak sağlayan oturma elemanlarını barındıran yaya yollarının bulunması ve eğim düzeyi tartışılrsa dahi bisiklet köprüsü ile parkın kuzeydoğusuna bağlanması, parkın tercih edilebilirliğini artıran düzenlemelerdir (Şekil 5.3.-Şekil 5.4).

Şekil 5.3. Yaya yollarında engelli kullanıcı önceliği (Orijinal, 2018)

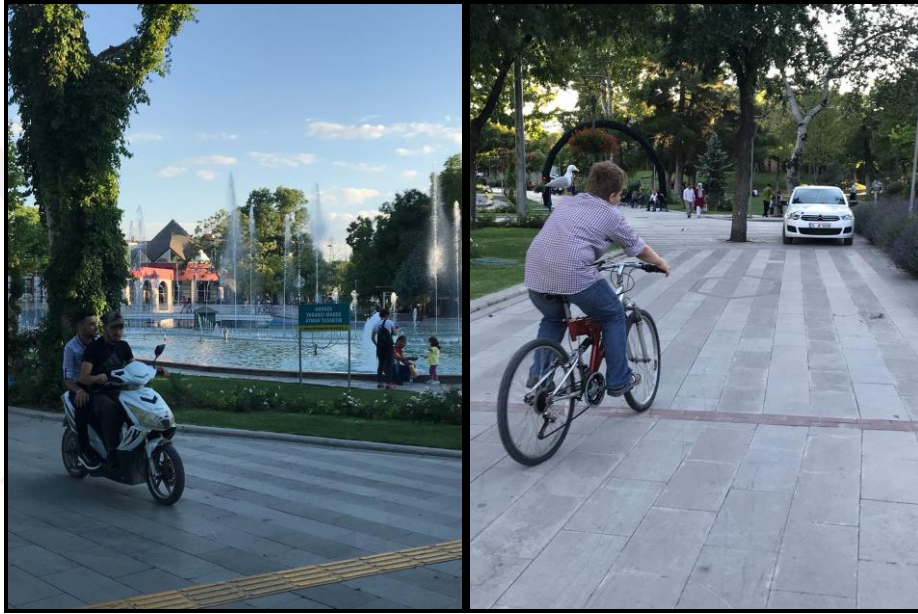

Şekil 5.4. Yaya kullanıcıların tercihleri dikkat edilerek ayrılmış yeşil alan içi kısa mesafe yaya yolu ve park içerisindeki geniş yaya yolu (Orijinal, 2018)

Anket sonuçlarına göre katılımcıların çoğunluğu Kültürpark'a hafta içi birkaç gün gelmekte ve 61-120 dakika kalmaktadır. Yapılan gözlemler süresince Kültürpark'ta aktivitesini sürdüren kullanıcıların çoğunlukta olduğu gözlemlenmiştir. Dolayısı ile anket sonucu ile gözlem sonucu tutarlıdır. Katılımcılar Kültürpark'ta en çok 17.00-21.00 saatleri arasında bulunmakta olduklarını bildirmişlerdir. Davranış haritaları ile bu durum doğrulanmıştır. Alan genelinde 17.00-21.00 saatleri arasında popülasyon artışı gözlemlenmiştir. Anket uygulaması ile kullanıcıların Kültürpark'a çoğunlukla Haziran-Temmuz-Ağustos aylarında geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma süresince yılın farklı zamanlarında incelenen Kültürpark'ta yaz mevsimine denk gelen aylarda daha çok kişinin mekanda bulunduğu gözlemlenmiş olup anket sonuçları ile sistematik gözlem sonucunun tutarlı olduğu belirlenmiştir. Katılımcılar Kültürpark'a arkadaşları ile gelmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Sistematik gözlem ve davranış haritalarına göre haftasonu grup olarak kullanım daha yoğun, haftaiçi kullanımda bireysel kullanımın yoğunlukta olduğu görülmektedir. Katılımcıların Kültürpark'ı en çok yeme-içme ve dinlenmek/gezmek için tercih etmekte olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Sistematik gözlem ve davranış haritaları da anket sonucunu doğrulamaktadır. Haftaiçi ve hafta sonu kullanımda, en çok yeme içme alanları ve yakın çevresinin tercih edildiği gözlemlenmiştir.

Erişilebilirlik kriteri, kullanıcı memnuniyetinin sağlanmasında önem taşımaktadır. Otopark alanlarından, alana erişim bağlantılarına kadar ulaşım ile ilgili toplu taşıma güzergahları da dahil olmak üzere kullanıcı memnuniyetini dolayısı ile tercih edilebilirliği arttırmaktadır. Ankete katılan katılımcıların çoğu Kültürpark'a gelmede ulaşım zorluğu yaşamadıklarını ve Kültürpark içerisinde gitmek istedikleri alana kolaylıkla gittiklerini belirtmişlerdir. Sistematik gözlem sürecinde ulaşım zorluğu yaşayan kullanıcıya rastlanılmamıştır. Alanın doğusunda kullanıcılar için düzenlenen fakat algılanabilirliği zayıf olan bir otopark alanı mevcuttur. Özel araç ile alana gelmek isteyen kullanıcılar optimum yürüme mesafesinde olan Zindankale Kapalı Otopark'ını tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Ankete katılan kullanıcılar Kültürpark içerisindeki bisiklet yolunu rahatlıkla kullanabildiklerini ifade etmişlerdir. Fakat alan içerisinde ve çevresinde bisiklet yolunun varlığı tespit edilememiştir. Park içerisinde ve çevresinde kiralanabilen bisikletler için bisiklet durakları bulunmaktadır. Ancak bireysel/özel bisiklet kullanımına yönelik bisiklet park alanı bulunmamaktadır. Alan içerisinde yaya kullanımından herhangi bir şekilde ayrılmayan bisikletliler yayalar ile birlikte yaya yolunu kullanmakta olup yaya güvenliğini olumsuz etkilemektedir. Yaya güvenliğini

olumsuz etkileyen bir diğ er etken ise motorsiklet ve taşıtların alana girebilmesidir. Yaya yolları üzerinde yalnızca görme engelli kullanıcılar için hissedilebilir zemin döşemesi yapılmıştır. Sonuç olarak alan erişilebilirliği yeterli düzeyde değerlendirilse de park açısından eksiklikler mevcuttur. Otopark alanının yer seçimi ve büyüklüğü yeniden değerlendirilmelidir. Park içerisinde bisiklet güzergahı belirlenmeli ve zemin döşemesi üzerinde anlaşılır şekilde belirtilmelidir. Aynı zamanda özel bisiklet kullanıcıları için bisiklet parkları düzenlenmelidir. Motorlu taşıtların ise belirlenecek servis saatleri dışında alana giriş yapması engellenmelidir.

Şekil 5.5. Ayrım olmamasına rağmen yaya yollarını kullanan motorlu taşıtlar ile bisikletli kullanıcılar (Orijinal, 2018)

Alanda yapılan gözlemlerde park içerisinde fonksiyon alanları tanımlayan herhangi bir park planına rastlanamamıştır. Ayrıca sergi alanını gösterir yönlendirme levhası dışında yönlendiriciler bulunmamaktadır (Şekil 5.6.). Ankete katılanlar da yönlendirme levhalarının yeterliliği konusunda dikkatlerini çekmediğini belirterek kararsız kaldıklarını ifade etmişlerdir. Park içerisinde yönlenmeyi ve yol bulmayı kolaylaştıracak park vaziyet planı ve yönlendirici levhalar yerleştirilmelidir.

Şekil 5.6. Kültürpark içerisinde yer alan tek yönlendirme levhası (Orijinal, 2018)

Ankete katılan kullanıcılar Kültürpark'ın giriş ve çıkış noktalarını rahatlıkla ayırt edebildiklerini ve alan içerisinde kendilerine ayrılmış yaya yollarında rahatlıkla yürüyebildiklerini ifade etmişlerdir. Kültürpark alanında yapılan gözlemler çerçevesinde değerlendirildiğinde, park alanını çevreleyen herhangi bir sınırlayıcı elemanın bulunmadığı ve parka giriş ve çıkış noktalarının rahatlıkla görülebildiği belirlenmiştir. Dolayısıyla anket sonucu doğrulanmıştır. Ayrıca alandaki kot farkları da alanın rahatlıkla görülebilmesini sağlamaktadır. Önceki kullanımında duvarlar ile çevrili olması ve alan içinde kör noktaların varlığı negatif etki yaratıp parkın tercih edilmemesine neden olurken, çevresinde duvar vb. herhangi bir sınırlayıcının olmaması ve park içerisindeki kullanım alanlarının rahatlıkla görülebilmesi, kullanıcıların alanı tercih etmesinde ve memnuniyet düzeyinin artmasında önemli rol oynamaktadır.

Aidiyet ve sahiplik hislerinin ön plana çıktığı *sosyallik* kriteri de park ve kullanıcı memnuniyetinin belirlenmesinde önemlidir. Kullanıcılar buldukları her mekan için kendilerini ait hissettikleri ve mutlu oldukları sürece orayı yaşatırlar. Mekanı sahiplenip benimsedikçe ziyaret sıklığını ve mekanda kalma süresini arttıırırlar. Mutluyken çevrelerine mutluluk verirler, bir anlamda mekan mutlu ettiği ölçüde mutluluklarını dışa vururlar. Anket sorularında yer alan selam verme, gülümseme, yerden bir çöpü alıp çöp kutusuna atma, kendini parka ait hissedebilme ve sosyo-kültürel etkileşimde bulunabilme davranışlarının olumlu olması kullanıcı memnuniyeti ve mekan başarısı için büyük önem taşımaktadır. Ankete katılan kullanıcıların çoğu Kültürpark içerisinde olduğu süre zarfında daha çok gülümsediğini, girişlerindeki oturma elemanlarını kullanmakta olduğunu, alan içerisinde bulunan aktivite alanında

oturmaktan keyif aldığını, herhangi bir çöpü alıp çöp kutusuna attığını ve alan içerisinde sosyo-kültürel etkileşimin yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu ifadeler araştırmayı, katılımcıların kendilerini parka ait hissettikleri sonucuna ulaştırırken ‘Kültürpark içerisinde kendini parka ait hissetmek’ sorusunda ise katılımcıların kararsız kaldığı belirlenmiştir.

İnsanlar mutlu anlarını ölümsüzleştirmek isterler. Bir mekanda fotoğraf çekme isteği genelde o mekanı beğenme ya da mekanda bulunmaktan memnuniyet duyma sonucunda ortaya çıkar. Bu sebeple *konfor ve imaj* kriteri içerisinde yer alan fotoğraf çekmeyi tercih etme durumu pozitif etki yaratmakta ve mekanın tercih edildiğini, kullanıcıların memnun olduğunu göstermektedir. Anket katılımcılarının çoğu Kültürparkta fotoğraf çekmeyi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemler sonucunda da yine anket sonucu ile tutarlılık ön plana çıkmaktadır.

Anket sonuçlarına göre katılımcılar alan içerisinde vakit geçirirken iklimin olumsuz etkilerinden korunduğunu, alan genelinde bulunan ağaçların iklime uygun olduğunu düşünmektedirler. Yapılan gözlemler sonucunda da anket veri sonuçları ile tutarlılık görülmüştür. Alan bütünündeki ağaçlar köklü ve iklime uygun seçilmiştir (Şekil 5.7.). Kültürpark alanının içerisinde kapalı, açık ve yarı kapalı mekanlar mevcuttur. Bu durum sebebi ile alan içerisinde yer alan bankların üst örtüleri olmasa dahi köklü ağaç yapraklarının korumasında kalma ve kapalı yada yarı kapalı alanlara oturma elemanlarının yakın olması pozitif etki yaratmıştır. Anket katılımcıları da vakit geçirirken iklimin olumsuz etkilerinden korunduğunu düşünmektedirler. Alanın hava koşullarından bağımsız her saat diliminde kullanıcılar tarafından tercih edildiği gözlemlenmiştir.

Şekil 5.7. Kùltürpark alan sınırı ve ağaç türleri (Orijinal,2018)

Kullanıcı memnuniyetinde bakım önemli bir yere sahiptir. Kullanıcılar bakımlı ve temiz mekanları daha çok tercih etmekte ve tercih ettikleri mekanda daha uzun süre vakit geçirmeyi istemektedirler. Anket sonuçlarına göre katılımcılar park genelini bakımlı ve temiz bulmaktadır. Sistemik gözlemler, alan bütününde yer alan çöp kutularının varlığı ile bakım araçlarının her daim hazır olması sebebi ile alan bakımlı ve temiz olduğunu göstermiştir. Bu durum pozitif etki yaratmış ve kullanıcı memnuniyeti ile tercih edilebilmeyi arttırmıştır. Kent parklarında gerek sert zemin gerek su ögesi gerekse yeşil alanların dengeli dağılımı mekan tercih edilebilirliğinde öne çıkmaktadır. Katılımcılar, döşeme malzemelerini, su ögesini ve üst örtüleri yeterli bulmaktadır. Kùltürpark alanı için; yeşil alan, su ögeleri ve sert zemin dağılımına bakıldığında dengeli ve kullanıcı tercihlerine cevap verebilen nitelikte olduğu gözlemlenmiştir. Anket katılımcıları alandaki hizmet, servis ve personel ile tanıtım hizmetlerini yeterli bulmaktadırlar. Sistemik gözlem aşamasında da söz konusu durumların yeterli olduğu gözlemlenmiştir. Alanda yapılacak herhangi bir aktivitenin Konya Büyükşehir Belediyesi'ne ait tanıtım ekranlarında yayımının yapıldığı ayrıca kent bütününe hizmet eden toplu taşıma araçları içerisinde de tanıtımların afiş ve ekran gösterimleri ile yapıldığı, kullanıcılara duyurulduğu görülmüştür. Anket katılımcıları alan içerisinde kendilerini güvende hissettiğini, kentsel donatı elemanlarını yeterli, kaliteli, ergonomik ve konforlu, çocuk oyun alanı elemanlarının ise çocukların kullanımına uygun olduğunu, alan içerisinde sağlığa zararlı maddeler içeren malzemelerin bulunmadığını,

alan içerisinde kullanılan malzemelerin çevreye uyumlu olduğunu, Kültürpark'ın kente ekonomik katkı sağladığını ifade etmişlerdir.

Yapılan gözlem ve anket sonuçları karşılaştırıldığında alan kullanıcıları genel anlamda Kültürparkı kullanmayı tercih etmektedirler. *Aktivite ve çeşitlilik, erişilebilirlik ve bağlantılar, görsel imaj ve konfor* ile *sosyallik* kriterlerin de eksiklikler olsa dahi kullanıcıları çekme ve vakit geçirmelerini sağlama durumlarında yeterli düzeyde olduğu ve park kullanıcılarının parktan memnun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alanın düzenlenmesi öncesinde alanı çevreleyen sınırlayıcı duvar kaldırılmış, güvenlik problemi karakol noktası ve kamera sistemi ile çözülmüştür. Düzenleme öncesi bakım eksikliği Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan rutin kontroller ile giderilmektedir. Erişilebilirlik çok çeşitli ve kentle bağlantı ise güçlüdür. Genel anlamda olumlu sonuçlar elde edilmesine rağmen, yönlendirme elemanlarının eksikliği, tarihi değeri olan Dede Bahçesinin yalnızca bir çay bahçesi algısının gözlemlenmiş olması ve yapı üzerinde ve çevresinde gözlemlenen görüntü kirliliğine neden olan elemanların olması ise negatif etki yaratmaktadır. Ayrıca Kültürpark'ın geçiş yolu niteliğinde olması, farklı kent içi toplu taşıma araçları ile ulaşılabilirliği ve tarihi kent merkezinde bütün kentlilere hizmet edebilecek düzeyde genişliğe sahip tek açık ve yeşil alan olması sebebi ile daha çok kullanıcı tarafından tercih edildiği görülmektedir.

Kültürpark'ın mekan kalitesinin ve kullanıcı memnuniyetinin artırılmasına yönelik geliştirilen diğer öneriler ise şöyledir:

- Alan bütününde kadın kullanıcıların ihtiyaçları yeniden değerlendirilmeli ve tercih edebileceği aktivite türleri arttırılmalıdır.
- Dede Bahçesinin tarihi önemini vurgulayıcı, tanıtıcı aktivitelere yer verilmeli. Dede Bahçesi etrafında görsel kirliliğe sebep olan sundurma, klima vb. geçici yapılar kaldırılmalıdır.
- Çocuk oyun alanında, çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimine katkı sağlayacak, ahşap malzemenin tercih edildiği, güvenli oyun elemanlarına yer verilmeli ve alan kullanımının arttırılması sağlanmalıdır.
- Yeşil alanlar üzerinde yer yer gözlemlenen, kullanıcıların oluşturduğu geçiş yolları değerlendirilerek, yeni yaya aksları oluşturulmalıdır.
- Girişinin kullanıcılar tarafından algılanmadığı için kullanılmayan otopark alanı ve çevresi yeniden düzenlenmelidir.

- Kapalı bir yapı içerisinde yer alan sergi alanının yapı cephesi yeniden değerlendirilerek yarı açık konuma getirilmelidir. Ayrıca alan yalnızca Konya Büyükşehir Belediyesi'ne ait meslek edindirme kursu için değil, özel sergilerde de kullanılmalıdır. Böylece farklı kullanıcı gruplarının dikkatini çekerek sergi alanının farkındalığı artırılmalıdır.
- Tercih edilebilirliği düşük olan çocuk trafik eğitim alanı yer seçimi ve fonksiyon türü seçimi açısından yeniden değerlendirilmelidir.
- Park alanı içerisinde giriş noktalarına yakın, güvenliği sağlanmış bisiklet parkları oluşturulmalıdır.
- Park alanı çevresinde ve içerisinde, var olan bisiklet köprüsü ile bütünleşen bisiklet yolları oluşturulmalıdır.
- Mekanın iç bağlantılarının güçlendirilmesi amacı ile alan bütününde yönlendirici levhalar ile giriş noktalarında park vaziyet planı yer almalıdır.
- Alan içerisine motorlu araç girişi yasaklanmalıdır. Park giriş noktalarına gerekli uyarı levhaları asılmalı, gerekli durumlarda caydırıcı yaptırımlar uygulanmalı, motorlu taşıtların belirlenecek servis saatleri içinde alana giriş yapmalarına izin verilmelidir.
- Tarihi kentsel alanda yer alan sayılı dinlenme noktalarından olması sebebi ile turizm bilgilendirme afişlerinde dinlenme mekanı olarak gösterilmelidir.
- Tasarım aşamasında daha önce belirlenmiş herhangi bir standart bulunmamaktadır. Yeni yapılacak düzenlemelerde önceden tasarım standartları geliştirilmelidir.
- Alan içerisinde herhangi bir toplanma noktasına rastlanılmamıştır. Park için acil eylem planı geliştirilmeli toplanma noktası gibi önemli alanlar oluşturulmalı ve kullanıcıların farkındalığı oluşturulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akad, S. ve Çubukçu, E., 2006, Kentsel açık alanlarda kullanım sonrası değerlendirme: İzmir sahil bantları örneği üzerine ampirik bir araştırma, *Planlama Dergisi*-2006, 105.
- Akdoğan, G., 1974, Bahçe ve peyzaj sanatı tarihi, *Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları*, Ankara, 536.
- Akgül, A., 2003, Tıbbi Araştırmalarda İstatistiksel Analiz Teknikleri, Emek Ofset, 2.Baskı, 17.Bölüm:440-54, Ankara
- Altınel, F. 1998, Kentsel açık ve yeşil alanların yeniden geliştirilmesine bir yaklaşım: İzmir kültür park örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Dokuz Eylül Üniversitesi. Şehir Bölge Planlama Bölümü*, İzmir.
- Altman, Irwin and Zube, Ervin H., 1989, Public places and spaces, 164-165, *Plenum Press*, New York.
- Baljon, L., 1992, Designing parks, 65, *Architectura and Natura Press*, Amsterdam.
- Bentley, I., Alcock A., Murrain, P., McGlynn, S. and Smith, G., 1993, Responsive environments: A manual for designers, 27, *Butterworth Architecture*, London.
- Bilici, C., 2001, Tarihi Antakya parkının rekreasyon alan kullanımı yönünden değerlendirilmesi ve geliştirilmesi üzerine bir araştırma, Yüksek Lisans Tezi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Antakya, 16.
- Boyacı, E., 2010, Ülkemizde kent parkı işlevlerini belirleyen etmenler, Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Civelekoğlu, L., 2017, Konya Atatürk anıtı ve belleğindeki konya kırıntıları, <http://lcivelekoğlu.blogspot.com/2017/03/62-yl-sonra-belleğimde-kalanlarla-konya.html> [Ziyaret Tarihi: 8 Temmuz 2018].
- Emür, S. H. ve Onsekiz, D., 2007, Kentsel yaşam kalitesi bileşenleri arasında açık ve yeşil alanların önemi: Kayseri/Kocasinan ilçesi park alanları analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 367-396.
- Gehl, J., 1987, Life between buildings: Using public spaces, Van Nostrand Reinhold, New York.
- Gündoğdu, S., 2003, Tarihi süreç içinde kültürparklar ve bursa örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü*, Ankara.
- Karakoç, F.Y. ve Dönmez L., 2014, Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Temel İlkeler, Tıp Eğitimi Dünyası, 40, 39-49

- Karagenç, O., 2002, Toplu konut alanlarında simgesel performansa yönelik kullanım sonrası değerlendirme modeli, Doktora Tezi, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Konya Merkez Park Fuar Alanı Kentsel Tasarım ve Rekreasyon Alanı Düzenleme Projesi Raporu, 2006, Konya.
- Lynch, K., 1984, Good city form, 134, MIT Press, Cambridge.
- Madden, K. and Wiley-Schwartz, A., 2002, How to design a safe public space, *Landscape Design*, 308, 21-24
- Ocak, E., 2006, İstanbul'daki tarihi parkların günümüz kullanım işlevleri açısından irdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Teknik Üniversitesi*, İstanbul.
- Önder, M., 1971, Mevlana şehri Konya – Tarihi kılavuz, *Konya Turizm Derneği*, Konya.
- Özdemir, A., 2009, Katılımcı kentli kimliğinin oluşumunda kamusal yeşil alanların rolü: Ankara kent parkları örneği, *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A(1), 144-153, Isparta.
- Özdingiş, N. ve Soygeniş, S., 2007, İstanbul kent parklarının bedensel özürllüer açısından değerlendirilmesine yönelik bir araştırma, Yüksek Lisans Tezi, *Bahçeşehir Üniversitesi*, İstanbul.
- Özkır, A., 2007, Kent parkları yönetim modelinin geliştirilmesi, Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Özönder, H., 2005, Konya dünden bugüne, *Konya Büyükşehir Belediyesi*, Konya.
- Preiser, W.F.E., Rabinowitz, H.Z., and White, 1988, *Post-Occupancy Evaluation*, NY: Van Nostrand Reinhold.
- Preiser, E.W., 1996, Applying the performance concept to post-occupancy evaluation, proceedings *CIB-ASTM-ISO-RILEM 3rd International Symposium, Israil*, 43-52.
- Project for Public Spaces (PPS), 2000, How to turn a place around: a handbook for creating successful public spaces, New York.
- Preiser, W.F.E., 2002, The evaluation of post-occupancy evaluation: Toward building performance and universal design evaluation. Learning from our buildings,: a state of the practice summary of post- occupancy evaluation, USA: National academy of Sciences.
- Prospect Park Alliance and Central Park Conservancy, 1996, A discussion on park usership, Understanding park use, New York.
- Semiz, Y., 2012, Delibaş Mehmet ayaklanması, *Konya Ansiklopedisi*, 3, 35.

- Şahin, B., Ceylan, S., 2013, Konya Araştırmaları-Ferhuniye Mahallesi, <http://konyaarastirmalari.blogspot.com/2013/02/ferhuniye-mahallesi.html> [Erişim Tarihi: 8 Temmuz 2018].
- Tavşancıl, E., 2002, Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi, Nobel Yayınevi, 1.Baskı, Ankara
- Ter, Ü., 2002, Konya kenti açık ve yeşil alan varlığı içinde tarihi kent merkezinin kentsel tasarımı üzerine bir araştırma, Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara
- Ter, Ü., 2011, Quality criteria of urban parks: The case of Alaaddin Hill (Konya-Turkey), *African Journal of Agricultural Research Vol. 6(23)*, 5367-5376.
- Thompson, CW., 2002, Urban Open Spaces in the 21st Century, *Landscape Urban Plan*, 60(2), 59-72
- Thwaites, K., 2001, Experiential landscape place: An exploration of space and experience in neighbourhood landscape architecture, *Landscape Research*, 26, 3, 248.
- Yenice M.S., 2005, Kentsel planlama sürecinde Konya kent formunun gelişimi üzerine bir araştırma, Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Konya
- Zimring, C. M., 1987, Methods in environmental and behavioral research, Van Nostrand Reinhold Company Inc., New York.

EKLER

Ek-1: Araştırma anket formu

Bu anket, sizlere Kültür Park hakkındaki düşüncelerinizi açıklama fırsatı verecektir ve görüşleriniz Kültür Park hakkında ayrıntılı bir durum tespiti sağlayacaktır. Bu anket formunun kimin tarafından doldurulduğunun tespit edilmesi söz konusu değildir. Sonuçlar sadece Necmettin Erbakan Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü ile paylaşılacaktır

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
2. Yaşınız: 15-25 26-35 36-45 46-55 56 üzeri
3. Eğitim durumunuz: İlköğretim Ortaöğretim (Lise) Yüksek Okul Fakülte (Lisans) Lisansüstü
4. Mesleğiniz:
5. Medeni durumunuz: Evli Bekâr
6. Aylık ortalama geliriniz: 1000 tl den az 1001-2000 tl 2001-3000 tl 3001 tl ve üzeri
7. İkamet yeriniz: Konya Konya dışı

AKTİVİTE VE KULLANIMLAR

1. Kültürparka ne sıklıkla geliyorsunuz? Her gün Hafta içi birkaç gün Her hafta sonu İki haftada bir Ayda bir Üç ayda bir Yılda bir veya daha fazla
2. Kültürparkta ne kadar süre geçiriyorsunuz? 1-60 dk 61-120 dk 121-180 dk 181-240 dk 241-300 dk 300 dakikadan daha fazla
3. Kültürparkta en çok hangi saatler arasında bulunuyorsunuz? 07.00-10.00 10.00-12.00 12.00-14.00 14.00-17.00 17.00-21.00 21.00 ve sonrası
4. Kültürparkta hangi aylarda gelmeyi tercih ediyorsunuz? Aralık - Ocak - Şubat Mart - Nisan - Mayıs Haziran - Temmuz - Ağustos Eylül - Ekim - Kasım
5. Kültürparkta kiminle gelmeyi tercih ediyorsunuz? Ailem Arkadaşlarım Yalnız
6. Kültürparkı tercih etme sebebiniz hangisidir? Dinlenmek ve gezmek İşyerime yakın olması Yemek yemek Çocuk oyun alanları Spor yapmak (yürüyüş, koşu vb...) Kitap okumak ve ders çalışmak Geçiş alanım üzerinde olması Kültürparkta çalışmamdan dolayı Arkadaşlarımla buluşmak için Aile fertleri istediği için Diğer

ULAŞILABİLİRLİK

1. Kültürparka ulaşımı ne ile sağlıyorsunuz? Özel otomobil Otobüs Yaya Tramvay Bisiklet
- 1.1. Eğer cevabınız "Özel otomobil" ise, otopark alanlarından memnun musunuz? Evet Hayır

	HİÇ katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
2. Kültürparka gelmede ulaşım zorluğu yaşamıyorum.					
3. Kültürpark içerisinde gitmek istediğim alana kolaylıkla gidebiliyorum.					
4. Kültürpark içerisindeki yönlendirme elemanlarını yeterli buluyorum.					
5. Kültürpark içerisindeki park planından yeterince yararlanıyorum.					
6. Kültürparkın giriş ve çıkış noktalarını rahatlıkla ayırt edebiliyorum.					
7. Kültürpark içerisinde kendime ayrılmış yaya yollarında rahatlıkla yürüyebiliyorum.					
8. Kültürpark içerisindeki bisiklet yolunu rahatlıkla kullanabiliyorum.					

SOSYALLİK

	HİÇ katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Kültürpark içerisinde insanlara selam veriyorum.					
2. Kültürpark içerisinde olduğum süre zarfında daha çok gülümsüyorum.					
3. Kültürpark aktivite alanlarını giriş noktalarından görebiliyorum.					
4. Kültürpark girişlerindeki oturma elemanlarını kullanıyorum.					
5. Kültürpark içerisinde bulunan aktivite alanında oturmayı seviyorum.					
6. Kültürpark içerisinde gördüğüm herhangi bir çöpü, alıp çöp kutusuna atıyorum.					
7. Kültürpark içerisinde kendimi parka ait hissediyorum.					
8. Kültürpark içerisinde sosyo-kültürel etkileşimin yeterli olduğunu düşünüyorum.					

KONFOR VE İMAJ

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1.	Kültürparkta fotoğraf çekmeyi tercih ederim.					
2.	Kültürparkta bulunan oturma alanlarını yeterli buluyorum.					
3.	Kültürparkta vakit geçirirken iklimin olumsuz etkilerinden korunuyorum. (Rzgar, yağmur, güneş vb...)					
4.	Kültürpark genelinde bulunan ağaçların iklime uygun olduğunu düşünüyorum.					
5.	Kültürparktaki hizmet, servis ve personeli yeterli buluyorum.					
6.	Kültürparkı bakımlı ve temiz buluyorum.					
7.	Kültürpark için tanıtım hizmetlerini yeterli buluyorum.					
8.	Kültürpark içerisinde kendimi güvende hissediyorum.					
9.	Kültürparkın donatı elemanlarını yeterli ve kaliteli buluyorum.					
10.	Kültürpark donatı elemanlarını ergonomik ve konforlu buluyorum.					
11.	Kültürpark içerisindeki çocuk oyun alanı setlerini çocukların kullanımına uygun buluyorum.					
12.	Kültürpark içerisinde sağlığa zararlı maddeler içeren malzemeler olduğunu düşünmüyorum.					
13.	Kültürpark içerisinde kullanılan malzemelerin çevreye uyumlu olduğunu düşünüyorum.					
14.	Kültürparkın kente ekonomik katkı sağladığını düşünüyorum.					
15.	Kültürpark çevreleme elemanlarıyla sınırlanmasını istiyorum. (Duvar vb...)					
16.	Kültürpark genel görünümünü estetik buluyorum.					

17. Kültürparkta hangi donatı elemanlarını yeterli buluyorsunuz ? Banklar Aydınlatma elemanları Çöp kutuları
Yönlendirme işaretleri Döşeme malzemeleri Su ögesi Üst örtü

17.Sizce, Kültürparkta olmasını istediğiniz ve şu anda bulunmayanlar özellikler nelerdir?

.....

Anketimize katıldığınız için teşekkür ederiz.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Berfu Hatice ÇALIK
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi : Konya, 1989
Telefon : 05321725981
Faks : -
e-mail : calikberfu@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Konya Lisesi, Meram, Konya	2007
Üniversite	: Selçuk Üniversitesi, Selçuklu, Konya	2012
Yüksek Lisans :	Necmettin Erbakan Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama,	2018
	Selçuk Üniversitesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı	2017
Doktora	: -	

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2015-2017	Konya Büyükşehir Belediyesi	Şehir Plancısı
2014-2015	Dolular Mimarlık	Şehir Plancısı
2013-2014	United City Gayrimenkul Değerleme	Değerleme Uzmanı Şehir Plancısı
2012-2013	Boğaziçi Proje	Şehir Plancısı

UZMANLIK ALANI

Şehir Plancısı

YABANCI DİLLER

İngilizce : Okuduğunu anlama, yazma ve konuşmada çok iyi derecede.

KATILDIĞI KURS VE SEMİNERLER

Eğitim ve Seminerler:

Nisan 2016-Yeşil Alan Standartlarının Belirlenmesi – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
 Mart 2016-Ulaşım Ana Planı Hazırlama Eğitimi – Türkiye Belediyeler Birliği
 Mart 2016-Güneş Enerjisi Mevzuatı ve Belediye Uygulamaları Eğitimi – Türkiye Belediyeler Birliği

Şubat 2016-Planlama Mevzuatı Eğitimi – Türkiye Belediyeler Birliği
 Ekim 2015-Kentsel Estetik Çalıştayı – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
 Ekim 2015-Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği Eğitimi – Türkiye Belediyeler Birliği
 Eylül 2015-Çevre Düzeni Planı Hazırlanması– Konya Büyükşehir Belediyesi
 Ağustos 2015-Bisiklet Paylaşım Sistemleri Tecrübe Paylaşımı Çalıştayı – EMBARQ-
 WRI Türkiye/Sürdürülebilir Şehirler
 Nisan 2014-Kilistra Vadisi Çalıştayı – Konya Büyükşehir Belediyesi

Sertifikalı Eğitimler:

Aralık 2015-NETCAD GIS – GIS Tabanlı Kent Planlama Uygulamaları ve Kent Bilgi Sistemleri– NETCAD Yazılım A.Ş.
 Ocak 2014-AutoCAD – EETAC*
 Ocak 2014-Photoshop – EETAC*
 Ocak 2014-SWOT Analizi – EETAC*
 Ocak 2014-Etkili Sunum Teknikleri – EETAC*
 Ocak 2014-Proje Yönetimi – EETAC*
 Ocak 2014-Kriz Yönetimi – EETAC*
 Ocak 2014-İnsan Kaynakları Yönetimi – EETAC*
 Ocak 2014-Dış Ticaret – EETAC*
 Eylül 2011-MOVE Outreach Workshop (September 15th to 16th 2011)
 Kasım 2009-AR-GE Destekleri – KOSGEB Selçuk TEKMER Müdürlüğü ve Konya Teknokent A.Ş
 Kasım 2009-Proje hazırlama – KOSGEB Selçuk TEKMER Müdürlüğü ve Konya Teknokent A.Ş
 Kasım 2009-İnovasyon – KOSGEB Selçuk TEKMER Müdürlüğü ve Konya Teknokent A.Ş

*EETAC – European Education and Training Accreditation Center – Uluslararası Akreditasyon

YAYINLAR

Çalık, B.H. ve Ter, Ü., 2018. Kent Parklarının Kullanım Sonrası Değerlendirilmesi – Konya Kültürpark Örneği, III. INES International Education and Social Science Congress 28 April 01 May 2018, Abstracts Book, Alanya, 566 (Yüksek Lisans tezinden yapılmıştır).